

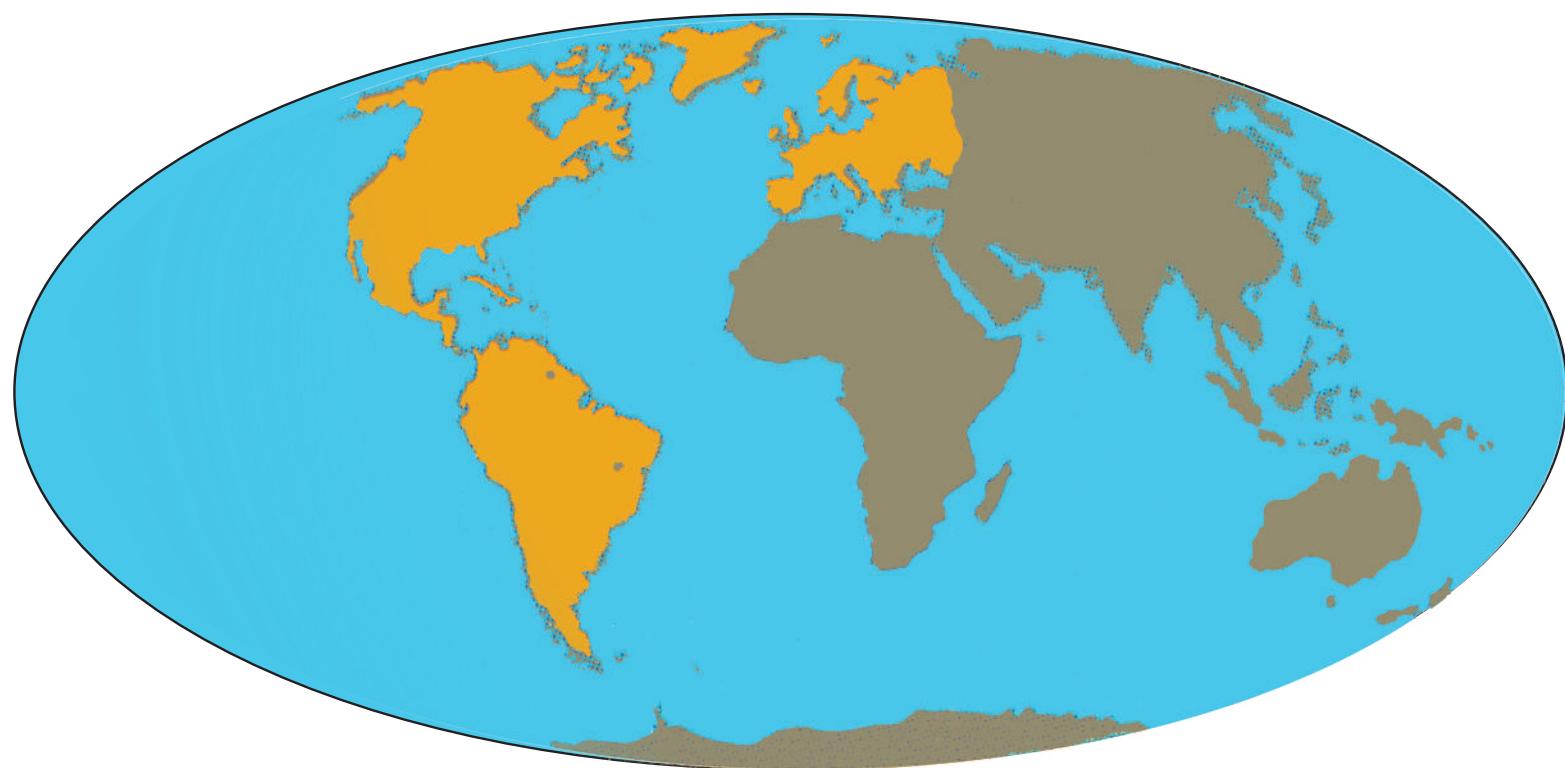

وزارت معارف

جغرافیه

صف ۸

جغرافیه صفحه ۸

سرود ملی

دا عزت د هر افغان دی	دا وطن افغانستان دی
هر بچی یې قهرمان دی	کور د سولې کور د توري
د بلوڅو د ازبکو	دا وطن د ټولو کور دی
د ترکمنو د تاجکو	د پښتون او هزاره وو
پامیریان، نورستانیان	ورسره عرب، گوجردی
هم ایماق، هم پشه یان	براھوی دی، قزلباش دی
لکه لمر پرشنه آسمان	دا هېواد به تل څلپیری
لکه زره وي جاویدان	په سینه کې د آسیا به
وايو الله اکبر وايو الله اکبر	نوم د حق مو دی رهبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت معارف

جغرافیه

صنف هشتم

سال چاپ: ۱۳۹۹ ه.ش.

مشخصات کتاب

ضمون: جغرافیه

مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی دیپارتمنت جغرافیه نصاب تعلیمی

ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری

صفن: هشتم

زبان متن: دری

انکشاف‌دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامه وزارت معارف

سال چاپ: ۱۳۹۹ هجری شمسی

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

حق طبع، توزیع و فروش کتاب‌های درسی برای وزارت معارف جمهوری اسلامی
افغانستان محفوظ است. خرید و فروش آن در بازار ممنوع بوده و با متخلفان برخورد
قانونی صورت می‌گیرد.

پیام وزیر معارف

اقرأ باسم ربك

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشدید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتمن برخوردار ساخت، و درود بی پایان بر رسول خاتم - حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است.

چنانچه بر همه گان هویداست، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه‌های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می‌روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می‌نمایند. در چنین برهه سرنوشت‌ساز، رهبری و خانواده بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می‌باشد.

از همین‌رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت‌های مهم وزارت معارف پنداشته می‌شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب‌های درسی در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه‌های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی باکیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکر شده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به عنوان تربیت کننده‌گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می‌گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، از هیچ نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش‌های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسؤولیت پذیری، با این نیت تدریس را آغاز کنند، که در آینده نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمن و معمaran افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

همچنین از دانش آموزان خوب و دوست داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه‌های فردای کشور می‌خواهیم تا از فرصت‌ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجدکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفاده بهتر کنند و خوش چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیی و تدوین این کتاب درسی مجданه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آنها در این راه مقدس و انسان‌ساز موقیت استدعا دارم. با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مترقبی دارای شهر و ندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

فهرست

جغرافیه صنف هشتم

صفحه	فهرست مطالب	شماره
۱	فصل اول	-۱
۲	اهداف فصل	-۲
۳	درس اول: با قاره اروپا آشنا شوید	-۳
۵	درس دوم: در مورد جغرافیای طبیعی اروپا چه می دانید	-۴
۵	کوههای قاره اروپا	-۵
۷	درس سوم: دریاها	-۶
۱۱	درس چهارم: در مورد جهیل‌های اروپا چه می دانید؟	-۷
۱۳	درس پنجم: در مورد بحیره‌های اروپا چه می دانید؟	-۸
۱۵	درس ششم: راجع به خلیج‌های اروپا چه می دانید؟	-۹
۱۷	درس هفتم: اقلیم اروپا چگونه است؟	-۱۰
۲۱	درس هشتم: در مورد جغرافیه سیاسی اروپا چه می دانید؟	-۱۱
۲۵	درس نهم: در مورد جغرافیای بشری اروپا چه می دانید؟	-۱۲
۲۹	درس دهم: در مورد نژاد و زبان اروپا چه می دانید؟	-۱۳
۳۳	درس یازدهم: راجع به دین و مذهب اروپا چه می دانید؟	-۱۴
۳۵	درس دوازدهم: در مورد جغرافیای اقتصادی اروپا چه می دانید؟	-۱۵
۳۹	درس سیزدهم: از معادن و صنایع اروپا چه می دانید؟	-۱۶
۴۳	درس چهاردهم: راجع به ترانسپورت برابعتر اروپا چه می دانید؟	-۱۷
۴۵	درس پانزدهم: خطوط هوایی	-۱۸
۵۰	فصل دوم	-۱۹
۵۰	اهداف فصل	-۲۰

درس شانزدهم: در مورد موقعیت جغرافیایی براعظم امریکا چه می دانید؟....	-۲۱
درس هفدهم: در مورد کشف براعظم امریکا چه می دانید؟.....	-۲۲
جغرافیه طبیعی.....	-۲۳
درس هزدهم: راجع به کوههای امریکا چه می دانید؟.....	-۲۴
درس نزدهم: راجع به دریاهای امریکا چه می دانید؟.....	-۲۵
درس بیستم: دریاهای امریکای جنوبی.....	-۲۶
درس بیست و یکم: راجع به جهیل های امریکا چه می دانید؟.....	-۲۷
درس بیست و دوم: راجع به بحیره های امریکا چه می دانید؟.....	-۲۸
درس بیست و سوم: راجع به خلیج های قاره امریکا چه می دانید؟.....	-۲۹
درس بیست و چهارم: خلیج های امریکای جنوبی	-۳۰
درس بیست و پنجم: راجع به اقلیم قاره امریکا چه می دانید؟.....	-۳۱
درس بیست و ششم: راجع به جغرافیای سیاسی امریکا چه می دانید؟.....	-۳۲
درس بیست و هفتم: در مورد جغرافیای بشری قاره امریکا چه می دانید؟.....	-۳۳
الف نژاد و زبان.....	-۳۴
درس بیست و هشتم - ب. درمورد نقوص و مذاهب امریکا چه می دانید؟.....	-۳۵
درس بیست و نهم - در مورد جغرافیای اقتصادی امریکا چه می دانید؟.....	-۳۶
درس سی ام: امریکای لاتین.....	-۳۷
درس سی و یکم: راجع به جغرافیای مواصلاتی امریکا چه می دانید؟.....	-۳۸
امریکای شمالی.....	-۳۹
درس سی و دوم: امریکای جنوبی	-۴۰
اصطلاحات جغرافیایی.....	-۴۱

فصل اول

اروپا

در این فصل می خوانیم:

با جغرافیای اروپا آشنا شوید

۱۰۱ موقعیت و حدود اربعه

۲،۱ جغرافیای طبیعی

الف) کوهها

ب) دریاهای

ج) جهیل‌ها

د) بحیره‌ها

ه) خلیج‌ها

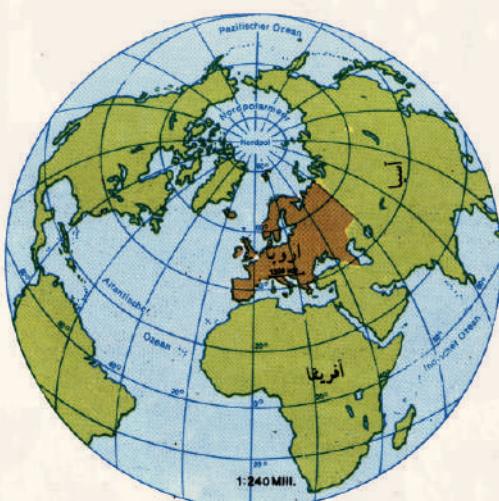
و) اقلیم

۳،۱ جغرافیای سیاسی

۴،۱ جغرافیای بشری

۵،۱ جغرافیای اقتصادی

۶،۱ جغرافیای موصلاتی

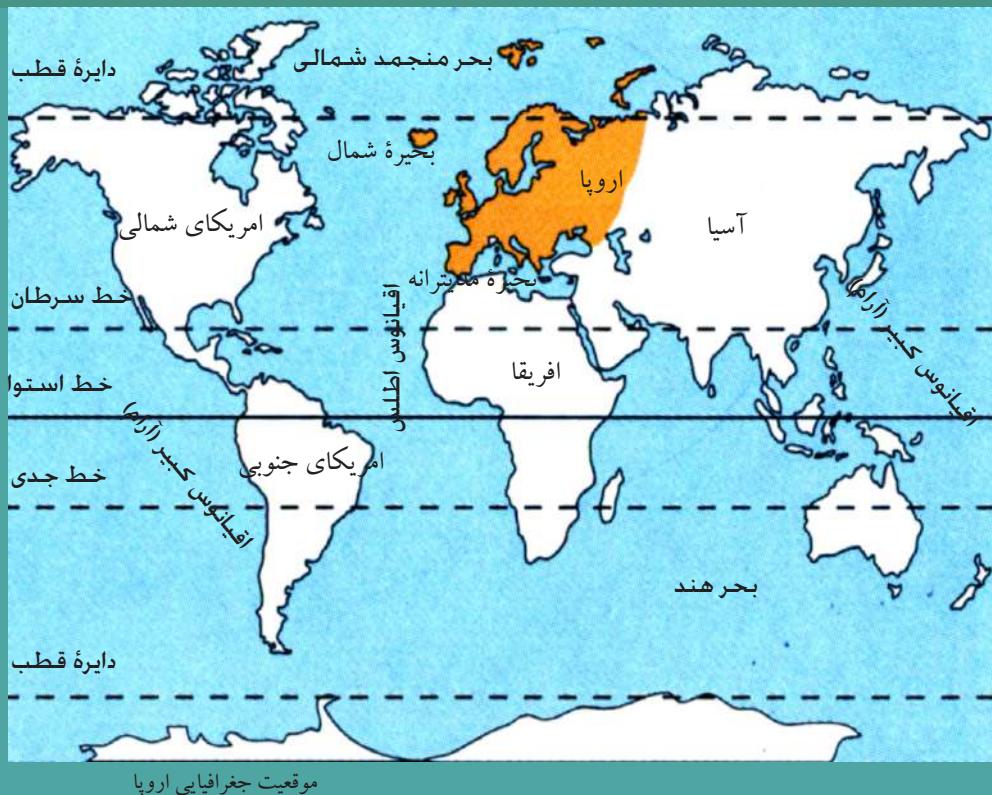
اهداف فصل

شاگردان عزیز! با اهداف علمی این فصل آشنا شوید:

- آشنایی با موقعیت جغرافیایی قاره اروپا؛
 - آشنایی با مهمترین کوه‌ها در قاره اروپا؛
 - آشنایی با مهمترین دریاها در قاره اروپا؛
 - آشنایی با مهمترین جهیل‌ها و بحیره‌ها در قاره اروپا؛
 - آشنایی با خلیج‌ها در قاره اروپا؛
 - آشنایی با اقلیم قاره اروپا؛
 - آشنایی با جغرافیای سیاسی اروپا؛
 - آشنایی با جغرافیای بشری براعظم اروپا (نفوس، نژاد، زبان و مذهب)؛
 - آشنایی با جغرافیای اقتصادی براعظم اروپا (زراعت، صنعت، تجارت)؛
 - آشنایی با جغرافیای مواصلاتی اروپا (حمل و نقل زمینی، بحری و هوایی)؛
- شاگردان عزیز می‌توانند انجام دهند:

- ترسیم نقشه براعظم اروپا و تشخیص سرحدات سیاسی؛
- تشخیص مهمترین کوه‌ها و دریاها روی نقشه اروپا؛
- تشخیص واحدهای سیاسی در براعظم اروپا؛
- تعیین مهمترین تولیدات زراعی روی نقشه اروپا؛
- تعیین مهمترین معدن‌ها روی نقشه اروپا؛
- تعیین مهمترین بنادر روی نقشه اروپا؛

با قاره اروپا آشنا شوید

به نقشه بالا دقت کنید. اروپا توسط کدام بحیره‌ها و اقیانوس‌ها محدود می‌شود؟

حدود و موقعیت جغرافیایی

اروپا یکی از کوچکترین قاره‌های جهان است که در منطقه معتدل‌شمالی قرار گرفته است. این قاره از طرف شمال محدود است به اقیانوس منجمد شمالی، از جنوب به بحیره مدیترانه، از شرق به قاره بزرگ و وسیع آسیا که توسط کوه‌های اورال، دریای اورال، بحیره کاسپین، کوه‌های قفقاز و بحیره سیاه از اروپا جدا شده است و از غرب محدود است به اقیانوس اطلس. (به نقشه صفحه پنجم مراجعه کنید)

آیا قاره اروپا خشکه جداگانه است؟

اروپا را می‌توان دنباله قاره بزرگ و وسیع آسیا دانست و به همین جهت برخی از جغرافیه دنان قاره آسیا و اروپا را یک قاره دانسته و آن را به نام یورشیا نامیده‌اند.

مساحت اروپا ۱۰ میلیون کیلومتر مربع و تعداد نفوس آن در سال ۲۰۰۶ م. به بیش از ۷۳۲ میلیون نفر می‌رسید و بعضی کشورهای مهم صنعتی جهان در این برابر عظم موقعیت دارند. در قاره اروپا چند شبه‌جزیره وجود دارد؟ آیا می‌توانید آن‌ها را روی نقشه پیدا کنید و نام

بگیرید؟

در نقشهٔ مقابله جزیره‌های اروپا را می‌بینید.

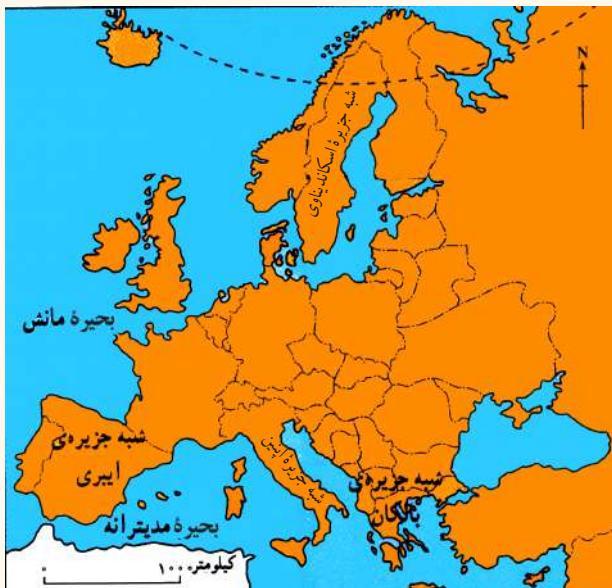
قارهٔ اروپا به نسبت وجود بریده‌گی‌های ساحلی و بحیره‌ها و خلیج‌های متعددی که در داخل خاک پیش رفته است، شبه جزیره‌های زیادی را به وجود آورده که ما در اینجا از بهترین آن‌ها نام می‌بریم.

شبه جزیرهٔ اسکاندیناویا که شامل کشورهای سویدن و ناروی می‌باشد.

شبه جزیرهٔ بالکان که شامل کشورهای آلبانیا، بلغاریا، بوسنی و هرزگوینی، صربستان، کرواسی و مونتنیگرو می‌باشد.

شبه جزیرهٔ ایبری که شامل کشورهای اسپانیا و پرتغال می‌باشد.

شبه جزیرهٔ اپنین که در آن کشور ایتالیا واقع است.

نقشهٔ شبه‌جزایر اروپا

فعالیت داخل صنف

شاگردان در صنف تحت راهنمایی معلم محترم به گروه‌ها تقسیم شوند.
هر گروه روی مطلب عمده درس باهم بحث و گفتگو کنند و نتیجه را پیش روی صنف ارائه دارند.
از روی نقشهٔ بالا، نام شبه‌جزیره‌های اروپا را در کتابچه‌های تان بنویسید.

سؤال‌ها

- ۱- منظور از یورشیا چیست؟
- ۲- قارهٔ اروپا در کدام منطقهٔ جغرافیایی قرار گرفته است؟
- ۳- کدام کوه‌ها به عنوان مرز طبیعی بین آسیا و اروپا در نظر گرفته شده است؟

فعالیت خارج صنف

نقشهٔ سفید بدون نوشتهٔ اروپا را ترسیم کنید و در آن موقعیت جغرافیایی، حدود اربعه و سه شبه‌جزیرهٔ اروپا را مشخص سازید و در ساعت آیندهٔ درسی جغرافیه پیش روی صنف ارائه دارید.

در مورد جغرافیای طبیعی اروپا چه می‌دانید؟

محاسبه به متر

به نقشه طبیعی اروپا نگاه کنید و بگویید که کوه‌ها بیشتر در کدام قسمت اروپا موقعیت دارد؟

کوه‌های اروپا

اروپا از لحاظ عوارض طبیعی چگونه سرزمینی است؟

قاره اروپا با وجود کمی وسعت از لحاظ داشتن عوارض مختلف جغرافیایی نسبت به مساحت خود و از حیث بریده‌گی‌ها و سواحل از تمام قطعات دنیا بیشتر به آب راه دارد. در قاره اروپا از بیابان‌ها و صحراهای بی‌آب و علف خبری نیست؛ ولی در عوض اکثر ممالک آنرا سلسله کوه‌های کوچک و بزرگ پوشانیده‌اند که بعضی آن‌ها متعلق به دوران اول زمین‌شناسی‌اند.

- در مناطق شمالی اروپا کوه‌ها از نظر زمینشناسی فرسوده و قدیمی بوده، ارتفاع آن‌ها کم است و دارای قله‌های گنبدی شکل هستند؛ در این مناطق همچنین جلگه‌های پهناور و جهیل بسیار دیده می‌شود. به این منطقه‌یی از اروپا که در یک دوره بسیار طولانی فرسایش یافته، بلندی‌های آن از بین برد شده و ناهمواری‌های کمتر در آن به وجود آمده است، از نظر زمینشناسی اروپای قدیمی گفته می‌شود؛ مثل سلسله‌های ماسیف سانترال (Massif central) در فرانسه که به کوه‌های پیر معروف‌اند.

• در مناطق جنوبی اروپا چین خورده‌گی‌ها و رشته‌کوه‌های بلند دیده می‌شود. در این منطقه قله‌های نوک تیز و پوشیده از برف و یخ استند و دامنه کوه‌ها اغلب دارای نشیب‌های تند است. سلسله کوه‌های آلب و پیرنه در این منطقه قرار دارند و در میان این کوهستان‌ها آبشارهای فراوان و دریاهای پرآب وجود دارد. بر روی این دریاها دستگاههای بزرگ برق احداث شده است که از نیروی آن‌ها در صنعت و از آب آن‌ها در زراعت استفاده می‌شود. به منطقه جنوبی اروپا که در آن چین خورده‌گی‌ها و سلسله کوه‌های بلند وجود دارد و آتش‌فشن و زلزله نیز در آن اتفاق می‌افتد، اروپای جوان می‌گویند.

ناهمراری‌های جوان با قله‌های نوک تیز آلب

ناهمراری‌های فرسوده و پیر اروپا

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند. هر گروه در مورد نکات عمده درس باهم بحث و گفتگو کنند و نتیجه را نماینده شان پیش روی صنف ارائه دارد.

سؤال‌ها

- ۱- سلسله کوه‌های آلب و پیرنه در کدام منطقه اروپا موقعیت دارند؟
- ۲- دستگاههای بزرگ برق در کدام رشته کوه‌های اروپا احداث شده‌اند؟
- ۳- چرا اروپا بیابان ندارد؟

فعالیت خارج از صنف

نقشه بدون نام اروپا را کاپی کرده، در آن نام دو سلسله کوه، یک اقیانوس و یک آبنا را که با علامت سؤال مشخص شده است، بنویسید.

نقشه دریاهای اروپا

از دریاهای قاره اروپا چه استفاده می شود؟

قاره اروپا در منطقه معتدل شمالي موقعیت دارد و دارای بارندگی زیاد است؛ بنابراین در این قاره دریاهای متعددی جاری است که بیشتر دریاهای شرقی اروپا از فلات والدائی در غرب روسیه سرچشمه می گیرند. دریاهایی که در اروپای مرکزی جریان دارند از سلسله کوههای آلپ سرچشمه می گیرند و به سبب اینکه وسعت ممالک اروپا کم است قبل از اینکه این

دریاهای با هم یکجا شوند، به بحیره ها می رینند و تنها در اروپای شرقی است که به سبب وسعت زمین های آن، دریاهای طویل تراند. بعضی از دریاهای یا در بحیره مدیترانه در جنوب اروپا می رینند؛ مانند: دریای تیر و پودر ایتالیا، یا به حوزه اقیانوس اطلس در غرب می رینند؛ مانند: دریاهای گارن در فرانسه و تایمز در انگلستان و یا به بحیره سیاه در جنوب اروپا می رینند؛ مانند: دریای دانیوب. آیا می توانید مسیر دریاهای دانیوب، ولگا، راین،

الب و دن را روی نقشه نشان دهید؟

دریاهایی که در شمال اروپا جریان دارند، تقریباً در طول سال منظم و پرآب اند؛ اما دریاهایی که در جنوب جریان دارند در فصل‌های گرم سال مقدار آب آن‌ها کم است. از دریاهای قاره اروپا زیادتر برای آبیاری زمین‌های زراعتی و کشتی‌رانی استفاده می‌شود. این دریاهایا در حمل و نقل داخلی قاره اروپا نیز اهمیت زیادی دارند. متأسفانه فعالیت‌های صنعتی و قرارگرفتن فابریکات در مجاورت این دریاهای سبب آلوده‌گی آب‌های آن‌ها شده است.

مهمترین دریاهایی که به حوزه سه گانه یادشده می‌ریزند عبارتند از:

۱- دریای دانیوب

دانیوب از دریاهای معروف اروپا است که از چندین کشور عبور می‌کند و به نام‌های مختلفی چون دوناهاو، دونا، دوناچ، دونای و دوناریا یاد می‌شود. طول آن ۲۸۶۰ کیلومتر است و از کوه‌های جنگل سیاه در آلمان سرچشمه می‌گیرد و به بحیره سیاه می‌ریزد، این دریا پس از ولگا مهمترین دریای اروپا محسوب می‌شود که سرحد شمالي اروپاي لاتين را تشکيل می‌دهد. دانیوب از آلمان، اتریش، صربستان (قسمتی از یوگسلاویای سابق)، هنگری، بلغاریا، رومانیا و سرحد اسلواکی عبور می‌کند.

۲- دریای تایمز

دریای تایمز یا تیمز (Thames) که در نواحی جنوب شرقی انگلستان جریان دارد، از میان شهر لندن پایتخت کشور انگلستان عبور می‌کند و به خلیج تایمز واقع در بحیره شمال می‌ریزد. طول آن ۳۴۴ کیلومتر است؛ چون مسیر هموار و مسطح دارد قابل کشتی‌رانی می‌باشد.

دریای تایمز در لندن

دریای راین در اروپا

۳- دریای راین

این دریا از کوههای سویس سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از مرز کشور فرانسه و آلمان داخل کشور آلمان گردیده؛ سپس وارد هالند می‌شود و در آنجا به بحیره شمال می‌ریزد. دریاهای خرد و بزرگ اروپا نیز به حوزه‌های سه‌گانه یاد شده می‌ریزند.

جدول شماره ۱: نام سایر دریاهای اروپا

شماره	نام دریا	طول دریا به کیلومتر	محصب
۱	ولگا	۳۴۹۰	بحیره کاسپین
۲	اورال	۲۳۹۶	بحیره کاسپین
۳	دینیپر	۲۰۰۰	بحیره سیاه
۴	دن	۱۹۶۰	بحیره آزوف
۵	ویستولا	۱۰۷۰	بحیره بالتیک
۶	پچورا	۱۸۴۱	بحیره بارنتس
۷	لوار	۱۰۰۰	اقیانوس اطلس

فعالیت داخل صنف

شاگردان در گروه‌ها پیرامون فواید و اهمیت اقتصادی یکی از دریاهای اروپا با هم بحث کنند و نتیجه بحث خویش را به کل صنف خود ارائه کنند.

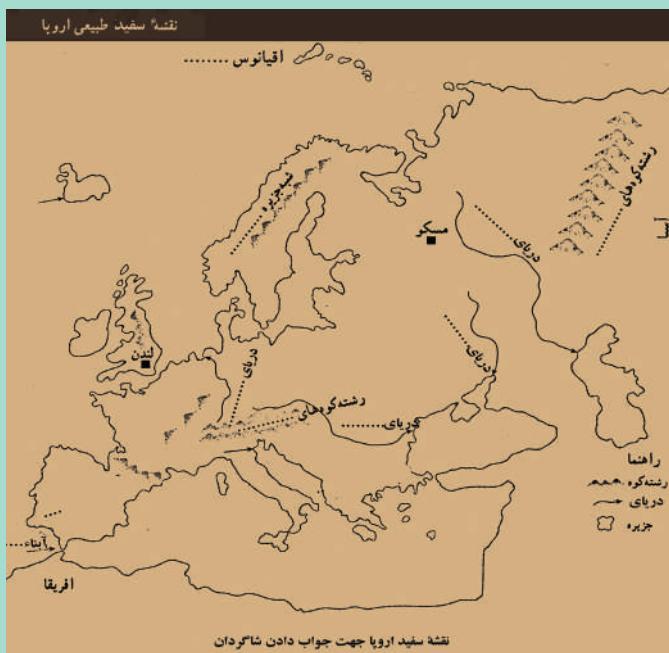
سؤال‌ها

در مقابل جمله‌های صحیح حرف (ص) و در مقابل جمله‌های غلط حرف (غ) بگذارید.

- ۱- دریاهایی که در اروپای شمالی جریان دارند، در فصل گرم سال مقدار آب آن‌ها کم است. ()
- ۲- دریای دانیوب طولانی ترین دریای اروپا است. ()
- ۳- اکثر دریاهای اروپا که در کشورهای صنعتی جریان دارند آلوده استند. ()
- ۴- بزرگترین دریای اروپا ولگا است. ()
- ۵- دریاهایی که در جنوب جریان دارند، در فصل‌های گرم سال مقدار آب آن‌ها کم می‌شود. ()

فعالیت خارج صنف

نقشه سفید طبیعی اروپا نقشه سفید نوشته قاره اروپا را کاپی کرده، در آن موقعیت ناهمواری‌ها و دریاهای مهم را نشان دهید و در ساعت آینده درسی جغرافیه پیش روی صنف ارائه دارید.

در مورد جهیل‌های اروپا چه می‌دانید؟

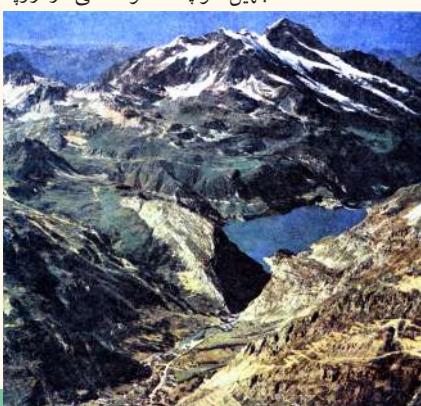

فرورفته‌گی‌های بزرگ خشکه زمین که از آب پر شده باشند، به نام چه می‌شوند؟
از جهیل‌ها چه استفاده اقتصادی صورت گرفته می‌تواند؟

ج: جهیل‌ها

فرورفته‌گی‌های بزرگ طبیعی زمین که از آب پر شده باشند و چهار طرف آن خشکه‌ها باشد به نام جهیل یا کول می‌شوند، آب عده‌یی از جهیل‌ها شور و عده‌دیگر به طور نسبی شیرین و رقیق تر است، آب جهیل‌های منطقه معتدل و پرباران که اروپا نیز در آن قرار دارد به صورت معمول شیرین می‌باشد.

جهیل کوچک کوهستانی در اروپا

در اکثر مناطق برابع اعظم اروپا جهیل‌هایی وجود دارند که از نظر مساحت، عمق و ارتفاع از سطح بحر از هم متفاوت می‌باشند و بیشترین آن‌ها در شمال اروپا در جزیره‌نمای اسکاندیناوی و غرب خاک روسیه قرار دارد. چنانچه $\frac{1}{10}$ حصه خاک کشور فنلاند را جهیل‌ها فرا گرفته و زیادتر در جنوب آن کشور واقع شده است؛ به همین لحاظ کشور فنلاند را به نام کشور هزار جهیل می‌دانند.

نوعیت جهیل	موقعیت جهیل	نام جهیل	شماره
یخچالی	در جنوب کشور فنلاند	(Saimaa)	۱
یخچالی	در جنوب کشور فنلاند	(Paijanne)	۲
یخچالی	در غرب روسیه اروپایی	(Ladoga)	۳
یخچالی	در غرب روسیه اروپایی	(Onega)	۴
یخچالی کوهستانی	در کشور سویس	(Geneva)	۵
یخچالی کوهستانی	در کشور سویس	(Konstanz)	۶
تکتونیکی	در کشور هنگری	(Bolton)	۷

جدول شماره ۲: سایر جهیل‌های مهم اروپا (برای مطالعه)

جهیل‌ها با داشتن منظرهٔ زیبا و مناطق تفریحی و ساختمان هوتل‌ها در صنعت توریزم نقش اساسی را بازی کرده‌اند.

تقریباً تمام جهیل‌های این برابع اعظم آب شیرین دارند و منبع دریاهای را تشکیل می‌دهند.

بسیاری از جهیل‌های عمیق و بزرگ قابل کشتی رانی می‌باشند و جهیل‌های کم عمق و نسبتاً آرام، محل پرورش انواع نباتات و حیوانات آبی را مساعد ساخته و باشندگان آن به ماهی‌گیری، ساختن قایق‌ها و بافت تورهای ماهی‌گیری مشغول استند. بعضی از جهیل‌ها با داشتن منظرهٔ زیبا و مناطق

فعالیت داخل صنف

شاگردان در گروه‌ها تنظیم شوند، تمام گروه‌ها به سؤال ذیل با مشورهٔ هم دیگر با رویت نقشهٔ طبیعی اروپا جواب تهیه نموده و نماینده هر گروه آنان در صنف به هم صنفان نشان دهد. موقعیت بزرگترین جهیل‌های قارهٔ اروپا را در نقشه ثبت کنید.

سؤال‌ها

از چهار جواب داده شده، صحیح‌ترین آنرا انتخاب نموده و در کتابچه‌های خود بنویسید.

۱- کشوری که نام هزارجهیل را به خود اختصاص داده کدام است؟

الف) سویدن ب) ناروی ج) هنگری د) فنلاند

به گونه مختصر جواب دهید

۱- جهیل را تعریف کنید.

۲- آب جهیل‌های منطقهٔ معتدل‌هه و بارانی دارای چه ذاتیه‌هایی باشد؟ چرا؟

فعالیت خارج از صنف

به کمک اعضای فامیل خویش جواب سؤال ذیل را تهیه کنید:

آیا در کشور ما جهیل وجود دارد؟ اگر وجود دارد نام آن‌ها را با ولایت مربوطه شان و همچنین چگونه‌گی استفاده از آن‌ها را مختصر بنویسید.

در مورد بحیره‌های اروپا چه می‌دانید؟

بزرگترین بحیرهٔ براعظم اروپا بحیرهٔ مدیترانه می‌باشد که بین سه براعظم (آسیا، و اروپا افریقا) قرار گرفته است. این بحیره در طول سال قابل کشتی رانی می‌باشد و با حفر کانال سویز بحر اطلانتیک و هند را باهم مرتبط ساخته و یشتربین اموال تجاری جهان از طریق آن انتقال می‌یابد. آبنای کم عمق جبل الطارق این بحیره را به بحر اطلانتیک وصل کرده است.

سواحل این بحیره دارای شکسته‌گی هاست که جزیره و جزیره‌نماهای این بحیره را به بخش‌های جداگانه تقسیم کرده است و هر کدام به نام بحیره جداگانه مسمای گردیده است؛ مانند: آدریاتیک (Adriatic)، تیرنین (Tyrrhenian)، اژه (Aegean) و غیره. آبنای طولانی منحنی شکل در دانیل (Dardanelle)، این بحیره را به بحیره کوچک مرمره (Marmora) و آبنای باسفورس (Bosporus)، بحیره مرمره را به بحیره سیاه وصل می‌کند که دارای اهمیت خاص اقتصادی و استراتیژیکی می‌باشد.

در بین انگلستان و فرانسه بحیره مانش یا English channel وجود دارد که بزرگترین راه حمل و نقل را بین اروپای غربی، جنوبی و برابع اعظم افريقا تشکيل داده و در شمال آن بحیره شمال واقع شده است که جزء بحر اطلantيک شمالی به شمار می‌رود. عمق آن کمتر است و محیط مناسب را برای شکار ماهی، کشتی‌رانی و استخراج نفت و گاز آماده ساخته است. بحیره ناروی نیز عمق کم داشته، محیط مناسب پرورش ماهی است. بحیره بالتيک در جنوب و شرق جزيره‌نمای اسکاندیناوی واقع بوده، قابل کشتی‌رانی می‌باشد. بحیره‌های شمال اروپا مانند: (بارنتس) با وجودی که در نزدیکی اقیانوس منجمد شمالی واقع شده در طول سال یخ بسته‌اند و به اثر جريان گرم گلف‌ستريم قابل کشتی‌رانی اند. بندرگاه‌های تروندهیم (Trondheim) و برگین (Bergen) در کشور ناروی و بندر ارخانجلسک (Archangelsk) روسیه یگانه بندر کشتی‌رانی روسیه نیز در اين حوزه موقعیت دارند.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به سویه‌های مختلف در چند گروه تنظیم شوند و هر گروه به رویت نقشهٔ اروپا به یکی از سؤال‌های ذیل جواب تهیه کند.

۱- کanal سویز کدام بحیره‌ها را با هم وصل می‌کند؟

۲- بنادر سواحل شمال اروپا کدام‌ها اند؟ آن‌ها را در نقشه دریافت و به هم صنفان نشان دهید.

۳- موقعیت آبناهای باسفورس و دردانیل را در نقشه به شاگردان نشان دهید.

سؤال‌ها

۱- بحیره مدیترانه حد فاصل بین کدام برابع اعظم‌ها است؟

۲- کدام بحیره در شمال اروپا واقع است؟ نام آن را بنویسید.

۳- جملهٔ ذیل را تکمیل کنید:

با حضر کanal سویز بحر اطلانتیک از طریق بحیره به اقیانوس هند وصل شده است.

۴- کدام آبنا، بحیره مدیترانه را به بحر اطلانتیک وصل می‌سازد؟

فعالیت خارج صنف

نقشهٔ سفید اروپا را از صفحهٔ ۱۰ کاپی کرده و نام بحیره‌های را در جاهای معین آن بنویسید.

راجع به خلیج‌های اروپا چه می‌دانید؟

پیشرفت‌گری‌های آب در سواحل خشکه به نام چه یاد می‌شود؟
از خلیج‌ها چه استفاده‌های اقتصادی صورت گرفته می‌تواند؟

موقعیت خاص جغرافیایی برابع‌عظم اروپا به شکل جزیره‌نما در بین بحیره مدیترانه، بحر اطلسیک، بحر منجمد شمالی و موقعیت مناسب بحیره بالتیک در داخل خشکه باعث ایجاد خلیج‌ها بی‌شمار در سواحل این برابع‌عظم گردیده است.

خلیج‌های بزرگ و عمیق برای ایجاد بندرگاه‌ها شرایط مناسب طبیعی را مهیا ساخته اند. برای این که کشتی‌های بزرگ در نزدیک ساحل آمده، از امواج قوی بحری در امان و زمان لازم برای تخلیه و بارگیری اموال شان داشته باشد تا به لنگر اندازی شان سهوالت پیش گردد، بنابر این کشورهای ساحلی که دارای چنین شرایطی اند، به صورت طبیعی بدون مصارف اضافی برای تأسیسات بندری از آن استفاده کرده می‌توانند.

کشورهای ساحلی که دارای چنین شرایط مناسب خلیجی نباشند مصارف زیادی برای تأسیس بنادر خویش ضرورت دارند.

یکی از علت‌های پیشرفت صنعتی کشورهای اروپایی دسترسی داشتن به آب‌های بین المللی و داشتن خلیج‌های متعدد و مناسب قابل کشتی‌رانی است که از این طریق به بیش از صد کشور ساحلی جهان روابط تجاری خود را برقرار ساخته می‌توانند.

خليج‌های کوچک به دليل داشتن مواد غذایي فراوان، آب‌های کم عمق و نسبتاً آرام، زمينه را برای پرورش انواع حيوانات بحری مساعد ساخته است، به همين سبب آب‌های اين خليج‌ها از نظر شکار ماهی و زمين کف آب‌های آن برای اكتشاف معادن به خصوص نفت و گاز بيشتر داراي اهميت است؛ اما برای کشتی‌های بزرگ قابل استفاده نیست.

جدول شماره ۳: خليج‌های مهم اروپا (صرف برای مطالعه است)

شماره	نام خليج	نام بندرها	موقعیت بندرها
۱	تریست (Trieste)	تریست	در ساحل شمالی بحیره ادریاتیک
۲	تارانتو (Taranto)	تارانتو	در جنوب کشور ایتالیا در ساحل بحیره مدیترانه
۳	ژینوا (Geneva)	ژینوا	در شمال غرب کشور ایتالیا در ساحل بحیره مدیترانه
۴	لیون (Lion)	لیون	در جنوب کشور فرانسه در ساحل بحیره مدیترانه
۵	بیسکی (Biscay)	بوردو-کس	در غرب کشور فرانسه در ساحل بحر اطلسیک
۶	ریگا (Riga)	ریگا	در غرب کشور لیتوانیا در ساحل بحیره بالتیک
۷	فنلاند	تالین (Tallinn)	در غرب کشور استونیا
۸	بوتونی (Bothoni)	بورکون	در غرب کشور فنلاند

فعاليت داخل صنف

شاگردان به چند گروه تنظيم شوند و هر گروه به رویت نقشه اروپا به يكى از سؤال‌های ذيل جواب تهيه کرده و نماینده گروه آن را به هم‌صنفان بخوانند.

- خليج سواحل بحيره مدیترانه را درياافت و موقعیت آن را در نقشه نشان دهيد.
- خليج سواحل بحر اطلسیک را درياافت و موقعیت آن را در نقشه نشان دهيد.
- خليج سواحل بحيره بالتيک را درياافت و موقعیت آن را در نقشه نشان دهيد.

سؤال‌ها

- جمله‌های صحيح را با حرف (ص) و غلط را با (غ) نشانی کنید.
- بندر عبارت از محلی در کنار بحیره می‌باشد که سفرها، صادرات و واردات از طریق آن صورت می‌گیرد. ()
 - خليج عبارت از فروخته‌گی بزرگ مملو از آب است، که چهار طرف آن خشکه باشد. ()

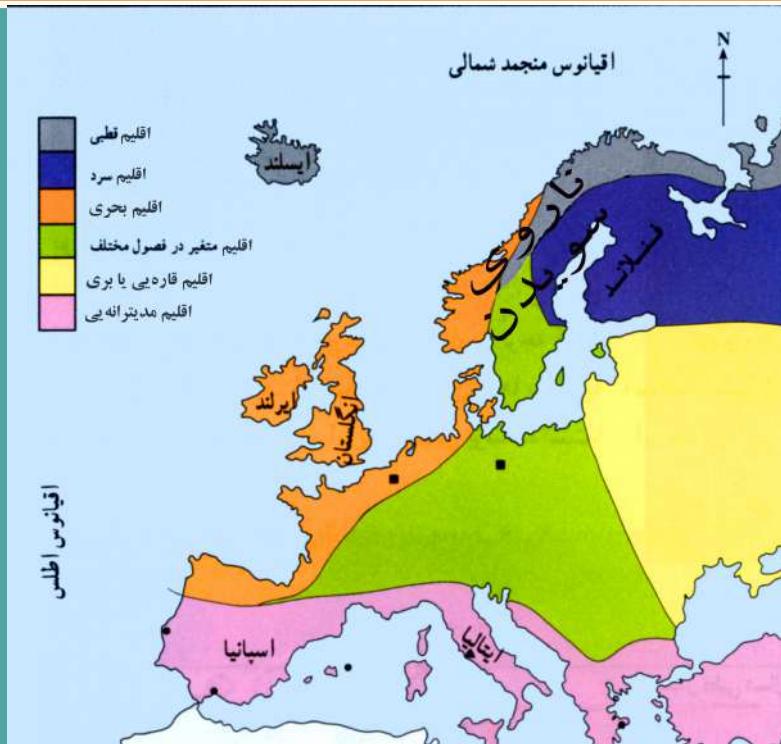
به گونه مختصر جواب دهيد

- نام‌های بزرگترین خليج‌های جنوب برابع اعظم اروپا را بگويند.
- کدام خليج‌ها برای تأسیسات بنادر مساعد اند؟ چرا؟

فعاليت خارج از صنف

نقشه سفيد اروپا را از صفحه، ۱۰ کاپي کرده و در آن نام‌های بزرگترین خليج‌های اروپا را در جاهای معين آن بنويسيد.

اقلیم اروپا چگونه است؟

نقشه انواع اقلیم‌های مختلف اروپا

چرا اروپا اقلیم‌های مختلف دارد؟
آیا میدانید که کدام قسمت‌های اروپا اقلیم بری دارد؟ چرا؟

اقلیم اروپا نظر به چند علت از اقلیم قاره‌های دیگر جهان که با قاره اروپا در یک عرض‌البلد جغرافیایی قرار دارند، معتدل‌تر است؛ به همین دلیل بیابان‌های گرم و خشک و باران‌های سیل آسا در نواحی شرقی آن دیده نمی‌شود.

- قاره اروپا در منطقه معتدل‌ۀ شمالی قرار دارد و فقط قسمت کوچکی از آن در منطقه منجمد شمالی واقع شده است.
- این قاره از سه طرف: شمال، جنوب و غرب توسط آب احاطه شده و تقریباً در همه جا از رطوبت کافی ابحار بهره‌مند است.
- کوه‌های موجود در قاره اروپا مرتفع نیست تا مانع نفوذ رطوبت اقیانوس اطلس و بحیره مدیترانه به داخل این قاره شود.
- علت چهارم وجود جریان آب گرم (گلف استریم) است که از نواحی غربی قاره اروپا عبور می‌کند و سبب اعتدال اقلیم در ممالک این قسمتی از اروپا است.
- به طور کلی، اقلیم قاره اروپا را به چهار منطقه بزرگ تقسیم کرده اند که عبارتند از:

فاحیه جنوبی (مدیترانه‌یی)

این بخش شامل منطقه جنوبی اروپا است که در سواحل بحیره مدیترانه قرار داشته، آب و هوای مدیترانه‌یی دارد. آب و هوای مدیترانه‌یی دو خصوصیت دارد:

- زمستان‌های معتدل و بارانی
- تابستان‌های گرم و خشک

رطوبت در این منطقه به اندازه کشورهای ساحل غربی اروپا نیست و بیشتر در فصل‌های خزان و زمستان بارندگی دارد.

مناطق مجاور بحر اطلسیک

شامل کشورهای انگلستان و ایرلند می‌شود که به منطقه اقیانوس اطلس نیز معروف است، هوای این منطقه در زمستان و تابستان ملائم و معتدل است؛ چون در معرض بادهای اقیانوس اطلس واقع شده و رطوبت زیاد دارد و از پربارانترین نواحی اروپا است؛ زیرا در همه فصول و بیشتر در فصل زمستان در آن باران می‌بارد. این مناطق در اکثر اوقات سال ابری و غبارآلود است.

نقشه انواع بیاتات

ناحیه مرکزی خشک (بری)

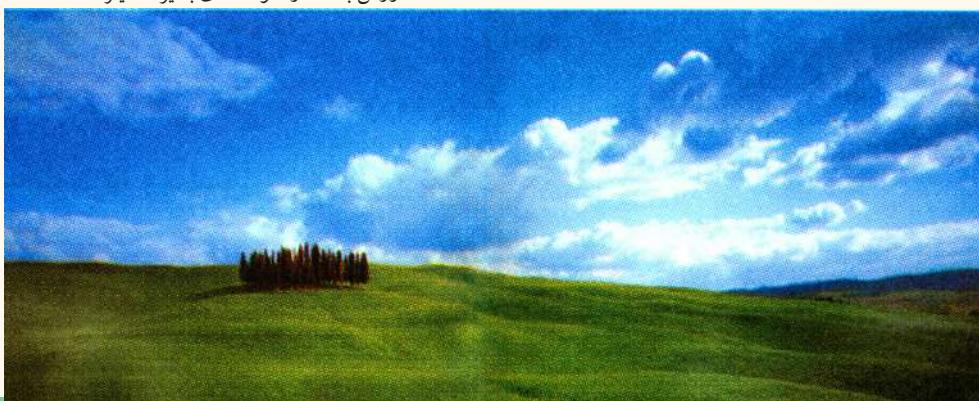
این نواحی شامل اروپای مرکزی و اروپای شرقی است. در این ناحیه به سبب اینکه رطوبت کم است اختلاف درجه حرارت هوا در تابستان و زمستان زیاد. می باشد؛ یعنی هوای آن در تابستان بسیار گرم و در زمستان بسیار سرد است. این مناطق به دلیل دور بودن از منابع آبی بحر اطلانتیک و بحیره مدیترانه و کمی رطوبت، آب و هوای قاره‌یی یا بری دارد، میزان بارندگی در آن‌ها کم است و تنها در فصل تابستان باران مختصری می‌بارد.

ناحیه شمالی (قطبی)

این ناحیه شامل روسیه و تقریباً قسمت اعظم شبه‌جزیره اسکاندیناویا است. آب و هوای این نواحی به سبب نزدیکی با منطقه قطب شمال بسیار سرد و خشک است؛ در این ناحیه برف بیشتر از باران می‌بارد و به سبب سردی زیاد، دریاها و بحیره‌ها در طول سال بین ۵ تا ۸ ماه منجمد و یخ بسته است. این آب و هوای گاهی قسمتی از اروپای شمالی، مرکزی و اروپای شرقی را نیز شامل می‌شود.

به طور کلی، مرطوب‌ترین نواحی اروپا، کشورهای غربی این قاره است که بیشتر در معرض بادهای مرطوب اقیانوس اطلس قرار گرفته است و به این سبب باران در آن ناحیه بیشتر می‌بارد. خشک‌ترین نواحی اروپا نیز کشورهای اروپای شرقی و مرکزی است؛ مثل: هنگری؛ چون دور از اقیانوس و بادهای مرطوب آن قرار گرفته‌اند، از رطوبت کمتر بهره‌مند اند و باران در این ممالک کمتر از سایر نقاط است. بنا بر این در زمستان سرد و در تابستان گرم‌اند.

وزش بادها در حوضه‌های بحیره مدیترانه

بادها

اروپای شمالی و مرکزی: این مناطق در معرض وزش بادهای غربی که از اقیانوس اطلس می‌وزد، قرار گرفته است. در زمستان‌ها نیز بادهای سرد قطبی به این مناطق می‌وزد.

اروپای مدیترانه‌یی: این مناطق در معرض وزش بادهای سرد و گرم قرار دارد که در تابستان بادهای گرم و خشک از صحرای بزرگ افریقا می‌وزد و بادهای سرد نیز در زمستان‌ها از کوهستان‌های آلپ برخاسته و این منطقه را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و هر گروه از روی نقشه انواع آب و هوای اروپا را توضیح کنند؛ همچنان بگویند که هر یک از کشورهای زیر چه نوع آب و هوایی دارند.

(فنلاند)

(ایتالیا)

(انگلستان)

(ایرلند)

(آیسلند)

سؤال‌ها

- ۱- آب و هوای مدیترانه‌یی چه خصوصیت دارد؟
- ۲- مناطق مجاور اقیانوس اطلانتیک چه نوع آب و هوای دارد؟ بیان کنید.
- ۳- در مورد آب و هوای ناحیه شمال اروپا چه می‌دانید؟

فعالیت خارج از صنف

با توجه به آنچه که در درس‌های گذشته آموخته اید گزارشی از خصوصیات آب و هوای قاره‌یی یا بری تهیه کنید و دلیل بیاورید که چرا نواحی مرکزی و شرقی اروپا دارای این نوع آب و هوای‌ستند.

۳،۱: در مورد جغرافیه سیاسی اروپا چه می‌دانید؟

نقشهٔ سیاسی کشورهای قارهٔ اروپا

به نقشهٔ سیاسی اروپا نگاه کنید و بگویید که کدام کشورها به بحرا و بحیره‌ها راه ندارند؟

اروپا یکی از سه قارهٔ قدیمی جهان است و در نیم کرهٔ شمالی بین ۳۵ درجه تا ۸۰ درجه عرض‌البلد شمالی و ۶۰ درجه طول‌البلد شرقی و ۲۵ درجه طول‌البلد غربی موقعیت دارد. شرقی‌ترین نقطه آن دریای اورال و کوه اورال، غربی‌ترین نقطه آن غرب آیسلند، شمالی‌ترین نقطه آن شمال کشور ناروی و جنوبی‌ترین نقطه آن جزیرهٔ کریت می‌باشد. طول آن از شمال به جنوب ۶۴۰۰ کیلومتر و عرض آن از شرق به غرب ۴۸۰۰ کیلومتر است.

سرحدات

اروپا از سه طرف به آب‌های بزرگ جهان احاطه شده است و با مقایسه به آسیا شبه‌جزیره کوچکی است که از شمال به اقیانوس منجمد شمالی، از جنوب به بحیرهٔ مدیترانه، بحیرهٔ سیاه، بحیرهٔ کaspian از شرق به برابر آسیا که کوه اورال و دریای اورال این دو قاره را از هم جدا می‌سازد، محدود گردیده است.

چگونه می‌توان واحدهای سیاسی قاره اروپا را تقسیم کرد؟
به نقشه دقت کنید واحدهای سیاسی قاره اروپا را نشان دهید.

اروپا شامل کشورهایی است که تعداد آن‌ها بالغ بر ۴۷ کشور می‌شود. درین این کشورها ۹ کشور وجود دارد که به آب راه ندارد؛ مثل: سویس، اتریش، هنگری، سلوواکی، چک، لوکزامبورگ، سلوانیا، صربستان و مقدونیه همچنین در این قاره ۹ کشور که از لحاظ وسعت کوچک استند؛ مثل: لوکزامبورگ، واتیکان، سان مارینو، موناکو، مالتا، لختنشتین، اندورا، مونتنگرو، و سلوانیا می‌باشد.

کشورهای اروپایی که به آب‌های آزاد راه ندارند.

معلومات اضافی برای مطالعه اتحادیه اروپا

این اتحادیه در سال ۱۹۵۷ میلادی به وجود آمد که ابتدا اعضای آن شامل کشورهای بلژیم، آلمان غربی، ایتالیا، فرانسه، لوکزامبورگ و هالند بود و هم‌اکنون دارای ۲۷ عضو می‌باشد. هدف از تشکیل این اتحادیه عبارت است:

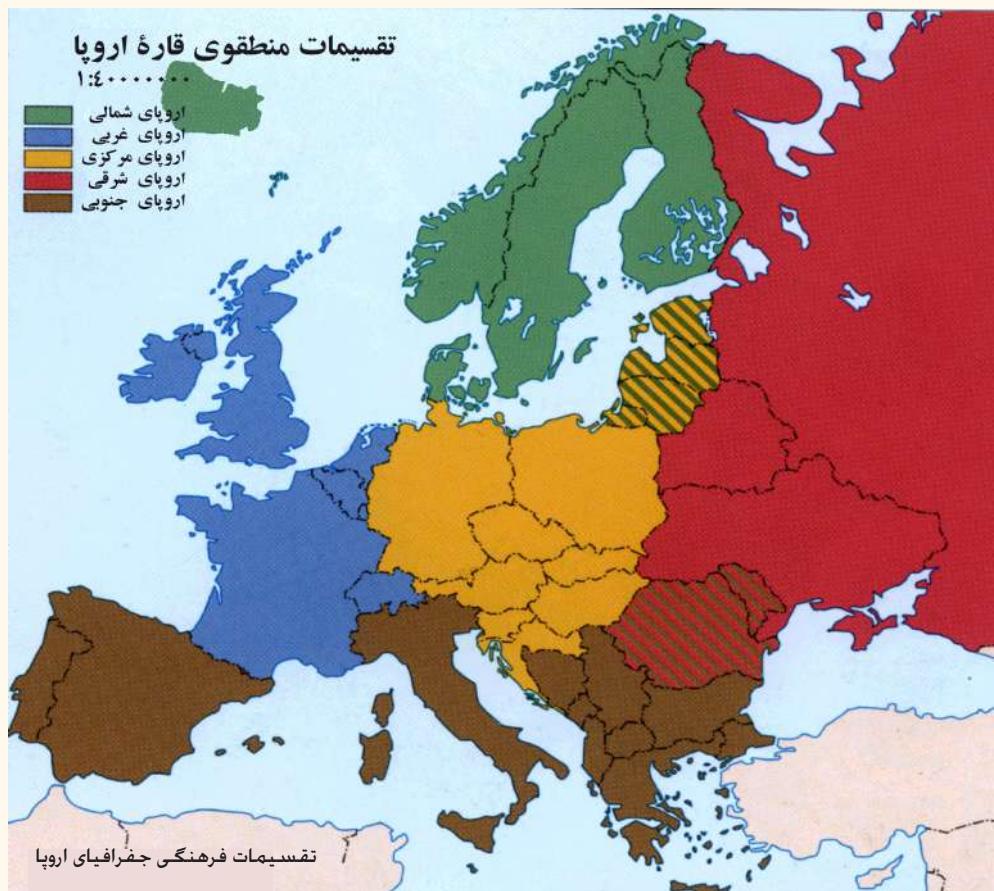
- گسترش هرچه بیشتر همکاری اقتصادی و مالی بین کشورهای عضو
- اتخاذ سیاست‌های مشترک در امور خارجی و دفاعی
- همکاری در امور قضایی در داخل کشورهای عضو

یورو واحد پول اروپایی است که از سال ۱۹۹۹ میلادی در داد و ستد بانکی و حواله در میان کشورهای عضو رایج شده است.

واحدهای سیاسی قاره اروپا را می توان این گونه تقسیم کرد:

- کشورهای شمال اروپا؛ مثل: سویدن، ناروی، فنلاند، آیسلند و دنمارک؛
- کشورهای جنوب اروپا؛ مثل: ایتالیا: یونان، اسپانیا و پرتغال؛
- کشورهای شرق اروپا؛ مثل: روسیه، روسیه سفید و اوکراین؛
- کشورهای غرب اروپا؛ مثل: آلمان، فرانسه، انگلستان و بلژیم؛
- کشورهای مرکزی اروپا؛ مثل: اتریش، چک و پولند؛

در بخشی از قاره اروپا بین این کشورها مرزهای گمرکی وجود نداشته و مناسبات سیاسی تحت یک پیمان به نام اتحادیه اروپا اجرا می گردد.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند. هر گروه روی نکات مهم درس با هم بحث کنند و نتیجه بحث خود را به دیگر هم‌صنفان ارائه کنند.

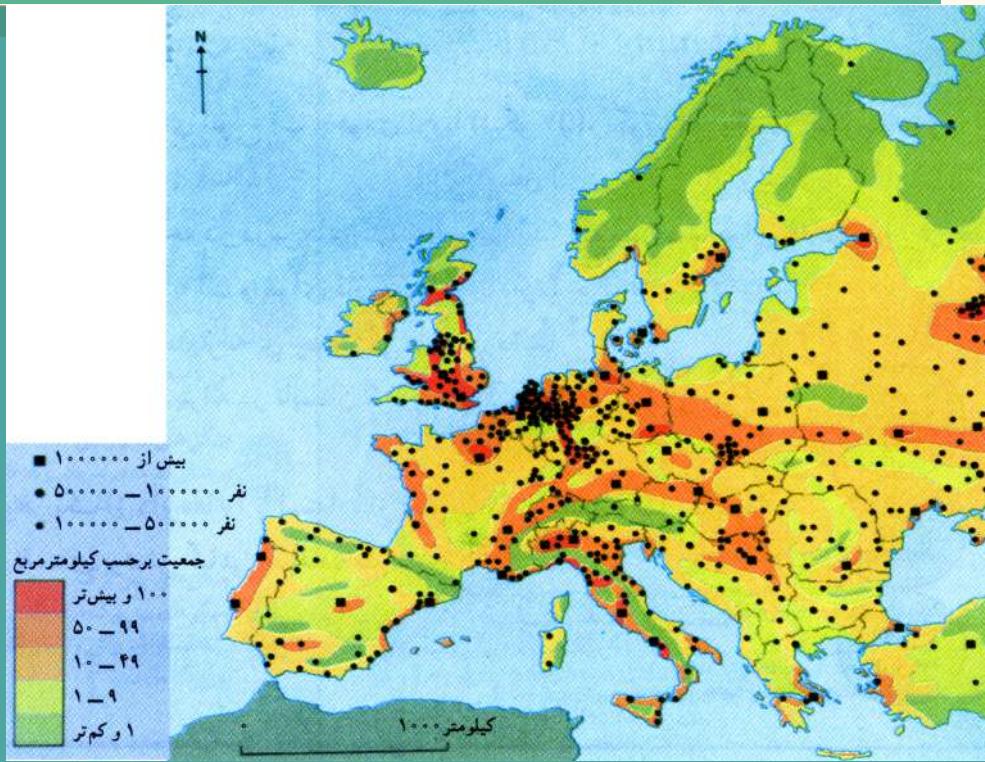
سؤال‌ها

- با استفاده از متن درس جمله‌های زیر را کامل کنید.
- ۱- اروپا یکی از قاره جهان است.
 - ۲- اروپا در بین و عرض‌البلد شمالی واقع شده است.
 - ۳- شرقی‌ترین نقطه اروپا ، غربی‌ترین نقطه آن شمالی‌ترین نقطه آن شمال کشور و جنوبی‌ترین نقطه آن می‌باشد.

فعالیت خارج: صنف

نقشه سیاسی اروپا را ترسیم کنید و در آن نام کشورها را با مراکز آن مشخص کنید.

در مورد جغرافیای بشری اروپا چه می‌دانید؟

آیا می‌دانید که قاره اروپا به سبب وسعت کم یکی از قاره‌های پرجمعیت جهان است؟

تصویر مناطق کم‌نفوس اروپا

در قاره اروپا به علت موجودیت شرایط طبیعی مساعد، یعنی وجود چرگاه‌های وسیع، دریاهای پرآب، اقلیم معتدل و بارندگی کافی، توسعه علم و صنعت و امکان کار و فعالیت اقتصادی به خوبی فراهم شده است، به همین دلیل در بیشتر بخش‌های اروپا نفوس زیاد دیده می‌شود. تراکم و توزیع نفوس در همه قسمت‌های اروپا یکسان نیست.

در نواحی شمالی اروپا؛ مانند: روسیه و کشورهای اسکاندیناویا به علت سردی هوا نفوس کمتر زنده گی می‌کند؛ در حالی که در ممالک اطراف بحیره مدیترانه، همچنین اروپای غربی و

شهر پر نفوس لندن در اروپا

مرکزی جمعیت زیادتری سکونت دارند.

مردمان اروپا بیشتر در کدام مناطق متراکم شده اند؟ چرا؟

۱- پرنفوسرین نواحی اروپا در کنار دریاهای مهم، اطراف مراکز صنعتی و نواحی مساعد زراعی دیده می شود.

۲- هر چند قاره اروپا از لحاظ جمعیت پرنفوسرین قاره جهان است؛ اما رشد نفوس در آن کم است: زیرا بسیاری خانواده ها؛ به خصوص در کشورهای صنعتی تمايلی به داشتن اطفال زیاد ندارند، از این رو رشد نفوس در بعضی از کشورهای اروپا مانند: آلمان و ایتالیا به شدت رو به کاهش است.

گروه‌های قومی

بزرگترین جمعیت قومی در اروپا جمعیت روسی است که بیشترین جمعیت قاره اروپا را تشکیل می‌دهند؛ بعد از جمعیت روسی مهمترین و بزرگترین گروه نفوس در اروپا را جرمن‌ها تشکیل می‌دهند که بیشتر در اروپای مرکزی (آلمان، اتریش و سویس) سکونت دارند و بعد به ترتیب جمعیت‌های لاتینی، فرانسوی و انگلوساکسون استند که هر کدام بیشترین رقم و نفوس اروپا را تشکیل می‌دهند.

چهره روسی

چهره جرمنی

فعالیت داخل صنف

شاگردان تحت راهنمایی معلم به گروه‌ها تقسیم شوند و هر گروه در مورد پراکنده‌گی نفوس و گروه‌های مردمی با هم بحث و گفتگو کنند و نتیجه را پیش روی صنف ارائه دهند.

سؤال‌ها

در مقابل جمله‌های صحیح حرف(ص) و در مقابل جمله‌های غلط حرف(غ) را بنویسید.

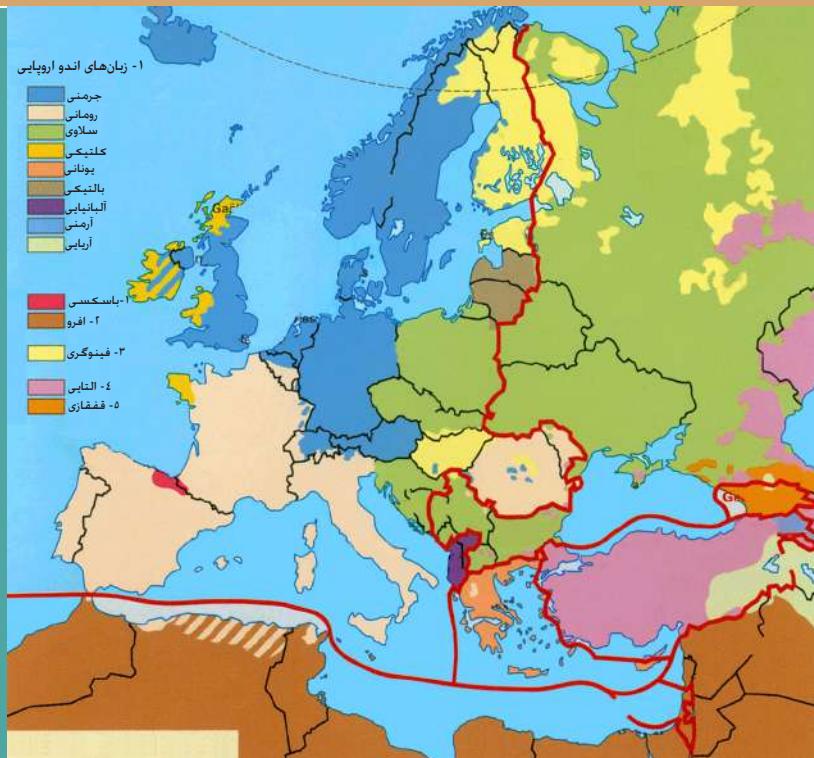
* بیشتر نفوس اروپا در کنار دریاهای، مراکز صنعتی و نواحی زراعی زندگی می‌کنند.
* نفوس در همه بخش‌های اروپا به علت شرایط طبیعی مساعد، دریاهای پرآب، اقلیم معتدل توسعه علم و صنعت یکسان است.

* مهمترین و بزرگ‌ترین گروه‌های مردم در قاره اروپا روس‌ها استند.

فعالیت خارج از صنف

نقشه سفید بدون نوشته قاره اروپا را ترسیم کنید و در آن پراکنده‌گی نفوس را با رنگ مشخص نشان دهید.

در مورد نژاد و زبان اروپا چه می‌دانید؟

آیا می‌دانید مردمان اروپا از کدام نژادند؟

قسمت عمده نفوس قاره اروپا را سفیدپوستان تشکیل داده اند. نژاد سفید به سه دسته بزرگ به این ترتیب تقسیم می‌شود:

۱- اقوام جنوبی

اقوام جنوبی شامل یونانی یا لاتینی استند که رنگ چهره آنها گندمی می‌باشد. این اقوام در جنوب غرب ایتالیا، جزیره‌نمای بالکان، اسپانیا، پرتغال و بلجیم زنده‌گی می‌کنند.

۲- اقوام جرمی

در مرکز و شمال غرب اروپا بیشتر زنده‌گی می‌کنند و انگلوساکسون‌ها در انگلستان، فلاماندتها در بلجیم، هالندی‌ها، آلمانی‌ها، سویدنسی‌ها، نارویجی‌ها، دنمارکی‌ها، و قسمتی از سویسی نیز از آن جمله اند.

۳- اقوام شرقی یا سلاوهای

این اقوام بیشتر شان سفیدرنگ اند و موهای طلایی دارند و بیشتر در اروپای شرقی زنده‌گی

می‌کنند که شامل مردمان پولند، چک، سلواک، صرب‌ها و کروات‌ها (یوگسلاویای سابق) می‌باشند که بیشتر ساکن سرزمین‌های اروپای شرقی‌اند. این مردمان از شمال به جنوب از خاک هنگری گذشته و به اروپای مرکزی راه یافته‌اند. گذشته از اقوام سه‌گانه که یاد شدند دسته‌های کوچکی از اقوام باستانی اروپا نیز وجود دارند که شامل ایرلند در کوهستان‌های اروپا، سلت‌ها در بریتانیا، ایرلند و اسکاتلند و گروه یهودی در روسیه و پولند می‌باشد.

زبان

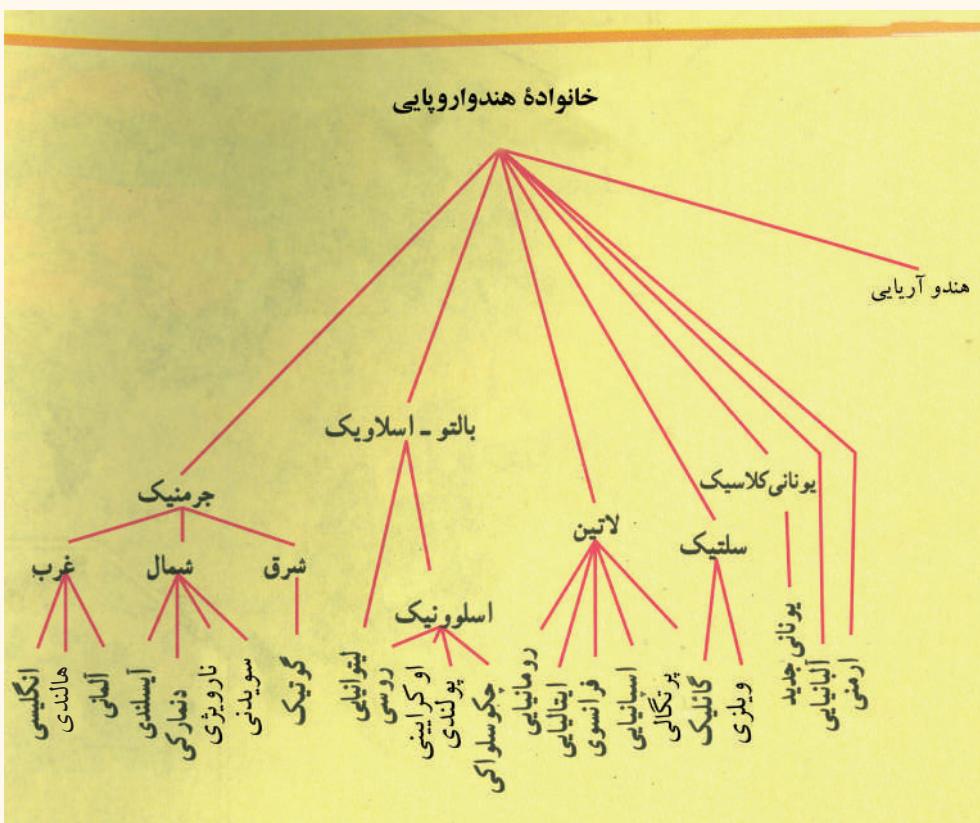
شاخه‌های اصلی زبان مردم اروپا را کدام زبانها تشکیل می‌دهد؟

در اروپا به زبان‌های گوناگون تکلم می‌شود و تنوع این زبان‌ها به قدری است که هر قسمی از افراد یک نژاد مشخص یا گروه مردمی به زبانی خاصی صحبت می‌کنند. زبان مردم اروپا به طور عموم از نظر ریشه‌های زبانی به سه دسته تقسیم می‌شود: برخی از زبان‌ها مانند ایتالیایی و اسپانیایی ریشه لاتین، برخی مانند زبان آلمانی و انگلیسی ریشه جرمی و برخی دیگر مثل روسی و پولندی ریشه سلاو دارند.

بزرگترین رقم جمعیت که به زبان مشخص صحبت می‌کنند روس‌ها استند و البته اقلیت‌های مذهبی مثل مسلمانان و یهودیان و اقلیت‌های نژادی نیز به زبان‌های مروج و متداول ممالکی که در آن زنده‌گی می‌کنند صحبت می‌کنند.

معلومات اضافی

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و هر گروه روی مطالب زیر با هم بحث و گفتگو کنند.

۱- زبان در اروپا

۲- نژاد در اروپا

سؤال‌ها

جواب درست را انتخاب و با علامت (✓) مشخص کنید.

۱- اروپاییان از کدام نژاد استند؟

الف) سیاه پوستان ب) زردپوستان ج) سفید پوستان د) سرخ پوستان

۲- خصوصیت نژادی مردم جنوب اروپا کدام است؟

الف) سفیدرنگ ب) موهای طلایی ج) گندمی رنگ د) موهای مجعد

به طور مختصر جواب دهید:

۱- سلاوی‌ها بیشتر در کدام ممالک اروپایی زنده‌گی می‌کنند؟

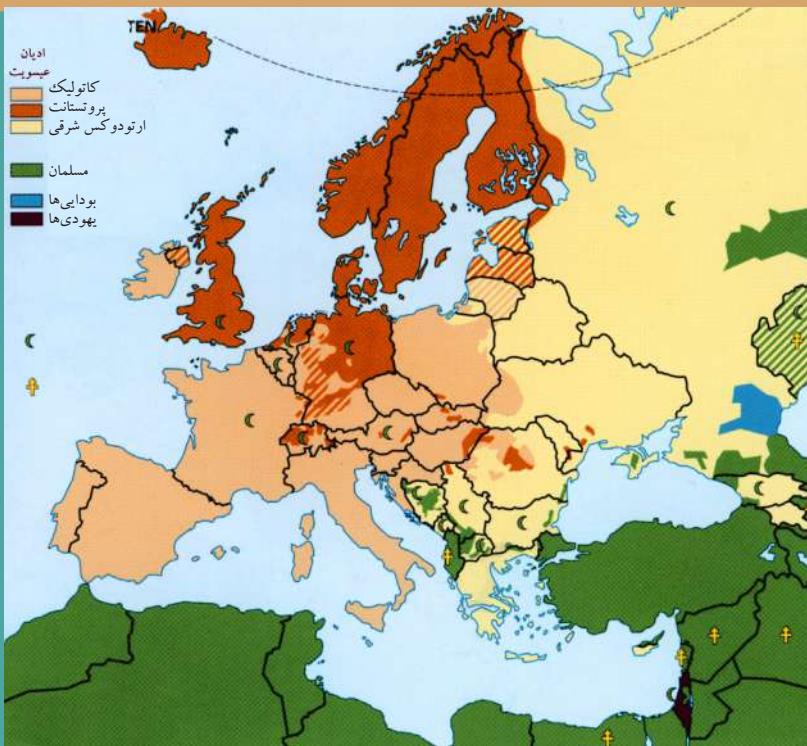
۲- ریشه‌های مهم زبان مردم اروپا را نام بگیرید.

فعالیت خارج صنف

به کمک متن درس نام کشورهارا با توجه به جایه جایی اقوام در جدول ذیل در کتابچه‌های تان تکمیل کنید.

اقوام شرقی	اقوام جرمنی	اقوام جنوبی

از دین و مذهب اروپا چه می‌دانید؟

نقشهٔ پیروان ادیان در اروپا

آیا میدانید که مردم بیش تراوربا پیرو کدام دین استند؟

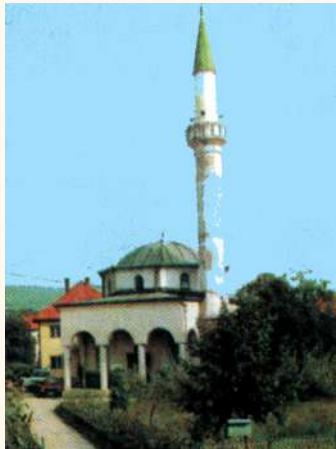
اکثر مردم اروپا -جز مردم ترکیه استند اروپایی و عده‌یی از سکنهٔ روسیه و ممالک شبه‌جزیره بالکان به خصوص یوگوسلاوی سابق) مدعی پیرو دین عیسوی استند که حضرت مسیح (ع) را پیامبر خود می‌دانند. دین عیسویت به سه مذهب جداگانه بزرگ تقسیم می‌شود که عبارتند از:

۱- کاتولیک (Catholic)

اکثریت پیروان دین عیسویت را کاتولیک‌ها تشکیل می‌دهند که رئیس و پیشوای آن مذهب پاپ اعظم است. این مذهب بیشتر در غرب و جنوب اروپا؛ یعنی بین مردم بلژیم، فرانسه و اقوام لاتین اسپانیا، پرتغال و به خصوص ایتالیا به درجه اول و همچنین میان مردم ممالک اتریش، لهستان (پولند)، مجارستان، چک و سلواک به درجه دوم رواج دارد. محل اقامت رهبر مذهب کاتولیک‌های جهان در شهر روم پایتخت ایتالیا واقع شده و واتیکان نام دارد.

۲- پروتستان (Protestant)

بعد از کاتولیک از حیث اهمیت مذهب پروتستان می‌باشد. پروتستان‌ها از لحاظ پیروی تعالیم حضرت عیسیٰ علیہ السلام با کاتولیک‌ها اختلاف دارند. آن‌ها پیرو تعالیم یکی از روحانیون قدیم به نام مارتین لوثر کنگ از مردم آلمان استند. اقوام جرمی بیشترین رقم پروتستان‌های

مسجدی در شبه جزیره بالکان

کلیسا یا قصر سلطنتی سن پتر در داخل واتیکان

اروپا را تشکیل می‌دهند. این مذهب در ممالک سوییدن، ناروی، دنمارک، انگلستان، هالند، آلمان، اتریش و قسمتی از سویس رواج کامل دارد.

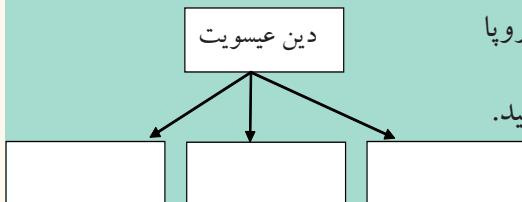
۳- مذهب ارتودوکس (Orthodox): سومین مذهب مهم مردم قاره اروپاست که بیشتر در اروپای شرقی و جنوب شرقی رواج دارد. بیشتر مردم ممالک روسیه، رومانی، یونان، بلغاریا و به طور کلی، مردم نژاد سلاو از آن پیروی می‌کنند. گذشته از پیروان دین عیسویت مسلمانان نیز در همه قاره اروپا منتشر شده‌اند؛ اما شمار زیادی از آنان در شبه جزیره بالکان، آلبانی، بوسنی و هرزگوین، بلغاریا و بخش اروپایی ترکیه زنده‌گی می‌کنند. ((قابل ذکر است اینکه نزد خداوند متعال تنها دین اسلام مورد قبول است و بس)) در این کشورها مساجدی باشکوه و کهن وجود دارد و همچنین شماری از یهودی‌ها هم در کشورهای مختلف اروپا؛ مخصوصاً روسیه و پولند زنده‌گی می‌کنند.

فعالیت داخل صنف

شاگردان تحت راهنمایی معلم به گروه‌ها تقسیم شوند و هر گروه به روی نقشه پیروان ادیان، ساحة ادیان و مذاهب مختلف را تثبیت و نشان دهند.

سؤال‌ها

- ۱- مذهب کاتولیک بیشتر در کدام قسمت‌های اروپا رایج است؟
- ۲- پروتستان‌ها پیرو کدام شخص بودند و او از کجا بود؟
- ۳- مردمان کدام قسمت اروپا به مذهب ارتودوکس عقیده دارند؟
- ۴- مسلمانان بیشتر در کدام قسمت اروپا زنده‌گی می‌کنند؟
- ۵- شاخه‌های دین عیسویت را بنویسید.

فعالیت خارج از صنف

شاگردان نقشه سفید قاره اروپا را ترسیم کنند و مذاهب را در جاهای مروج آن مشخص کرده، در ساعت آینده درسی جغرافیه در صنف ارائه دارند.

در مورد جغرافیای اقتصادی اروپا چه می‌دانید؟

زراعت پیشرفته در اروپا

چرا اقتصاد اروپا پیشرفته است؟

اروپا یکی از بزرگترین مناطق صنعتی است و اقتصاد خیلی پیشرفته دارد. این قاره دارای منابع زیرزمینی از قبیل معادن زغال سنگ و نفت (در بحیره شمال) است؛ اما این منابع نمی‌تواند جوابگوی صنایع بزرگ این قاره باشد. از این‌رو اروپا برای ادامه حیات صنایع خود به منابع معدنی اولیه کشورهای دیگر جهان نیاز دارد و واردکننده این مواد است. امروز فاصله سرخط اروپا با استفاده از علم و تحقیک جدید توانسته است از بزرگترین مناطق صنعتی باشد. کالاهای صنعتی کشورهایی چون آلمان، انگلستان و فرانسه در سراسر جهان صادر می‌شود.

زراعت و مالداری

قاره اروپا به نسبت داشتن آب و هوای معتدل و بارندگی مناسب برای رشد زراعت و مالداری زمینه‌های مساعد را مهیا کرده است. زراعت تقریباً در همه جای اروپا رایج است و با استفاده از ماشین‌آلات مدرن و شیوه‌های علمی صورت می‌گیرد. با وجود آن هم کشورهای این قاره $\frac{1}{5}$ حصة مواد خوراکی مورد ضرورت را در داخل تهیه می‌کنند؛ اما کشور هالند

علاوه بر رفع ضرورت داخلی مواد غذایی را به خارج نیز صادر می‌کند.
در این کشور مالداری و تربیه حیوانات به شیوه‌های علمی صورت می‌گیرد و تولید محصولات گوشتی و لبنی نیز زیاد است. بسیاری از این محصولات به خارج صادر می‌شود.

فعالیت‌های زراعتی و مالداری در اروپا

(ب)

(الف)

(ج)

نواحی مهم زراعتی در اروپا عبارت اند از:

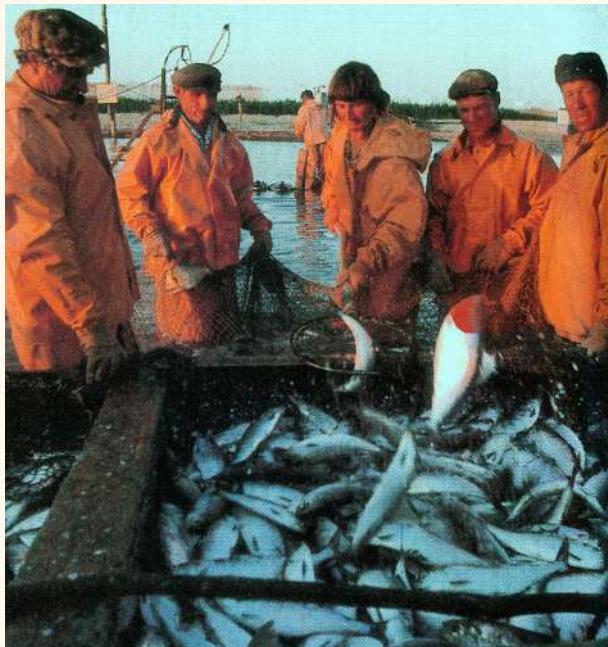
- ۱- اطراف بحیره مدیترانه
- ۲- بخش‌های اروپای غربی
- ۳- بخش‌های اروپای شرقی

در جنوب اروپا آب و هوای مدیترانه‌یی سبب شده است که در این منطقه زمینه زرع حبوبات، گندم، جو، جواری، برنج، نباتات صنعتی و میوه‌جات مثل بادام، لیمو، زیتون و انار مساعد گردد و در علف‌چرهای آن تربیه حیواناتی چون بز و گوسفند صورت گیرد.
اروپای غربی زمین‌های حاصلخیز طبیعی دارد که در پهلوی زراعت، مالداری نیز در آن انسکاف خوب کرده است. محصولات عمده زراعتی آن گندم، جو، جواری، لبلو و کچالو است. فارم‌های حیوانی کشورهای بلژیک، هالند، جرمنی و دنمارک به اندازه زیاد لبیات شیر، مسکه و پنیر تولید می‌کند و یکی از اقلام عمده صادرات‌شان محسوب می‌شود.

اروپای شرقی نیز دارای زمین‌های حاصل خیز طبیعی بوده و مهمترین حاصلات آن گندم، جو، جواری و کتان است. قسمت اعظم این زمین‌ها در کشور روسیه قرار دارد و دامنه‌های کوه‌ها زمینه مساعدی را برای تربیه مالداری مساعد ساخته است.

آب‌ها یکی دیگر از منابع تولید مواد غذایی برای اروپا بیان به شمار می‌رود و صنعت ماهی‌گیری در آن رونق زیادی نموده است. ماهی‌گیری از شغل‌های مهم مردم اروپا می‌باشد. ناروی و آیسلند از کشورهایی استند که اقتصاد آن‌ها بر صنعت ماهی‌گیری استوار است و در این صنعت مقام اول را در جهان دارند.

فعالیت ماهی‌گیری در اروپا

فعالیت داخل صنف

شاگردان به سه گروه تقسیم شوند و در باره موارد زیر بحث کرده و نتیجه را به تمام صنف ارایه کنند.

- ۱- نواحی زراعتی اطراف بحیره مدیترانه
- ۲- نواحی زراعتی بخش‌های اروپای غربی
- ۳- نواحی زراعتی بخش‌های شرقی اروپا

سؤال‌ها

- ۱- سه کشور اروپایی که صادرکننده کالاهای صنعتی هستند را نام ببرید.
- ۲- چرا زراعت اروپا پیشرفته است؟
- ۳- نواحی زراعتی اروپا را نام بگیرید.
- ۴- کدام کشورهای اروپایی در صنعت ماهی‌گیری مقام اول را در جهان دارند؟
- ۵- اروپاییان برای ادامه حیات صنایع خود به کدام منابع نیازمند اند؟

فعالیت خارج صنف

شاگردان درباره یکی از کشورهای صنعتی اروپا که اقتصاد پیشرفته دارد مطلبی تهیه و در ساعت آینده درسی جغرافیه در صنف ارائه کنند.

از معادن و صنایع اروپا چه می‌دانید؟

عملیة استخراج نفت در بحیره شمال

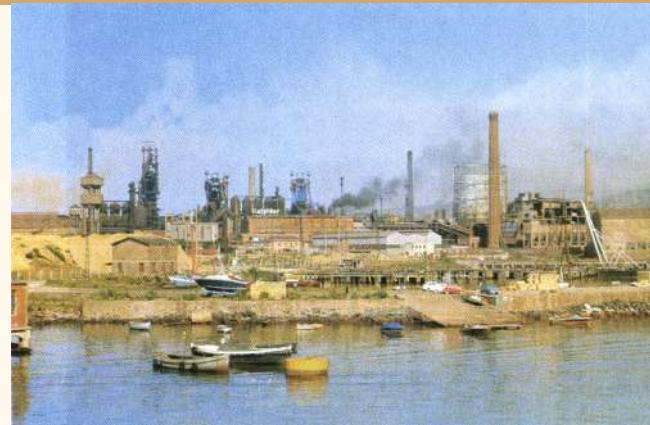
چرا اروپا وارد کننده مواد خام صنعتی است؟

الف: معادن

منابع زیرزمینی اروپا چندان غنی نیست که این امر یکی از عوامل استعمار کشورهای جهان سوم از سوی کشورهای اروپایی بوده است.

در گذشته کشورهای اروپایی برای برآوردن ضرورت‌های خود به مستعمره ساختن قاره‌های دیگر روی می‌آوردند و همچنین توسعه قاره اروپا بدون غارت منابع کشورهای جهان از جمله کشورهای آسیایی و افریقایی ممکن نبود. نفت در برخی از قسمت‌های اروپا وجود دارد؛ ولی تا قبل از کشف منابع نفتی در بحیره شمال مقدار آن بسیار محدود بود که با توسعه صنایع؛ به خصوص با افزایش استفاده از وسایط نقلیه؛ نمی‌تواند احتیاجات این کشورها را رفع سازد.

زیادتر توجه کشورهای اروپای غربی به منابع نفت و گاز بحیره شمال است که احتیاجات انگلستان و بعضی از کشورهای این منطقه را فعلاً تا اندازه‌یی رفع می‌کند، اروپا از لحاظ معادن زغال سنگ و آهن غنی می‌باشد و کشورهای انگلستان، روسیه، فرانسه، بلژیک، آلمان

و پولند تولید کننده گان عمدۀ این معادن استند.

آهن از ناحیه شمال سویدن به وسیله کشتی ها به مناطق صنعتی اروپا منتقال می یابد.

ب: صنایع

در مورد صنایع اروپا چه می دانید؟

۱- صنایع دستی

قبل از انقلاب صنعتی صنایع اروپا دستی و کارگاهی بود که می توان از صنایع شیشه سازی در ایتالیا، چاقو و شمشیر سازی در اسپانیا، ساعت سازی در سویس، ظروف چینی در هلند و بافت تکه های کتانی در ایرلند اشاره کرد.

۲- صنایع ماشینی

اروپا با داشتن منابع زغال سنگ و حمل و نقل خود بزرگترین منطقه صنعتی در جهان است. صنایع سنگین و بزرگترین کارخانه های صنعتی اروپا در نزدیک معادن تأسیس شده است.

همچنین شهرهای بزرگ صنعتی و بنادر مهم اروپا در کنار ابحار و دریاها استقرار یافته است؛ زیرا از طریق بنادر حمل و نقل مواد خام و کالاهای تولیدی، ارزانتر صورت می گیرد؛ یکی از

صنعت کاغذسازی - سویدن

مهمترین بنادر اروپا در کنار کanal کشتی رانی امستردام در ساحل بحیره شمال بنام روتردام است و از بنادر صنعتی دیگر اروپا بندر جنیوا در کشور ایتالیا می باشد.

صنایع مهم اروپا را ذوب فلزات، سامان آلات الکترونیکی، تولید انواع ماشین آلات، کشتی سازی، موتورسازی وغیره تشکیل می دهد.

توریزم

صنعت توریزم در اقتصاد اروپا نیز حائز اهمیت است. توریزم در اروپا به دلیل داشتن مراکز فرهنگی و تاریخی فراوان؛ مانند: موزیم‌ها، کلیساها، پو هنرمندان، ساحات مناسب طبیعی کشورهای اروپایی و تسهیلاتی که برای مسافرت از یک کشور به کشور دیگر فراهم شده است. سیاحت را در اروپا رونق بیشتر بخشیده است.

سواحل جنوب اروپا در کنار بحیره مدیترانه که به اروپای آفتایی موسوم شده است اهالی سایر مناطق اروپا را بسوی خود می‌کشانند و کوه‌های آلپ برای کوهنوردی و ورزش‌های زمستانی علاقه‌مندان بسیاری در کشورهای دور و نزدیک دارد. ورزش‌های آبی، مراسم و جشن‌هایی که در برخی کشورهای اروپایی برگزار می‌شود، قصرها، آثار هنری معماری و تاریخی از ساحات دیگر توریستی در اروپا محسوب می‌شود.

باید یاد آور شد که تعداد بیشتر مردم اروپا؛ به خصوص کشورهای پیشرفته به شغل خدمات تجارت، بانکداری وغیره مصروف استند و فیصدی آن‌ها در بخش‌های زراعت و صنایع کمتر می‌باشد که این خود نمایانگر پیشرفت بیشتر اقتصادی در اروپا است.

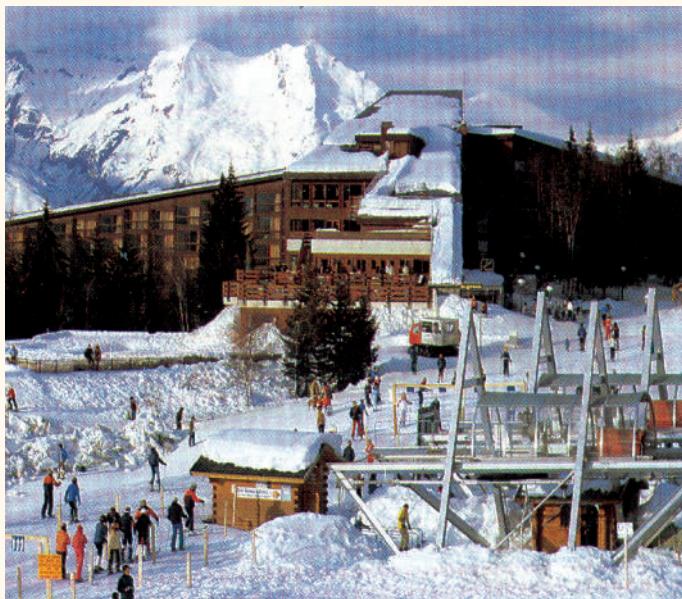
تصویر برج ایفل فرانسه

برج ساعت بیگ بن در کنار دریای تایمز

جاهای توریستی اروپا

بازی ورزشی در کوه آلپ

فعالیت داخل صنف

شاگردان به سه گروه تقسیم شوند. هر گروه روی مطالب زیر با هم بحث کنند و نتیجه بحث خود را به سایر هم‌صنفان خود ارائه کنند.

الف) معادن اروپا

ب) صنایع اروپا

ج) توریزم در اروپا

سؤال‌ها

۱ صنایع خفیفه یا دستی اروپا را کدام تولیدات تشکیل می‌دهند؟ نام گیرید.

۲ مرکز صنعتی اروپا بیشتر در کدام قسمت‌ها احداث شده‌اند؟ چرا؟

۳ صنایع سنگین اروپا را کدام اموال تشکیل می‌دهند؟ لست کنید.

فعالیت خارج از صنف

نقشه سفید اروپا را ترسیم کنید و در آن کشورهای مهم صنعتی اروپا را در جاهای آن مشخص کرده؛ و در ساعت آینده درسی جغرافیه در صنف ارائه کنید.

۱،۶: راجع به ترانسپورت براعظم اروپا چه می دانید؟

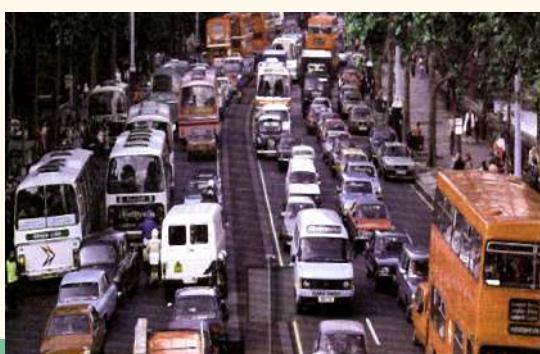

شبکه خط سریع السیر اروپا

در گذشته مردم از کدام نوع ترانسپورت برای انتقال مسافرین و اموال استفاده می کردند؟

ترانسپورت (Transports) عبارت از انتقال اموال تجاری و انسان‌ها از یک جا به جای دیگر است که این عمل به وسیله ریل، موتور، کشتی، طیاره و پایپ‌لین انجام می‌شود. حمل و نقل به شیوه‌های مختلف صورت می‌گیرد که به طور مختصر مطالعه می‌گردد:

جاده یا سرک

سرک‌های مناسبتر و بهتر در اروپا نخست برای احتیاجات نظامی و تجاری ایجاد شد و امپراتوری روم اولین سازنده‌یی راه‌ها برای حرکت سریعتر لشکریان خود بود. ناپلیون و هتلر نیز برای همین هدف سرک‌ها ساختند.

در سال‌های بعدی تولید بیشتر انواع موتور مهمترین عامل ساخت جاده‌ها شد؛

اکنون می‌توان از امستردام- در شمال هلند- تا جنوب ایتالیا را توسط شاهراه‌های ارتباطی طی کرد. برای عبور از مناطق کوهستانی تونل‌های ساخته شده که مهمترین آن مونت بلان (Blan Monht) است که ۱۲ کیلومتر طول دارد و فرانسه را به ایتالیا وصل می‌کند. از جنگ چهانی دوم به بعد تعداد موترهای تیزرفتار رو به افزایش است؛ چنانچه در سویدن برای هر چهار نفر یک موتور وجود دارد؛ ولی در کشورهای اروپای شرقی تعداد موترهای تیزرفتار بسیار کم است. در کشور هلند و دنمارک برای بایسکل راه‌های جداگانه احداث گردیده است.

راه آهن

احداث راه آهن از اروپا آغاز شده است. در سال ۱۸۰۴م. نخستین لکوموتیف بخاری (ماشین بخار) در ویلز انگلستان برای انتقال اموال و مسافرین به کار افتاد. در ۱۸۲۵م. نخستین راه آهن بین شهرهای ستکتن و درلینگتون برای حمل و نقل عمومی احداث شد و به تدریج خط آهن در اروپا گسترش یافت و اکنون این قاره پر تراکم‌ترین راه آهن جهان را دارد. شبکه خط سریع‌السیر اروپا از سریعترین و راحت‌ترین ریل‌ها استفاده می‌کند. این خطوط بزرگترین شهرهای اروپا را با هم وصل می‌کنند. امروز راه‌های آهن در انتقال اموال و مسافرین داخل این قاره نقش مهم بر عهده دارند.

فعالیت داخل صنف

شاگردان در گروه‌ها تنظیم شوند و هر گروپ در مورد اهمیت جاده یا سرک و راه آهن با هم مشوره کرده، نتیجه آن را توسط نماینده گروه به سایر هم‌صنفان ارائه کنند.

سؤال‌ها

- ۱- ترانسپورت را تعریف کنید.
- ۲- چرا رومی‌ها برای انکشاف جاده‌ها توجه خاص داشتند؟
- ۳- ریل برای نخستین بار در کجا و برای کدام منظور به کار انداخته شد؟
- ۴- نخستین خط آهن کدام شهرهای اروپا را با هم وصل ساخته بود؟
- ۵- خطوط آهن بیشتر برای کدام اهداف مورد استفاده قرار می‌گیرند؟

فعالیت خارج صنف

مطلوبی پیرامون نقش ریل در توسعه اقتصادی قاره اروپا تهیه و به هم‌صنفان ارائه کنید.

میدان هوایی در اروپا

آیا می‌دانید که از نظر انرژی پر مصرف ترین نوع ترانسپورت جهان کدام است؟

با پرواز نخستین بالون در قرن ۱۸ م. در فرانسه، تاریخ هوانوردی اروپا آغاز شد. نخستین خط هوایی تجاری به نام خطوط هوایی هالند در سال ۱۹۱۹ م. به وجود آمد. خطوط هوایی، شهرهای بزرگ اروپا و کشورهای خارجی را با هم وصل می‌کنند و برای انتقال مسافرین و اموال تجاری یی که وزن آنها کم و قیمت آنها بیشتر باشد، استفاده می‌شوند.

راههای آبی

آیا می‌دانید که ارزان‌ترین راه ترانسپورتی جهان کدام است؟ راههای آبی از زمانه‌های باستان در حمل و نقل بالارزش بوده است. دریای راین و دانیوب در طول تاریخ در حمل و نقل اروپا نقش عمده‌یی داشته‌اند. دریای راین از طرف رومی‌ها مورد استفاده قرار گرفته و مصب آن را کنترول می‌نمودند. امروزه دریاهای راین و دانیوب به طور بین‌المللی مورد استفاده قرار می‌گیرند. دریای دانیوب طولانی‌تر بوده و کشورهای بیشتری را با هم وصل می‌کند، این دریا از کشورهای زراعی اروپا می‌گذرد و به بحیره سیاه می‌رسد. دریای راین در مناطق صنعتی اروپا اهمیت زیادی

فعالیت حمل و نقل کالا در بندر رلین آلمان

دارد. بندر بزرگتر روتردام هالند نسبت به هر بندر دیگر دریایی و بحری جهان بیشتر کالاهای را انتقال می‌دهد.

اکثریت دریاهای اروپا مانند دریای آلب و آلمان، سن و لوار فرانسه توسط کanal‌ها با هم مرتبط اند. ارتباط این دریاهای قبیل از توسعه راه آهن اروپا صورت گرفته است. کشور انگلستان نیز دارای کanal‌هایی است که امروزه اهمیت سابقه را ندارد. در حال حاضر می‌توان از طریق همین کanal‌ها از بحیره

شمال به بندر مارسی در ساحل بحیره مدیترانه سفر کرد.

اروپا دارای سواحل گوناگون است و بعضی از آن‌ها برای کشتی‌رانی مساعد است که باعث ایجاد بنادر بزرگ تجاری گردیده است و ارزان‌ترین راه ترانسپورتی به شمار می‌رود. تقریباً تمام شهرهای اروپا به جز مادرید در سواحل دریاهای بحیره‌ها و بحر اطلسیک واقع شده‌اند؛ همچنان در اروپا از ترانسپورت پایپ‌لین برای انتقال نفت، گاز و آب به پیمانه وسیع استفاده می‌شود.

فعالیت داخل صنف

شاگردان در گروه‌ها تنظیم شوند و هر گروه در مورد سؤال‌های زیر با هم بحث کرده و نتیجه آن را نماینده گروپ به هم‌صنفان ارائه کند.

- ۱- ترانسپورت هوایی بیشتر برای کدام منظور مورد استفاده قرار می‌گیرد؟ چرا؟
- ۲- ترانسپورت آبی بنا بر کدام دلیل ارزان‌ترین راه ترانسپورتی جهان است؟
- ۳- ترانسپورت پایپ‌لین بیشتر برای کدام اهداف مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

سؤال‌ها

- ۱- نخستین خط هوایی تجاری جهان در کدام کشور فعالیت خود را آغاز کرد؟
- ۲- خطوط هوایی بیشتر برای انتقال کدام اموال مورد استفاده قرار می‌گیرد؟
- ۳- کدام ترانسپورت از نظر سابقه تاریخی قدیمی می‌باشد؟
- ۴- طولانی‌ترین دریایی قبل کشتی‌رانی اروپا کدام است؟
- ۵- بزرگترین بندر تجاری بحری و دریایی برابر عظم اروپا کدام است؟

فعالیت خارج از صنف

مطلوبی از دلایل توسعه راه‌های آبی اروپا تهیه و به هم‌صنفان خود ارائه کنید.

خلاصه فصل اول (اروپا)

- اروپا یکی از کوچکترین قاره‌های جهان است که در منطقه معتدل‌شمالی جهان قرار دارد.
- کوه‌های اروپا به دو بخش، کوه‌های فرسوده و قدیمی در شمال و کوه‌های بلند و جوان در جنوب تقسیم می‌شود.
- قاره اروپا دارای دریاهای متعدد است و اکثر آن‌ها قابل کشتی رانی می‌باشد.
- تقریباً آب تمام جهیل‌های قاره اروپا شیرین بوده و منبع دریاهای را تشکیل می‌دهد.
- مهمترین بحیره برابر عظم اروپا بحیره مدیترانه است که بین سه برابر عظم آسیا، اروپا و افریقا قرار گرفته است.
- یکی از علت‌های پیشرفت صنعتی کشورهای اروپایی وجود خلیج‌های متعدد قابل کشتی رانی و موقعیت بحری آن‌ها است.
- اروپا تنها قاره‌یی است که در آن بیابان گرم و خشک دیده نمی‌شود.
- اروپا از نظر سیاسی متشکل از ۴۷ کشور است که در بین بعضی از این کشورها مناسبات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و غیره مشترک، بر پایه یک قرارداد به نام ((اتحادیه اروپا)) اجرا می‌گردد.
- قاره اروپا با وسعت کم یکی از قاره‌های پر جمعیت جهان است.
- قسمت عمده جمعیت قاره اروپا را سفیدپوستان تشکیل می‌دهند.
- زبان‌های مردم اروپا از نظر ریشه‌های زبانی به سه دسته لاتین، جرمنی و سلاو تقسیم می‌شود.
- اکثریت مردم اروپا پیرو دین عیسوی استند که به سه مذهب بزرگ کاتولیک، پروتستان و ارتودوکس تقسیم می‌شود.
- اروپا یکی از بزرگترین مناطق صنعتی جهان است.
- برابر عظم اروپا دارای منابع زیرزمینی؛ از قبیل: معادن زغال سنگ و نفت (در بحیره شمال) است.
- اکثر صنایع و شهرهای بزرگ صنعتی و بنادر مهم اروپا در کنار ابحار و دریاهای استقرار یافته است.
- صنعت توریزم در اروپا به دلیل ساحت‌خوب طبیعی، فرهنگی، تاریخی و ... رونق یافته است.
- برابر عظم اروپا مترافق‌ترین راه آهن جهان را دارد.
- خطوط هوایی از نظر مصرف انرژی پر مصرف‌ترین نوع ترانسپورت جهان است.
- راه آبی ارزان‌ترین راه ترانسپورتی اروپا به شمار می‌رود.

جدول شماره ۴: بعضی از مشخصات جغرافیایی ممالک اروپایی (برای مطالعه)

فیصدی شغل نفوس در سکتورهای مختلف در سال ۲۰۰۱			عمومیات					ملکت	شماره
خدمات	صنعت	زراعت	تراکم نفوس در فی کیلومتر مربع	تعداد نفوس در سال ۲۰۰۶	مساحت به کیلومتر مربع	مرکز			
۲۲,۲	۲۳,۱	۵۴,۷	۱۲۵	۳,۵۸۱,۶۵۵	۲۸,۷۴۸	تیرانا	آلبانيا	۱	
۷۰,۳	۲۷,۲	۲,۶	۳۱۵	۱۰,۳۷۹,۰۶۷	۳۳,۰۰۰	بروکسل	بلژیم	۲	
۴۰,۸	۴۷,۵	۱۱,۷	۸۸	۴,۴۹۸,۹۷۶	۵۱,۱۲۹	سارایوو	بوسنی-هرزگوین	۳	
۴۳,۵	۳۰,۸	۲۵,۷	۶۷	۷,۳۸۵,۳۶۷	۱۱۰,۹۱۲	صوفیا	بلغاریا	۴	
۶۹,۶	۲۶,۸	۳,۶	۱۲۶	۵,۴۵۰,۶۶۱	۴۳,۰۹۴	کوین هاگن	دنمارک	۵	
۶۲,۹	۳۴,۶	۲,۶	۲۳۱	۸۲,۴۲۲,۲۹۹	۳۵۷,۰۲۲	برلین	آلمان	۶	
۵۹,۳	۳۱,۷	۹,۰	۲۹	۱,۳۲۴,۳۳۳	۴۵,۱۰۰	تالین	استونی	۷	
۶۶,۴	۲۷,۵	۶,۱	۱۵	۵,۲۳۱,۳۷۲	۳۳۸,۱۴۵	هلسینگی	فنلاند	۸	
۷۳,۴	۲۵,۱	۱,۵	۱۱۱	۶۰,۸۷۶,۱۳۶	۵۵۰,۱۰۰	پاریس	فرانسه	۹	
۵۹,۹	۲۲,۵	۱۷,۵	۸۱	۱۰,۶۸۸,۰۵۸	۱۳۱,۹۹۰	اتن	یونان	۱۰	
۵۸,۸	۳۴,۴	۶,۸	۱۰۷	۹,۹۸۱,۳۳۴	۹۳,۰۳۲	بوداپست	هنگری	۱۱	
۶۱,۵	۳۰,۰	۸,۵	۵۸	۴,۰۶۲,۲۳۵	۷۰,۲۸۴	دولین	ایرلند	۱۲	
۶۶,۲	۲۵,۲	۸,۶	۳	۲۹۹,۳۸۸	۱۰۳,۰۰۰	ریکجاویک	آیسلند	۱۳	
۶۲,۳	۳۲,۱	۵,۶	۱۹۳	۵۸,۱۳۳,۵۰۹	۳۰۱,۲۶۸	روم	ایتالیا	۱۴	
۵۲,۶	۳۰,۹	۱۶,۴	۷۹	۴,۴۹۴,۷۷۹	۵۶,۵۳۸	زاگرب	کرواتی	۱۵	
۵۸,۱	۲۶,۴	۱۵,۵	۳۵	۲,۲۷۴,۷۳۵	۶۴,۶۰۰	ریگا	لاتویا	۱۶	
۴۳,۵	۳۶,۴	۲۰,۲	۵۵	۳,۵۸۵,۹۰۶	۶۵,۲۰۰	ویلنیوس	لیتوانی	۱۷	
۶۹	۲۸,۰	۳,۰	۱۸۳	۴۷۷,۴۱۳	۲,۵۸۶	لوکزامبورگ	لوکزامبورگ	۱۸	
۳۷,۸	۴۰,۴	۲۱,۸	۸۰	۲,۰۵۰,۵۵۴	۲۵,۷۱۳	سکوپیه	مقدونیه	۱۹	
۷۲,۰	۲۶,۰	۲,۰	۱,۲۶۷	۴۰۰,۲۱۴	۳۱۶	والتا	مالتا	۲۰	
۳۹,۷	۱۶,۶	۴۵,۷	۱۳۳	۴,۴۶۶,۷۰۶	۳۳,۷۰۰	کیشی نف	مولداوی	۲۱	
۶۸,۰	۳۰,۰	۲,۰	۴۶	۶۳۰,۵۴۸	۱۳,۸۱۲	پد گوریکا	مونتهنگرو	۲۲	
۷۴,۸	۲۲,۰	۳,۲	۳۹۷	۱۶,۴۹۱,۴۶۱	۴۱,۵۲۶	امستردام	هلند	۲۳	
۷۴,۰	۲۱,۸	۴,۱	۱۴	۴,۶۱۰,۸۲۰	۳۲۳,۸۷۷	اوسلو	ناروی	۲۴	

فیصی دی شغل نفوس در سکتورهای مختلف در سال ۲۰۰۱			عمومیات					مملکت	شماره
خدمات	صنعت	زراعت	تراکم نفوس در فی کیلومتر مربع	تعداد نفوس در سال ۲۰۰۶	مساحت به کیلومتر مربع	مرکز			
۴۶,۵	۲۷,۴	۲۶,۱	۷۷	۴۶,۷۱۰,۸۱۶	۶۰۳,۷۰۰	کیف	اوکراین	۲۵	
۶۲,۳	۳۱,۳	۶,۴	۹۸	۸,۱۹۲,۸۱۸	۸۳,۸۵۹	ویانا	اتریش	۲۶	
۴۹,۳	۳۱,۷	۱۹,۰	۱۱۹	۳۸,۵۳۶,۸۶۹	۳۲۲,۲۵۰	وارسا	پولند	۲۷	
۵۲,۵	۳۵,۲	۱۲,۳	۱۱۵	۱۰,۶۰۵,۸۱۷	۹۱,۹۸۲	لزبون	پرتغال	۲۸	
۳۰,۲	۲۸,۱	۴۱,۷	۹۴	۲۲,۳۰۳,۵۵۲	۲۳۸,۳۹۱	بوخارست	رومانیا	۲۹	
۵۸,۸	۲۹,۶	۱۱,۶	۸	۱۴۲,۸۹۳,۵۴۰	۱۷,۰۷۵,۴۰۰	مسکو	روسیه	۳۰	
۳۷,۴	۳۲,۹	۲۹,۷	۱۰۶	۹,۳۹۴,۴۱۱	۸۸,۳۶۱	بلگراد	صریبا	۳۱	
۵۱,۴	۳۷,۶	۱۱,۰	۹۹	۲,۰۱۰,۳۴۷	۲۰,۲۵۶	لیوبیانا	سلووینیا	۳۲	
۵۴,۴	۳۸,۰	۷,۶	۱۱۱	۵,۴۳۹,۴۴۸	۴۹,۰۱۲	براتیسلاوا	سلواک	۳۳	
۶۲,۲	۳۰,۹	۶,۹	۸۰	۴۰,۳۹۷,۸۴۲	۵۰۵,۹۹۲	مادرید	اسپانیا	۳۴	
۵۵,۹	۳۹,۱	۵,۱	۱۳۰	۱۰,۲۳۵,۴۵۵	۷۸,۸۶۴	پراگ	چک	۳۵	
۷۳,۱	۲۵,۴	۱,۶	۲۴۸	۶۰,۶۰۹,۱۵۳	۲۴۴,۱۰۱	لندن	بریتانیا	۳۶	
۳۹,۷	۴۰,۶	۱۹,۷	۵۰	۱۰,۲۹۳,۰۱۱	۲۰۷,۶۰۰	مینسک	روسیه سفید	۳۷	
۷۱,۹	۲۵,۵	۲,۶	۲۰	۹,۰۱۶,۵۹۶	۴۴۹,۹۶۴	استکلهلم	سویدن	۳۸	
۶۸,۷	۲۶,۷	۴,۶	۱۸۲	۷,۵۲۳,۹۳۴	۴۱,۲۸۴	برن	سویس	۳۹	
			۴۶۷,۲	۳۰۲۰۰	۶۱	سان مارینو	سان مارینو	۴۰	
			۱۵۴	۶۹۸۶۵	۴۵۳	اندورا الاولا	اندورا	۴۱	
			۱۶۱,۳	۳۲۸۰۰	۱,۹۵	موناکو	موناکو	۴۲	
			۲۱۲,۹	۳۵۱۰۰	۱۶۰	وادوز	لختن شتین	۴۳	
			۲۰۴	۹۲۰	۰,۴۴	واتیکان	واتیکان	۴۴	
			۹۴,۵	۸۴۷۴۰۰	۸۶۶۰۰	باکو	آذربایجان	۴۵	
			۱۱۱,۹	۲۹۷۶۰۰	۲۹۸۰۰	ایروان	ارمنستان	۴۶	
			۷۱,۶	۴۴۷۷۰۰	۶۹۷۰۰	تلیس	گرجستان	۴۷	

فصل دوم

براعظم امریکا

اهداف این فصل:

شاگردان عزیز! با اهداف علمی این فصل آشنا شوید:

- آشنایی با موقعیت جغرافیایی قاره امریکا؛
- آشنایی با مهمترین پستی ها و بلندی ها در قاره امریکا (کوه ها و دریاها، بحیره ها، جهیل ها و خلیج ها).
- آشنایی با اقلیم قاره امریکا؛
- آشنایی با جغرافیای واحد های سیاسی قاره امریکا (کشورها)؛
- آشنایی با جغرافیای بشری قاره امریکا (نفوس).
- آشنایی با جغرافیای اقتصادی قاره امریکا (زراعت، صنعت، تجارت و حمل و نقل).
-
-
-
-
-
-
-
-

شاگردان با خواندن این فصل می توانند مهارت های ذیل را به دست آرند

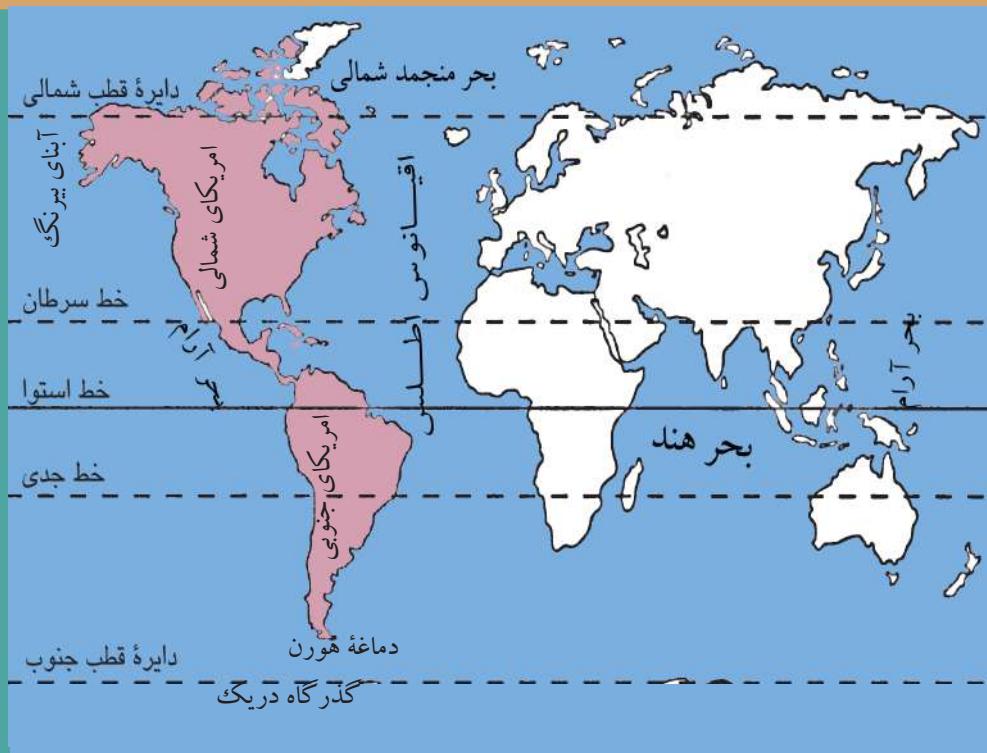
تشخیص موقعیت قاره امریکا روی نقشه؛

تشخیص مهمترین کوه ها، دریاها، بحیره ها و جهیل ها روی نقشه؛

تعیین موقعیت کشورهای قاره امریکا روی نقشه؛

نتیجه گیری اهمیت حمل و نقل در زندگی بشری

در مورد موقعیت جغرافیایی برابع‌ظم امریکا چه می‌دانید؟

قاره امریکا را کدام اقیانوس‌ها احاطه کرده‌اند؟

موقعیت حدود اربعه

قاره امریکا بین طول‌البلدهای (۱۵) درجه و (۱۷۰ درجه) غربی و بین (۸۴) درجه عرض‌البلد شمالی و (۵۵) درجه عرض‌البلد جنوبی موقعیت دارد. این قاره از شمال به بحر منجمد شمالی، از جنوب به گذرگاه دریک (Drak) که حد فاصل بین انتارکتیکا و امریکای جنوبی است)، در شرق به بحر اطلس که برابع‌ظم اروپا و افریقا را از برابع‌ظم امریکا جدا می‌کند و از غرب به بحر الکاھل (آرام) و آبنای بیرنگ که به عرض ۸۵ کیلومتر اسکا را از روسیه جدا می‌سازد، محدود شده است.

مساحت آن ۴۲,۳ میلیون کیلومتر مربع می‌باشد. شمالی‌ترین نقطه قاره امریکا قطب شمال و جنوبی‌ترین نقطه آن دماغه کپ هارن (Cope-Horn) می‌باشد. طول آن از شمال به جنوب ۱۵۰۰۰ کیلومتر است و عرض آن از شرق به غرب طول‌های مختلف دارد.

تقسیمات برابع‌ظم امریکا

برابع‌ظم امریکا از شمال به جنوب به سه بخش عمده تقسیم گردیده که عبارت اند از: امریکای شمالی، امریکای مرکزی و امریکای جنوبی.

قاره امریکا از شمال به جنوب به صورت طولانی واقع شده است. امریکای شمالی شامل کشورهای کانادا و ایالات متحده امریکا می باشد، که از قطب شمال الی کشور مکسیکو امتداد یافته است. امریکای مرکزی میان امریکای شمالی و جنوبی واقع است، امریکای مرکزی از طرف شمال به ایالات متحده امریکا و از جنوب به امریکای جنوبی هم سرحد بوده و کanal پاناما بحیره کارائین را به بحر آرام وصل می سازد و حد فاصل بین امریکای مرکزی و جنوبی می باشد. امریکای جنوبی در نیم کره جنوبی بین عرض البلد های ۱۲ درجه شمالی تا ۵۵ درجه جنوبی قرار دارد و در نیم کره شمالی قسمت کم آن واقع می باشد. امریکای جنوبی در جنوب امریکای مرکزی به شکل مثلث قرار گرفته است که رأس آن را دماغه هورن (کیپ هورن) تشکیل می دهد و قاعده آن در بحیره کارائین و امریکای مرکزی قرار دارد.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروهها تقسیم شوند و از روی نقشه قاره امریکا موقعیت براعظم امریکا را به اساس طول البلدها و عرض البلدها تعیین کنند.

سؤال‌ها

جملات زیر را تکمیل کنید.

- ۱- براعظم امریکا..... کیلومتر مربع مساحت دارد.
- ۲- آبناي..... حد فاصل بین امریکای جنوبی و براعظم انتارکتیکا را تشکیل می دهد.
- ۳- حد فاصل بین براعظم امریکا و براعظم آسیا را..... تشکیل می دهد.
- ۴- حد فاصل بین براعظم امریکا و براعظم اروپا را تشکیل می دهد.

فعالیت خارج از صنف

از روی نقشه داده شده نام کشورهای امریکای شمالی، مرکزی و جنوبی را به صورت جداگانه لیست کرده و در ساعت درسی آینده جغرافیه، در صنف ارائه کنید.

در مورد کشف برابع‌تی امریکا چه می‌دانید؟

تصویر کرستف کولمب

آیا با نام کاشف امریکا آشنایی دارید؟

کرستف کولمب بحرپیمای ایتالیوی به اساس نظریات مسلمانان راجع به کروی بودن زمین در سال ۱۴۹۲م. از طرف شاه اسپانیا موظف شد تا سفری به سوی غرب، به هندوستان کند و ثروتی را که در آن سرزمین بود بدست آورد؛ اما وقتی کولمب روانه سفر شد، به جایی رسید که آن را غرب الهند گفت و اولین منطقه که در آن جا پیاده شد، آن را سان سلوادور (نجات‌دهنده مقدس) نامید که از جمله مجمع الجزایر بهاما بود. کولمب تصور می‌کرد که به آسیا و هند رسیده است و به همراهانش امر کرد که به جستجوی جزایر پردازد. کولمب سه بار دیگر نیز به قاره امریکا سفر کرد.

پس از کولمب بحرپیمای دیگری به نام امریکو وسپوچی راه کولمب را ادامه داده تا ۲۵ درجه عرض البلد جنوبی به نزدیکی های سواحل برزیل پیش رفت. این بحرپیما در باره سفر بحری خود یک مقاله نوشت و آن را چاپ کرد؛ پس از آن در سال ۱۵۰۲ میلادی جغرافیه‌دانی کتابی نوشت و در آن کتاب مقاله امریکو را در مقدمه اثرش جا داده و چاپ کرد. در ۱۵۰۷م. این کتاب به زبان لاتین ترجمه گردید که در مقدمه آن یکی از جغرافیه‌دانان

پیشنهاد کرد که این قطعه خشکه به نام کاشف اش امریکا نامیده شود.

در ابتداء نام امریکا شامل قاره جنوب خط استوا می‌شد که کولمب به آن سفر نکرده بود؛ ولی بعدها شامل قسمت شمال نیز گردید و برای اولین بار در جغرافیه در سال ۱۵۳۸م. گرهارد مرکاتور در نقشه معروف خود نام امریکا را بر تمام نیم کره غربی اطلاق کرد. از آن به بعد قاره جدید را تا امروز به اسم امریکو، قاره امریکا مسما ساختند.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شده به سوالات زیر جواب تهیه کنند.

۱- کولمب چرا برای سفر به هند راه غرب اروپا را انتخاب کرد؟

۲- جغرافیه‌دانان مسلمان چه نقشی در کشف امریکا دارند؟

۳- جغرافیه‌دانان چرا این قاره جدید را به نام امریکا یاد کردند؟

سؤال‌ها

۱- هدف سفر کرستف کولمب به امریکا چه بود؟

۲- امریکو و سپوچی در سفر بحری خود کجا را کشف کرد؟

۳- برای اولین بار کدام جغرافیه‌دان قاره جدید را به نام امریکا مسما ساخت؟

۴- در ابتداء کلمه امریکا به کدام بخش قاره امریکا استعمال می‌شد؟

فعالیت خارج از صنف

سیر حرکت سفر امریکو را از روی نقشه ترسیم کرده، واضح سازید که وی چه کار بزرگی انجام داد.

جغرافیای طبیعی قاره امریکا

کوههای راکی

نقشهٔ صفحه آینده را ملاحظه کنید و بگویید که کوههای در کدام قسمت‌های این برابر اعظم واقع شده است؟

راجع به کوههای امریکا چه می‌دانید؟

۱- کوههای کم ارتفاع و قدیمی

کوههای اپلاش (Appalachian):

در قسمت شرقی ایالات متحدهٔ امریکای شمالی کوه کم ارتفاعی واقع شده که جزء دوران اول جیولوژی است و با گذشت زمان از ارتفاع آن کاسته شده و در حال حاضر دارای قله‌های مدور، دامنه‌های نشیب‌دار و وادی‌های وسیع می‌باشد.

این کوهها از شمال شرق به جنوب غرب به طول ۱۵۰۰ کیلومتر افتاده است و بلندترین قله آن بلک دیم (Black dame) ۲۰۴۴ متر ارتفاع دارد.

۲- کوههای جوان و مرتفع

کوههای راکی (Rocky) یا روشووز:

در امتداد سواحل اقیانوس آرام از شمال به جنوب واقع شده، متعلق به دورهٔ سوم جیولوژیکی است. این کوهها، جوان و خیلی بلند است که در بعضی نقاط ارتفاع آنها به ۶۰۰۰ متر هم

می‌رسد. بلندترین قله آن مک‌کینلی (McKinley) در الاسکا ۶۱۹۳ متر ارتفاع دارد. در قسمت‌های شمال و جنوب کوه مذکور آتش‌فشان‌های فعال و خاموش موجود بوده و زلزله‌های بزرگ نیز در آن زود زود رخ می‌دهد؛ چنانچه در ۱۹۶۴ م. بزرگترین زلزله قرن ۲۰ م. در میان سلسله کوه‌های راکی واپلاش اراضی هموار و جلگه‌های وسیع موجود است.

نقشه طبیعی قاره امریکای شمالی

کوه‌های آندیز (Andes)

کوه‌های آندیز به زبان مردم بومی این سرزمین معنای کوه‌های عسل را می‌دهد. این سلسله به شکل مساویانه به طول سواحل اقیانوس آرام در امریکای جنوبی از شمال به جنوب به طول ۸۰۰۰ کیلومتر امتداد یافته و ارتفاع بلندترین قله آن اکانکاگوا (Aconcagua) در ارجنتین به ۶۹۶۰ متر می‌رسد. در پروسه تشکیل این کوه‌های جوان از قبیل آتش‌فشنان‌ها، حرکات صعودی و زلزله‌های تخریبی حالا هم ادامه دارد؛ چنانچه در ۱۹۶۰ م. در جنوب کوه‌های آندیز زلزله‌یی صورت گرفت که به نام زلزله چیلی مسما گردیده، آتش‌فشن خاموش شده آن نیز به فعالیت آغاز کرد و بعضی قسمت‌های ساحلی خشکه زیر آب شد و در بعضی قسمت‌ها جزایر از آب بیرون شده، جزایر جدید را به وجود آورد.

نقشه طبیعی قاره امریکای جنوبی

فعالیت داخل صنف

شاگردان در چند گروه تنظیم شوند و با مشوره هم دو تصویر داده شده را به دقت مشاهده کرده، مشابهت ها و تفاوت های بین کوه های جوان راکی و کوه های پیر اپلاش را به مشوره هم بنویسند و به کل صنف ارائه کنند.

کوه های اپلاش

کوه های راکی

سؤال ها

برای جمله های صحیح حرف ((ص)) و برای جمله های غلط حرف ((غ)) را انتخاب کنید.

۱- کوه های اپلاش از جمله کوه های دوران اول جیولوژیکی است. ()

۲- کوه های راکی از شمال شرق به جنوب غرب امتداد دارد. ()

جاهای خالی را پر کنید.

۱- مرتفع ترین کوه های برابع اعظم امریکا است.

۲- بلند ترین قله کوه های راکی به نام در موقعیت دارد.

۳- بلند ترین قله کوه های اندیز به نام در موقعیت دارد.

فعالیت خارج صنف

نقشه بدون نوشته امریکا را کاپی کرده، نام کوه ها را در جاهای تعیین شده آن بنویسید.

راجع به دریاهای امریکا چه می‌دانید؟

دریای میسی سی پی

دریای میسی سی پی چرا به این نام مسما است؟

دریاهای امریکای شمالی

در امریکای شمالی دریاهای خروشان وجود دارد که از یک طرف در کشتی رانی و حمل و نقل اموال مفید است و از جانب دیگر در کشت و زراعت سهولت‌ها را به وجود آورده است.

بزرگترین دریای حوزه بحر اطلانتیک امریکای شمالی دریای میسی سی پی (Mississippi) است که به زبان هندیان بومی به معنای دریای بزرگ می‌باشد؛ این دریا از جهیل ایتاسکا در جنگلات مینیسوتا (Minnesota) سرچشمه می‌گیرد و از طریق همواری و دشت‌های وسیع به طرف جنوب حرکت می‌کند؛ در جریان وسطی آن طولانی ترین معاون میسوری (Missouri) از سمت راست به آن می‌ریزد. دریای میسوری به زبان هندی بومی معنای آب گل‌آسود را می‌دهد.

طول دریای میسی سی پی از منبع دریای میسوری تا مصب در خلیج مکسیکو ۶۴۲۰ کیلومتر است، که از لحاظ طول بعد از دریای نیل و آمازون قرار می‌گیرد.

بزرگترین معاون سمت چپ آن دریای اوهایو (Ohio) است که از کوه‌های اپلاش

سرچشمه گرفته و دارای آب زیاد می‌باشد. دریای میسی سی پی ریگ و گل زیاد با خود می‌آورد و در قسمت مصب دلتای وسیع را به وجود آورده، که هر سال به طرف خلیج مکسیکو به اندازه ۱۰۰ متر پیش می‌رود. این دریا با تمام حوزه خویش تقریباً ۲۰۰۰۰ کیلومتر قابل کشتی رانی است و در بخش زراعت نیز از آن استفاده می‌شود.

دریای سنت لارنس (St. Lawrence): جهیل‌های پنج گانه را به بحر اطلانتیک وصل می‌سازد، این دریا به دلیل یخ‌بندان در طول سال قابل کشتنی رانی نمی‌باشد. دریاهای حوزه اقیانوس منجمد شمالی (Arctic ocean) از برف‌ها سرچشمه گرفته و قسمت اعظم سال یخ بسته می‌باشد.

بزرگترین دریای این حوزه میکنزی (Mackenzie) است که منع آن جهیل گریت‌سلیو و دریای اتابسکا (Athabasca) و مصب آن در بحیره بیوفورت (Beaufort) در شمال می‌باشد. این دریا به نام محقق امریکای شمالی، ماکینزی یاد شده است.

دریاهای حوزه بحر الکاہل به طور نسبی کوتاه، کم ارتفاع و دارای جریان سریع‌اند. بزرگترین آن‌ها دریاهای کلمبیا (Columbia) و کلورادو (Colorado) می‌باشند. که این دریاهای از کوه‌های راکی سرچشمه گرفته و به بحر الکاہل می‌ریزند.

دریای کلورادو وادی عمیقی را که دیوارهایش عمودی است به وجود آورده، منع آن را باران‌ها و برف‌ها تشکیل می‌دهند. در پایان این دریا به خلیج کلیفوردیا در کشور مکسیکو می‌ریزد و طول آن ۴۵۰ کیلومتر است. آب این دریا گل آلود و سرخ‌رنگ می‌باشد؛ به همین سبب اسپانیایی‌ها آن را به نام کلورادو یاد کرده‌اند.

فعالیت داخل صنف

شاگردان تحت رهنمایی معلم به گروه‌ها تقسیم شوند و هر گروه روی خصوصیات دریاهای زیر با هم بحث و گفتگو کنند و در نقشه امریکا آن را نشان دهند.

- ۱- دریای میسی سی پی
- ۲- دریای میکنزی
- ۳- دریای کلورادو
- ۴- دریای سنت لارنس

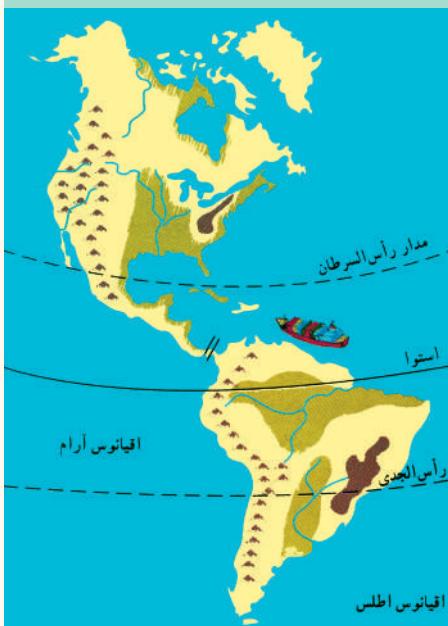
سؤال‌ها

جاهای خالی را پر کنید.

- ۱- دریای میسی سی پی را تشکیل می‌دهد.
- ۲- بزرگترین معاون سمت چپ میسی سی پی است.
- ۳- بزرگترین دریاهای حوزه بحر منجمد شمالی را نام ببرید.
- ۴- آب دریای کلورادو به کجا می‌ریزد؟
- ۵- دریای میسی سی پی از نظر طول در جهان مقام چندم را دارد؟
- ۶- مصب دریای کلمبیا در کجا است؟
- ۷- نام بزرگترین دریاهای حوزه بحر اطلسیک را بگویید.

فعالیت خارج از صنف

نقشه سفید امریکا را ترسیم کنید و در آن دریاهای را مشخص کرده، و در ساعت درسی آینده به هم صنفان تان نشان دهید.

دریاهای امریکای جنوبی

دریاهای امریکای جنوبی

به نظر شما چرا در امریکای جنوبی دریاهای پرآب وجود دارد؟

بارندگی فراوان منطقه استوایی باعث آن می‌شود که در این قاره دریاهای بزرگ و پرآب زیادتر باشند. کوههای اندیز در طول سواحل غربی امریکای جنوبی امتداد یافته، به حیث آببخش میان حوزه‌های شرقی و غربی این قطعه محسوب می‌شوند. تمام دریاهای بزرگ ساحهٔ شرقی اندیز آب خود را به بحر اطلاتیک می‌ریزند. دریاهای این قاره اساساً محصول باران‌های این منطقه بوده که در حوزهٔ آمازون همه‌روزه صورت گرفته، به طور مداوم آب دریاهای آمازون پرآب ترین دریا در جهان است.

طول دریای آمازون همراه با معاون آن یوکایالی (Ucayali) در کشور پیرو ۶۴۸۰ کیلومتر است و به بحر اطلاتیک می‌ریزد که از این لحاظ بعد از دریای نیل در مقام دوم قرار دارد. این دریا از همواری‌ها عبور می‌کند و نشیب کمتر دارد و در مسیر خود با بیش از ۵۰۰ معاون خود یکجا می‌شود؛ لذا در تمام سال پرآب است و طغیان اعظمی آن در اواخر تابستان در نیم کرهٔ جنوبی صورت می‌گیرد. تمام حوزهٔ دریای آمازون را جنگلات استوایی پوشانیده است که درخت را برابر از پیداوار مهم اقتصادی آن نیز می‌باشد.

بزرگترین معاون سمت راست این دریا مادیرا (Madeira) و سمت چپ آن نگرو (Negro) است. عمق زیاد و فراوانی آب دریا امکان آن را می‌دهد که کشتی‌ها به فاصله هزاران کیلومتر در مسیر دریا حرکت کنند. کلمه آمازون به زبان مردمان محلی معنای آب پر صدارامی دهد، در این دریا در هنگام مد بحری امواج عموداً به ارتفاع ۵ متر با صدای رعدآسا به طرف بالا حرکت می‌کند و باعث تولید صدامی شود. دریاهای پارانا (Parana) و اورینوکو (Orinoco) از جمله دریاهای بزرگ و پرآب دیگر امریکای جنوبی می‌باشند. دریای پارانا آب خود را از دامنه‌های غربی کوه‌های برازیل و همواری‌های داخلی آن می‌گیرد. طول آن ۴۷۰۰ کیلومتر است و به بحر اطلنتیک می‌ریزد. دامنه‌های شمالی کوه‌های گیانا (Guyana) و همواری‌های اورینوکو مربوط حوزه دریای اورینوکو می‌باشد. دریای مذکور از اراضی هموار می‌گذرد، طول آن ۲۷۳۰ کیلومتر است و برای کشتی رانی مساعد می‌باشد. در مسیر یکی از معاونین دریای اورینوکو آبشار انجیل (در کشور ونزویلا) قرار دارد که بلندترین آبشار جهان به شمار می‌رود و ارتفاع آن به ۱۰۵۴ متر می‌رسد.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و هر گروه روی سؤال ذیل با هم بحث و گفتگو کنند.

دریای آمازون، دریای پارانا و دریای اورینوکو از کجا سرچشمہ گرفته و در کجا می‌ریزد.

سؤال‌ها

جمله‌های صحیح را با حرف ((ص)) و غلط را با حرف ((غ)) نشانی کنید.

۱- دریای آمازون از نظر حجم آب بزرگترین دریای جهان است. ()

۲- آب دریای پارانا به بحر اطلنتیک می‌ریزد. ()

صحیح ترین جواب را انتخاب کنید.

۳- مرتفع‌ترین آبشار جهان (انجیل) در کدام یک از کشورهای ذیل است؟

الف) ارجنتین ب) برزیل ج) ونزویلا د) اکوادور

۴- دریای اورینوکو به کجا می‌ریزد؟

الف) خلیج مکسیکو ب) بحر اطلنتیک ج) بحر آرام د) بحیره کارابین

جملات ذیل را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۵- منبع دریای آمازون را تشکیل می‌دهد.

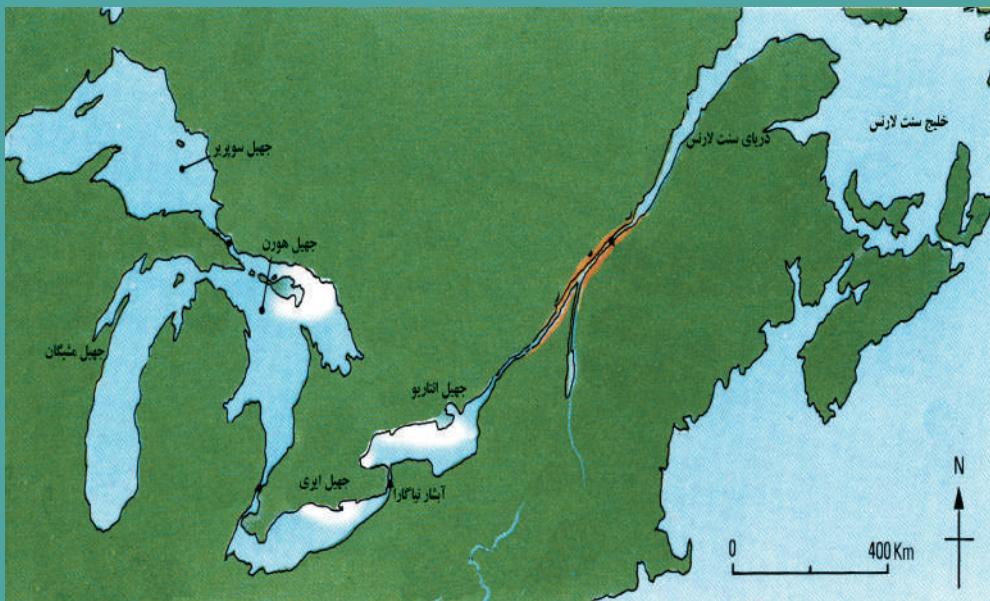
۶- بزرگترین معاون سمت راست دریای آمازون و چپ آن می‌باشد.

فعالیت خارج از صنف

نقشه امریکا را از صفحه ۶۲ در کتابچه‌های تان کاپی کنید و در آن نام‌های دریاهای را نوشته، و در ساعت آینده درس جغرافیه در پیش روی صنف نشان دهید.

راجع به جهیل‌های امریکا چه می‌دانید؟

جهیل‌های پنج گانه امریکای شمالی

به نظر شما عوامل مؤثر در ایجاد جهیل‌های امریکا کدام‌هاند؟

در درس‌های قبل با اصطلاح جهیل آشنا شده اید. به اساس خصوصیات طبیعی در برابر اعظم امریکا جهیل‌های بیشتری وجود دارد. جهیل‌های بزرگ امریکای شمالی عبارت از سوپریر (Superior) به مساحت ۸۳۲۷۰ کیلومترمربع، مشیگان (Michigan) ۵۸۰۲۰ کیلو مترمربع، هورن (Huron) ۶۰۷۰۰ کیلو مترمربع، ایری (Erie) ۲۵۶۸۰ کیلو مترمربع و انتاریو (Ontario) ۱۹۲۳۰ کیلو مترمربع اند و جهیل انتاریو ذریعه دریای سنت لورنس (St. Lawrence) به خلیج سنت لورنس و اقیانوس اطلس وصل می‌گردد.

جهیل سوپریر از نظر مساحت خیلی وسیع بوده و با داشتن آب شیرین در جهان مقام اول را دارد. این جهیل‌ها در اثر یخچال‌ها به وجود آمده و سطح آب آن‌ها از هم متفاوت است.

جهیل سوپریر، هورن و مشیگان توسط آبناهای کوچک با هم وصل شده اند؛ اما جهیل ایری علیحده بوده و جهیل انتاریو توسط دریای سنت لورنس با بحر اطلس یکجا می‌شود. آبشار نیاگارا را به زبان بومی نیاگارا (آب صدا دار) می‌گویند که در مسیر دریای نیاگارا که جهیل ایری و انتاریو را با هم وصل می‌کند، تشکیل شده که آب آن از کشور کانادا از طرف شمال به طرف جنوب به خاک ایالات متحده امریکا می‌ریزد. یک استیشن برق آبی نیز در این قسمت اعمار گردیده است که مربوط به هر دو کشور کانادا و ایالات متحده امریکا

می باشد. آب این جهیل‌ها قابل کشتی رانی است و جهیل مشیگان توسط کانال به دریای میسی سی پی نیز وصل گردیده است. جهیل‌های غرب و جنوب‌غرب ایالات متحده امریکا تقریباً به اقیانوس راه نداشته و بزرگترین جهیل این حوزه به نام گریت سالت (Great salt-L) یاد می شود.

تصویر ماهواره‌ی جهیل‌ها

جهیل‌های کشور کانادا بیشتر تحت تأثیر یخچال‌ها می‌باشند. این جهیل‌ها به مساحت ۱۰۰۰۰ کیلو مترمربع از طرف جنوب شرق، جنوب و جنوب غرب با برجسته‌گی‌های سطح مرتفع لورنشین (Laurentian Plateau) احاطه گردیده‌اند. به نقشهٔ صفحه ۶۲ مراجعه کنید.

جدول شماره ۱: سایر جهیل‌های کشور کانادا (معلومات اضافی)

شماره	نام جهیل	موقعیت	نوعیت آب
۱	گریت بیر (Great Bear)	کانادا	یخچالی دارای آب شیرین
۲	گریت سلیو (Great Slave)	کانادا	یخچالی دارای آب شیرین
۳	وینی پچ (Winnipeg)	کانادا	یخچالی دارای آب شیرین
۴	منی توبا (Manitoba)	کانادا	یخچالی دارای آب شیرین

بستر اولیه این جهیل‌ها به پروسهٔ یخچالی ارتباط دارد. تقریباً تمام دریاهای این کشور از جهیل‌ها سرچشم‌گرفته و عده‌یی از آن‌ها قبل از اینکه به اقیانوس‌ها و یا به خلیج هدسون بررسند از ده‌ها ساحة جهیلی می‌گذرند.

در امریکای مرکزی فرورفتگی تکتونیکی کوه‌ها را از هم جدا کرده، جهیل‌های وسیع

و عمیق را به وجود آورده است که بزرگترین همه، جهیل نیکاراگوا (Nicaragua) دارای ۱۶۷ کیلومتر طول و ۷۰ متر عمق است که در غرب کشور نیکاراگوا موقعیت دارد. این جهیل دارای جزایر آتش‌فشاری فعال و غیر فعال نیز می‌باشد.

جهیل تی کاکا (Titicaca) در سرحد بین کشورهای پیرو و بولیویا در امریکای جنوبی به ارتفاع ۳۸۱۲ متر از سطح بحر واقع شده که مرتفع‌ترین جهیل این قاره به شمار می‌رود.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تنظیم شوند و هر گروه به سوال‌های جداگانه از روی نقشه صفحه ۶۰ و ۶۳ جواب دهنند و نماینده هر گروه نتیجه کار گروه خویش را برای تمام هم‌صنفان خود بخوانند.

- ۱- موقعیت جهیل‌های کشور کانادا را بر روی نقشه تعیین کنید.
- ۲- موقعیت جهیل‌های کشور ایالات متحده امریکا را در نقشه تعیین کنید.
- ۳- موقعیت جهیل‌های کشورهای امریکای مرکزی را در نقشه تعیین کنید.
- ۴- موقعیت جهیل‌های کشورهای امریکای جنوبی را در نقشه تعیین کنید.

سؤال‌ها

- ۱- جهیل‌های بزرگ امریکای شمالی کدام‌هاند؟
- ۲- جهیل‌های بزرگ کشور کانادا کدام‌هاند؟
- ۳- چرا عده‌یی از جهیل‌ها آب شیرین و عده‌دیگر آن‌ها آب شور دارند؟
- ۴- مرتفع‌ترین جهیل براعظم امریکا کدام است؟

فعالیت خارج از صنف

نقشه طبیعی امریکا را از صفحه ۶۲ کاپی کرده، نام جهیل‌های آن را بنویسید و در ساعت آینده درسی جغرافیه در صنف نشان دهید.

راجع به بحیره‌های امریکا چه می‌دانید؟

براعظم امریکا از چهار طرف به آب‌های وسیع محدود شده و دارای بحیره‌های زیادی می‌باشد. بحیره کارائین بزرگترین بحیره این قاره می‌باشد که در میان جزایر غرب الہند (زنگیری) از جزایر انتیل بزرگ؛ مانند کیوبا، هایتی، جامیکا، پورتوریکو و جزایر انتیل کوچک که منشأ آتش‌فشاری دارد؛ مانند ترینیداد توباقو و غیره، سواحل شرقی امریکای مرکزی و سواحل شمالی امریکای جنوبی قرار گرفته است و مساحت آن ۱۹۴۳۰۰۰ کیلومتر مربع می‌باشد. این بحیره از نظر موقعیت جغرافیایی در عرض‌البلدهای استوایی و از نگاه ازدیاد درجه حرارت (بین ۲۳ تا ۲۷ درجه سانتی گراد) می‌باشد و به نسبت داشتن نمک کم از آب اقیانوس متمایز می‌گردد.

بحیره کارائین دارای اهمیت خاص اقتصادی و استراتیژیکی می‌باشد و در خط‌السیر راه‌های مهم تجاری بحری جهان قرار گرفته که از بحر اطلسیک به بحر آرام، از طریق کanal پاناما می‌گذرد و پر تر اکم‌ترین راه آبی می‌باشد. سواحل این بحیره کم ارتفاع بوده و بنادر بزرگ تجاری در سواحل آن اعمار گردیده است.

بحیره‌های شمال شرقی و شمالی برابر اعظم امریکا؛ از قبیل بحیره بیوفورت (Beaufort) در شمال کانادا و لابرادور (Labrador) در شرق کانادا از نظر آب و هوای مشابه است به اقیانوس منجمد شمالی دارند، تقریباً در طول سال یخ بسته و دارای درجه حرارت پایین تر از منفی ۵۰ درجه سانتی گرید می‌باشند و حتی تابستان آن‌ها یک و نیم تا دو ماه دوام می‌کند؛ گاه گاهی درجه حرارت آن‌ها از ۱۰ درجه سانتی گرید تجاوز می‌کند، به همین لحاظ به نام بحیره‌های قطبی یاد می‌شوند، صرف کشتی‌های تحقیقاتی در آن‌ها رفت و آمد می‌کنند و در عمق و حاشیه آن‌ها بعضی از حیوانات بحری؛ مانند ماهی زنده‌گی می‌کنند، از بحیره بیوفورت نفت نیز استخراج می‌گردد.

درین براعظمه‌های امریکا و آسیا کدام بحیره و آبنا واقع است؟

در شمال غرب الاسکا بحیره چوکچی (Chukchi) واقع است، که در بیشترین روزهای سال یخ بسته می‌باشد. درین براعظمه امریکای شمالی و براعظمه آسیا بحیره دیگری به نام بیرینگ (Bering) به مساحت ۲۲۶۹۰۰۰ کیلومتر مربع واقع شده است که این بحیره از طریق آبنای بیرینگ به عرض ۸۵ کیلومتر به بحر منجمد شمالی ارتباط پیدا می‌کند. بخش شمالی آن در زمستان برای مدت طولانی سال یخ بسته می‌باشد؛ اما بخش جنوبی آن یخ‌بندان نمی‌شود و برای کشتی‌رانی مساعد است.

به نقشه صفحه ۶۰ مراجعه شود.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به چند گروه تقسیم شوند و هر گروه نقشه سفید امریکا را از صفحه ۶۲ کاپی کرده، نام‌های بحیره‌ها را در جاهای معین آن بنویسند؛ بعد نماینده هر گروه آن را به تمام هم‌صنفانش نشان دهد.

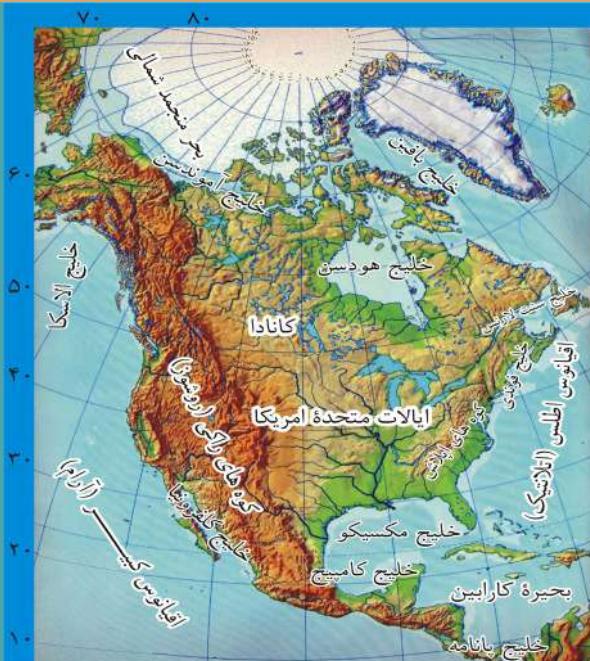
سؤال‌ها

- ۱- کدام بحیره‌های براعظمه امریکا در طول سال قابل کشتی‌رانی است؟
- ۲- از طریق کدام کanal، اقیانوس اطلس با اقیانوس آرام وصل شده است؟
- ۳- بحیره بیرینگ در کدام قسمت امریکا واقع شده است و حد فاصل بین کدام براعظمه‌ها را تشکیل می‌دهد؟
- ۴- بحیره‌های شمال براعظمه امریکای شمالی را با بحیره کارابین مقایسه کنید.

فعالیت خارج از صنف

نقشه بدون نام امریکا را از صفحه ۶۲ کاپی کرده، موقعیت بحیره‌ها را تعیین و در ساعت درسی آینده جغرافیه در صنف نشان دهید.

راجع به خلیج‌های قاره امریکا چه می‌دانید؟

به نقشه فوق دقت کنید. چرا در قاره امریکا خلیج‌های زیادی موجود است؟

خلیج‌های امریکای شمالی

قاره امریکا خلیج‌های زیادی دارد؛ زیرا موقعیت مناسب جغرافیایی این قاره در بین دو اقیانوس بزرگ جهان (اقیانوس اطلس و آرام) و پیشرفته‌گی آب در خشکه سبب ایجاد خلیج‌های متعدد گردیده است.

صنعت کشتی‌سازی و تجارت در این قاره نیز بنابر موجودیت همین خلیج‌ها رونق یافته است. در جنوب شرقی امریکای شمالی خلیج مکسیکو موقعیت دارد که توسط جزیره‌نمای فلوریدا از اقیانوس اطلس جدا شده است. این خلیج علاوه بر اینکه زمینه خوب کشتی‌رانی را مساعد ساخته، در سواحل آن ذخایر فراوان نفت و گاز طبیعی و نمک نیز موجود است. جریان گرم گلف ستریم از منطقه خلیج مکسیکو می‌گذرد و باعث تغییر اقلیم این منطقه و هم باعث بالا آمدن سطح آب آن می‌گردد. خلیج بزرگ دیگر این ساحه کامپیچ (Campeche) در شرق کشور مکسیکو است. در سواحل شرقی امریکای شمالی آب اقیانوس اطلس در خشکه پیش رفته که در بعضی ساحات خلیج‌های عمیق و در بعضی ساحات خلیج‌های کم عمق را تشکیل داده است، که این خلیج‌ها از سواحل جزیره‌نمای فلوریدا آغاز یافته تا سرزمین بافین (Baffin) به عرض اعظمی خود می‌رسند. خلیج‌های شمال کانادا از نگاه شرایط اقلیمی مشابه به اقیانوس منجمد شمالی بوده و قابل کشتی‌رانی نمی‌باشند.

خليج مكسيكو

جدول شماره دوم خليج های اميريکاي شمالی (معلومات اضافي)

شماره	نام خليج	موقعیت
۱	سنتر لارنس	در شرق کانادا در ساحل اقیانوس اطلس
۲	هودسون	در شرق کانادا در ساحل اقیانوس اطلس
۳	با芬ين	در شمال شرق کانادا در ساحل اقیانوس اطلس
۴	اموندسن	در شمال کانادا در ساحل اقیانوس اطلس
۵	فوندی	در سواحل اقیانوس اطلس در جنوب شرق کانادا

تمام آبهایی که سواحل در شمال شرق و شمال قاره اميريکا را احاطه کرده اند در طول سال حرارت آنها کمتر می باشد و گاهی هم از مثبت ۱۰ درجه سانتی گرید تجاوز نمی کند و بيشتر اوقات سال يخ بسته می باشند. از اين سبب آب سرد خليج هودسون و آب گرم خليج مكسيكو در اقليم اميريکاي شمالی تأثير مستقيم دارد.

سواحل اقیانوس آرام اميريکاي شمالی کمتر شکسته گي داشته؛ اما در سواحل شمال غربي اين قاره جزایر خرد و بزرگ گسترش یافته که بيشتر شکسته اند.

خليج های بزرگ اين ساحه يکی هم خليج کلفورنيا (California) است که در ساحل شرقی جزيره نمای کلفورنيا قرار داشته و دریایي کلورادو در آن می ريزد. اين خليج طويل و باريک بوده، ساحة فرورفته و شکسته را تشکيل می دهد.

از خليج بزرگ دیگر اين ساحة خليج الاسكا (Alaska) است که در شمال غرب قاره اميريکا موقعیت دارد. قبل یادآوري است که تمام خليج های بزرگ و عميق شرایط مناسبی را برای کشتی رانی و تأسیسات بندری فراهم می کند.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه ها تقسیم شوند و به مشوره هم نقشه سفید صفحه ۶۴ قاره اميريکا را کاپی کرده، خليج های مهم قاره اميريکاي شمالی را روی آن نشان دهند و سرگروه آن را به هم صنفان خود نشان بدهنند.

سؤال ها

- ۱- از خليج مكسيكو چه استفاده اقتصادي صورت می گيرد؟
- ۲- در شرق اميريکاي شمالی کدام خليج های بزرگ و کم عمق وجود دارد؟
- ۳- چرا خليج های شمال اميريکا قبل کشتی رانی نمی باشند؟
- ۴- خليج های بزرگ ساحل غربی اميريکاي شمالی کدامها اند؟

فعالیت خارج صنف

جدول داده شده را تكميل کرده، در درس آينده جغرافيه آن را در صنف قرائت کنيد.

شماره	نام خليج	موقعیت	اهمیت اقتصادي
۱	مكسيكو	در سواحل جنوب شرق اميريکاي شمالی	
۲	سنتر لارنس	قابل کشتی رانی می باشد.	
۳	هودسون		
۴	الاسكا		
۵	کلفورنيا		

خليج‌های امریکای جنوبی

نقشه از امریکای جنوبی

آیا همه خلیج‌های امریکای جنوبی برای استفاده کشتی‌های بزرگ تجاری مناسب‌اند؟

راجع به خلیج‌های امریکای جنوبی چه می‌دانید؟

در سواحل اقیانوس اطلس (اتلانتیک) امریکای جنوبی خلیج‌های بزرگی که بیشتر در خشکه‌پیشرفته باشند، وجود ندارند. تنها در بخش‌های جنوب شرقی در سواحل کشور ارجنتین خلیج‌های نیمه‌دایروی به مشاهده می‌رسد. در مصب رود پارانا (Parana) سواحل وسیع و طولانی ریودو لا پلاتا موقعیت دارد و در شمال آن خلیج کوچک سادومارکوس است که شرایط مناسب بندری را برای کشتی‌رانی

جدول شماره ۳: سایر خلیج‌های امریکای جنوبی (معلومات اضافی)

فراهم کرده است.

مصب دریای آمازون نیز قابل کشتی‌رانی است.

در سواحل بحیره کارابین بزرگترین خلیج ونزویلا قرار دارد که اهمیت خاص تجاری را دارا می‌باشد.

موقعیت	نام خلیج	شماره
در شرق کشور ارجنتین در ساحل اقیانوس اطلس	سان ماتیاس (San Matias)	۱
در شرق کشور ارجنتین در ساحل اقیانوس اطلس	بلانکا (Blanca)	۲
در شرق کشور ارجنتین در ساحل اقیانوس اطلس	سان جورج (San Jorgs)	۳
در شرق کشور ارجنتین در ساحل اقیانوس اطلس	گراند (Granda)	۴

در سواحل بحرالکاہل (اقیانوس آرام) شمال غرب قاره امریکای جنوبی و جنوبی کشور پانامه خلیج بزرگ پانامه واقع است، که شرایط مناسب را برای حمل و نقل کشتی ها از طریق کanal پانامه مساعد ساخته است؛ همچنین در جنوب خط استوا بزرگترین خلیج این ساحه در کشور اکوادور به نام گوایاکیل (Guayaquil) معروف می باشد که بزرگترین بندر گوایاکیل نیز در همین جا تأسیس شده و در جنوب آن الى عرض البلد 30° درجه سواحل آن شکستگی ندارد و ارتفاع ساحل آن هم زیاد است که برای لنجراندازی مساعد نمی باشد؛ اما انتهای جنوبی سواحل اقیانوس آرام در کشور چیلی شکسته گی زیاد داشته، خلیج های آن ماربیچ و کم عرض اند؛ مانند خلیج بزرگ کورکوادو (Corcovado) و خلیج دی پناس (De penas) که این خلیج های وسیع و عمیق شرایط مناسب را برای تأسیسات بندر گاه های تجاری بحری مساعد می سازند. بسیاری از کشورها با وجود این که ساحل های وسیع بحری دارند؛ اما به علت نداشتن خلیج ها و یا وجود خلیج های نامساعد و کم عمق برای کشتی رانی مناسب نیست.

گوشة از خلیج ها در امریکای جنوبی

فعالیت داخل صنف

شاگردان در چند گروه تنظیم شوند و نقشه سفید صفحه ۶۴ را کاپی کرده و در آن نام خلیج های بزرگ را در جاهای معین آن بنویسند.

الف) خلیج های شمالی امریکای جنوبی ب) خلیج های سواحل اقیانوس
اطلس ج) خلیج های سواحل اقیانوس آرام

سؤالات

جملات زیر را تکمیل کنید.

۱- در سواحل خلیج کشور اکوادور بزرگترین بندر تجاری تأسیس گردیده است.

۲- بزرگترین خلیج کشور چیلی می باشد.

مختصر جواب دهید

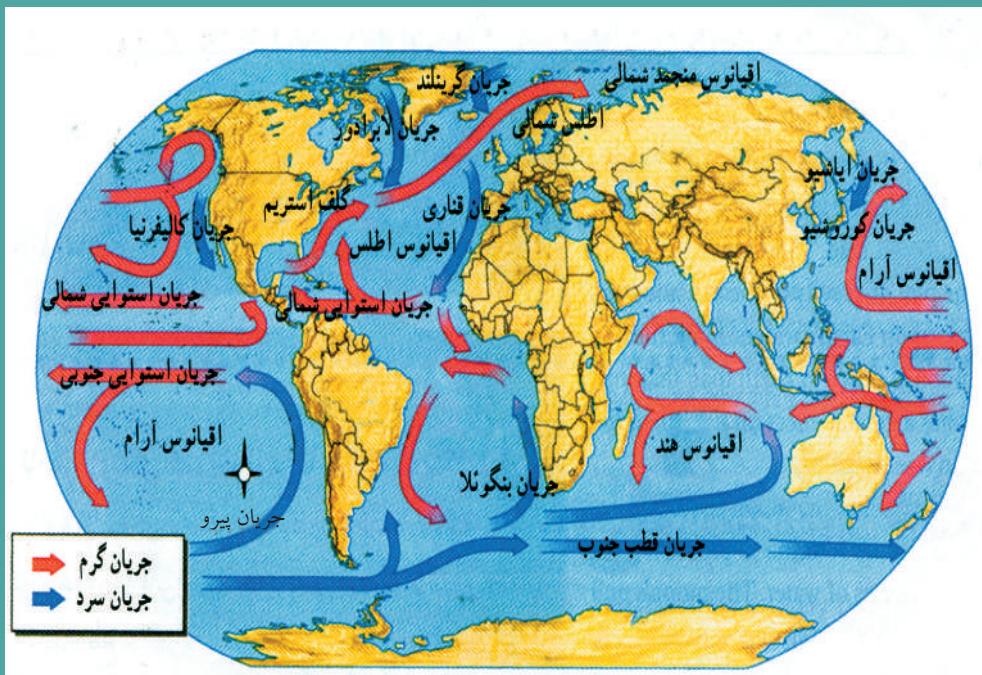
۱- کدام سواحل به صورت طبیعی قابل ساختن بندر گاه ها نیستند؟

۲- به نظر شما از خلیج ها چه استفاده اقتصادی صورت گرفته می تواند؟

فعالیت خارج از صنف

خلیج های سواحل اقیانوس آرام را با اقیانوس اطلس از نظر احداث بنادر و کشتی رانی مقایسه کنید.

راجع به اقلیم قاره امریکا چه می‌دانید؟

جريان اقیانوسی آب گرم و سرد جهان

کدام براعظم جهان تمام انواع اقلیم‌ها و نباتات جهان را دارد؟

براعظم امریکا برخلاف براعظم‌های دیگر جهان در دو نیم کره شمالی و جنوبی موقعیت دارد؛ بنابراین دارای تمام انواع اقلیم و نباتات جهان است. به نقشه صفحه (۷۸) نگاه کنید.
امریکای شمالی دارای کدام مناطق اقلیمی می‌باشد؟

امریکای شمالی بین ۷ و ۸۳ درجه عرض الیکل شمالي موقعیت دارد. به این ترتیب، از شمال به جنوب تمام کمرندهای اقلیمی به استثنای استوایی را قطع می‌کند، طوری که بزرگترین بخش این قاره در کمرندهای اقلیمی قطبی معتدل و کمتر در تحت استوایی (امریکای مرکزی) قرار دارد. این موقعیت سبب اختلاف در گرم شدن قسمت‌های شمالی و جنوبی امریکای شمالی می‌گردد.
در شرق امریکای شمالی کوه‌های مرتفع وجود ندارد. از این رو برای داخل شدن کتله‌های مرطوب شرقی از بحر اطلانتیک (اقیانوس اطلس) مساعد است؛ اما کوه‌های راکی در غرب مانع جريان کتله‌های هوای مرطوب از جانب بحر آرام می‌گردد.

موجودیت دشت‌ها بین بحر منجمد شمالی و خلیج گرم مکسيکو از شمال به جنوب شرایط تبادله کتله‌های هوایی را در میان عرض‌البلدهای قطبی و استوایی در تمام فصل‌های سال مساعد

ساخته است.

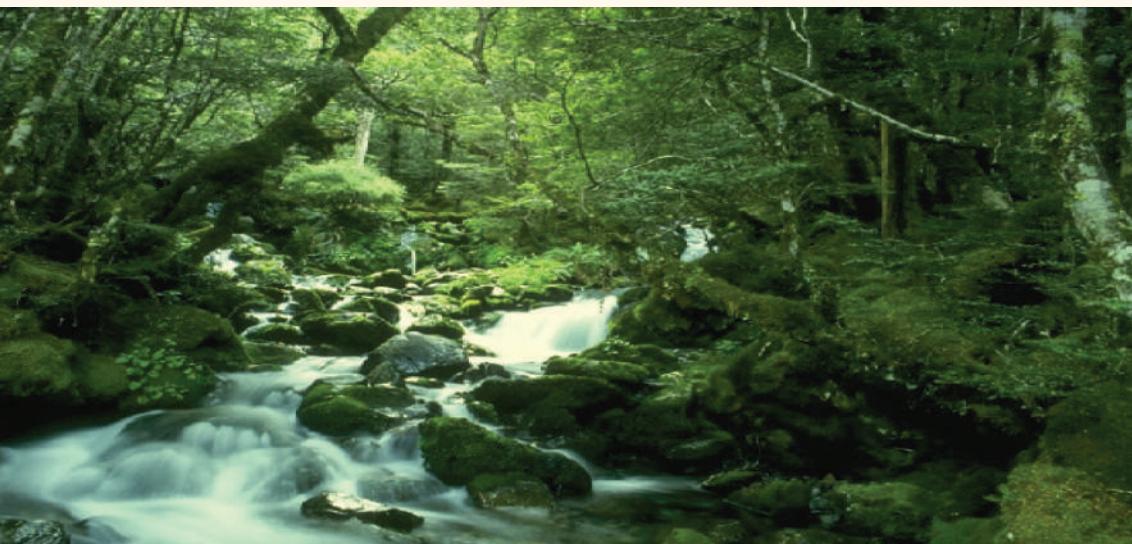
در بحر اطلسیک تفاوت حرارت بین بخش‌های شمالی و جنوبی آن به مشاهده می‌رسد؛ یعنی جریان گرم گلف‌ستریم سواحل جنوب شرقی امریکای شمالی را گرم می‌سازد و جریان سرد لابرادور قسمت‌های شرقی کانادا را سرد می‌کند. در غرب امریکای شمالی جریان گرم کوروشیوی اقیانوس آرام به طرف شمال و جریان سرد کلیورنیا به طرف جنوب تغییرات حرارتی را در طول سال به وجود می‌آورد.

مرطوب‌ترین مناطق امریکای شمالی سواحل اطلسیک در شرق و بحر آرام در غرب است و خشک‌ترین مناطق آن در نواحی مرکزی کوه‌های راکی می‌باشد که مقدار بارندگی آن بسیار کم است. در شمال امریکای شمالی منطقه سرد تندرا، در جنوب آن منطقه معتدل و در جنوب منطقه معتدل سب تروپیک می‌باشد.

امریکای جنوبی دارای کدام مناطق اقلیمی است؟

امریکای جنوبی بین عرض‌البلدهای ۱۲ درجه شمالی و ۵۶ درجه جنوبی واقع شده و قسمت اعظم آن در منطقه گرم قرار دارد؛ یعنی حصة بیشتر خاک آن در سرزمین استوایی یا حاره بین خط سرطان و جدی واقع شده، تنها یک قسمت جنوبی این قاره در منطقه معتدل قرار دارد.

عوارض طبیعی کوه‌های اندیز در قسمت غربی و همواری‌های وسیع در قسمت شرقی بالای اقلیم امریکای جنوبی تأثیر بارز دارند. کوه‌های اندیز مانع عبور هوای مرطوب به سوی شرق می‌شوند.

تصویر از منطقه تحت استوایی

از سواحل شرقی این قاره تقریباً در نزدیکی خط استوا جریان آب گرم استوایی عبور می‌کند که به جریان گرم شمال‌غربی و جنوب‌غربی برازیلی (Brazilian stream) تقسیم می‌شود و باعث افزایش درجه حرارت زمستانی در حدود ۳ درجه سانتی‌گراد در سواحل امریکای جنوبی می‌گردد.

جریان آب سرد پیرو (Peru stream) در طول سواحل غربی امریکای جنوبی از جنوب به شمال تا خط استوا حرکت می‌کند و هوای ساحلی را کاهش داده، حتی در مدار استوا درجه حرارت را چهار درجه تنزیل می‌دهد. شاخه دیگر این جریان سواحل جنوب شرقی امریکای جنوبی را نیز سرد می‌سازد.

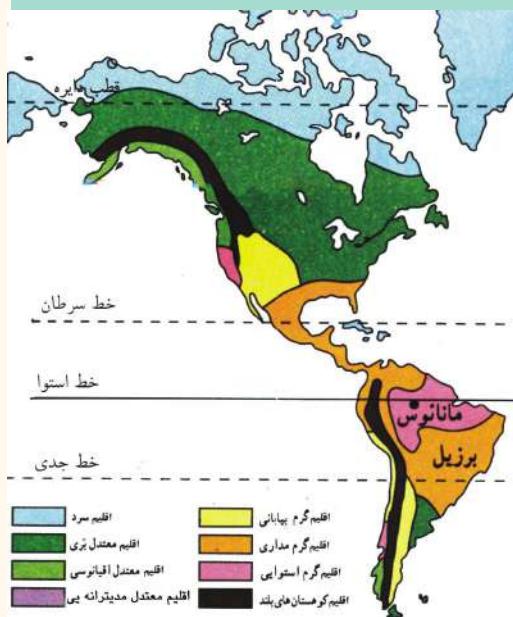

تصویر از منطقه معتدل

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌های پنج‌نفری تقسیم شوند و هر گروه نقشهٔ اقلیمی براعظم امریکا را با راهنمای آن که هر منطقهٔ اقلیمی در آن به رنگ مخصوص مشخص گردیده به طور دقیق از نظر بگذرانند و به یکی از خصوصیات اقلیمی جواب تهیه کرده، در صنف ارائه کنند.

- ۱- اقلیم سرد
- ۲- اقلیم معتمد
- ۳- اقلیم سب تropیک
- ۴- اقلیم تندراء

سؤال‌ها

جمله‌های صحیح را با حرف (ص) و غلط را با حرف (غ) نشانی کنید.

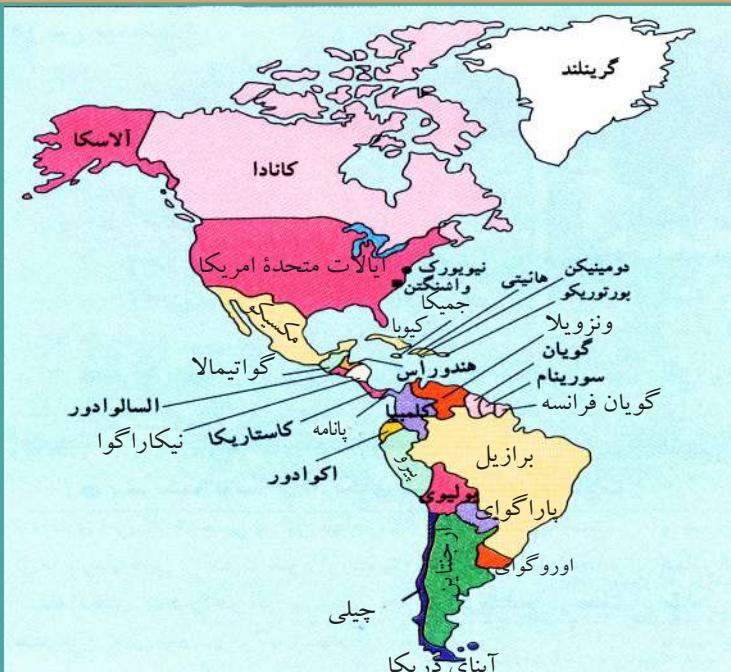
- ۱- براعظم امریکا در دو نیم کرهٔ شمالی و جنوبی واقع شده است. ()
- ۲- قسمت اعظم خاک امریکای شمالی در منطقهٔ گرم و استوایی واقع شده است. ()
- ۳- مختصر جواب دهید.
- ۴- کدام جریانات بحری بر اقلیم براعظم امریکا تأثیر می‌گذارند؟
- ۵- کدام کوه‌ها مانع نفوذ رطوبت اقیانوس آرام به داخل براعظم امریکا می‌شوند؟

فعالیت خارج از صنف

نقشهٔ سفید براعظم امریکا را طبق نقشهٔ داده شده اقلیمی رنگ آمیزی کنید.

راجع به جغرافیای سیاسی امریکا چه می‌دانید؟

نقشه سیاسی امریکا

در قاره امریکا چند کشور مستقل وجود دارد؟

قاره امریکا با مساحت ۴۲,۳ میلیون کیلومتر مربع در نیم کره شمالی و جنوبی موقعیت دارد. این قاره شامل ۵۱ واحد سیاسی می‌باشد که از آن جمله ۳۵ واحد آن کشورهای مستقل و متباقی تا هنوز تحت کنترل کشورهای خارجی قرار دارند. در امریکای شمالی که به نام انگلوساکسون نیز یاد می‌شود، دو کشور ایالات متحده امریکا (اتازونی) و کانادا موقعیت دارند. کشور ایالات متحده امریکا از نظر مساحت (۹۳۶۳۰۰۰ کیلو متر مربع) چهارمین کشور جهان است که از پنجاه ایالت تشکیل شده و به این سبب در پرچم رسمی شان ۵۰ ستاره موجود است، نوع حکومت آن فدرالی و رئیس جمهور آن برای مدت چهار سال انتخاب می‌شود.

کشور کانادا ((۹۹۷۰۶۱۰ کیلومتر مربع مساحت)) بعد از روسیه وسیع‌ترین کشور جهان است. این مملکت از ۱۰ ایالت تشکیل شده و تا هنوز گورنر جنرال آن که حیثیت تشریفاتی دارد از طرف ملکه انگلستان معرفی می‌شود که از جمله کشورهای مشترک‌المنافع انگلستان

به شمار می‌رود.

کشورهای هشت‌گانه امریکای مرکزی به شمال امریکای جنوبی به نام امریکای لاتین یاد می‌شوند که مهمترین وجه مشترک آن‌ها زبان لاتینی (در اکثر کشورها زبان رسمی اسپانیوی و در برزیل، پرتغالی است) می‌باشد. وسیع‌ترین کشور آن برزیل می‌باشد که دارای ۸۵۴۷۴۰ کیلومتر مربع مساحت بوده و پایتخت آن شهر برزیلیا است و کوچکترین کشور آن ترینیداد و توباگو می‌باشد. مهمترین شهر آن بوئنس‌ایرس در ارجنتین است که به نام پاریس امریکا نیز مشهور است و کم‌نفوس‌ترین کشور آن کشور تحت استعمار به نام فارکلند است که ۲۰۰۰ نفوس دارد.

از جمله کشورهای امریکایی شش کشور آن دارای نوع حکومت فدرالی، ۱۹ کشور آن جمهوری و ۱۰ کشور متباقی آن مستعمرات سابق انگلستان بوده که حالا استقلال آن‌ها به رسمیت شناخته شده است؛ اما تا به حال گورنر جنرال آن‌ها از طرف ملکه انگلستان تعیین می‌شود و جزء کشورهای مشترک‌المنافع انگلستان به شمار می‌رond.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و با توجه به اطلاعات قبلی در مورد نظام حکومتی کشورهای امریکا با هم بحث کرده، نتیجه را به صنف ارائه کنند.

سؤال‌ها

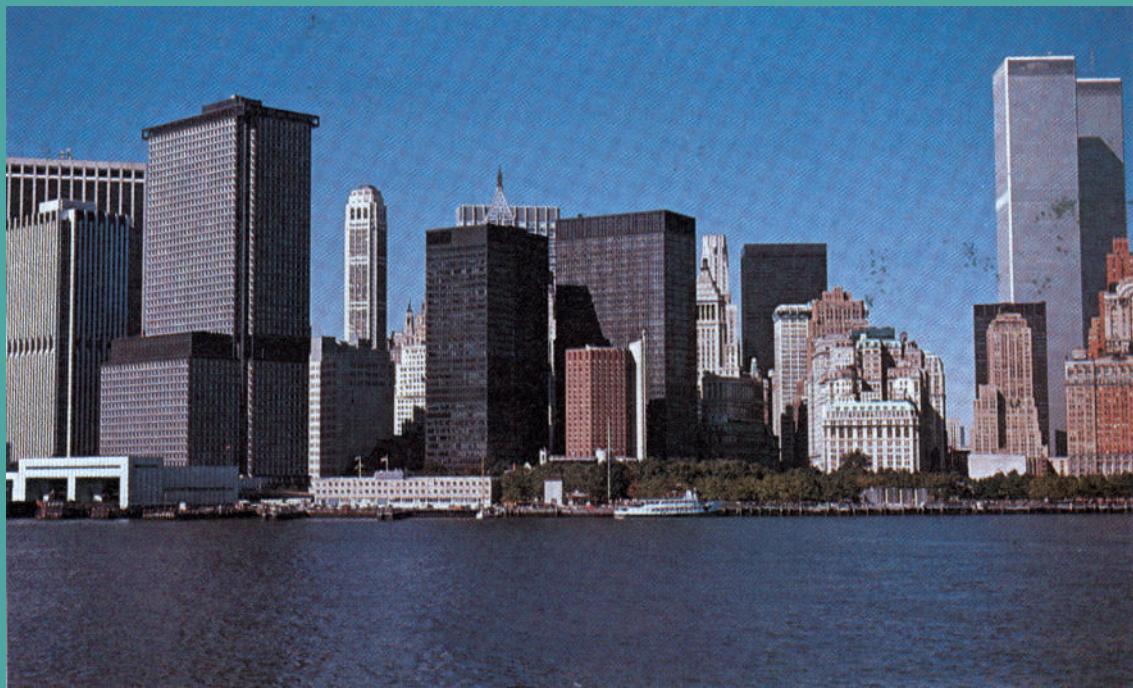
- (۱) با توجه به نقشه تقسیمات سیاسی قاره امریکا به سوالات ذیل جواب دهید.
 - الف) نام دو کشور امریکای شمالی را بگویید.
 - ب) نام یک کشور امریکای مرکزی را بگویید.
 - ج) نام سه کشور امریکای جنوبی را بگویید.

- (۲) مهمترین وجه مشترک کشورهای امریکای جنوبی چیست؟
- (۳) کشور ایالات متحده امریکا (اتازونی) از چند ایالت تشکیل شده و نوع حکومت آن چگونه است؟

فعالیت خارج از صنف

شاگردان راجع به یکی از کشورهای قاره امریکا مطلبی تهیه کرده و در درس آینده جغرافیه به صنف ارائه کنند.

در مورد جغرافیای بشری قاره امریکا چه می دانید؟

به نقشه مقابل که پراکنده گی نژادها را در قاره امریکا نشان می دهد، دقت کنید.
کدام نژادها در امریکا سکونت دارند؟

نژاد و زبان

مردم قاره امریکا از نژادها و شاخه های گوناگون تشکیل شده اند و مهمترین آن ها عبارت اند از:

۱- بومیان یا سرخپوستان

ساکنان اصلی و قدیمی امریکا را تشکیل می دهند که در ایالات متحده امریکا و کانادا زنده گی می کنند و به آن ها هندی ها (Indian) نیز می گویند؛ پس از کشف امریکا و با ورود سفیدپوستان اروپایی به این قاره که در جستجو و تصرف زمین های سرخپوستان بودند جنگ های متعدد بین بومیان و اروپاییان رخ داده که به سبب آن امروز عده کمی از آن ها باقی مانده اند.

شغل این مردمان زراعت و شکار حیوانات بوده و از ریشه درختان نیز تغذیه می کردند. سرخپوستان را از نژاد زردپوستان نیز می دانند که در گذشته ها از قاره آسیا از طریق آبنای بیرنگ به قاره امریکا مهاجرت کرده اند.

۲- سفیدپوستان

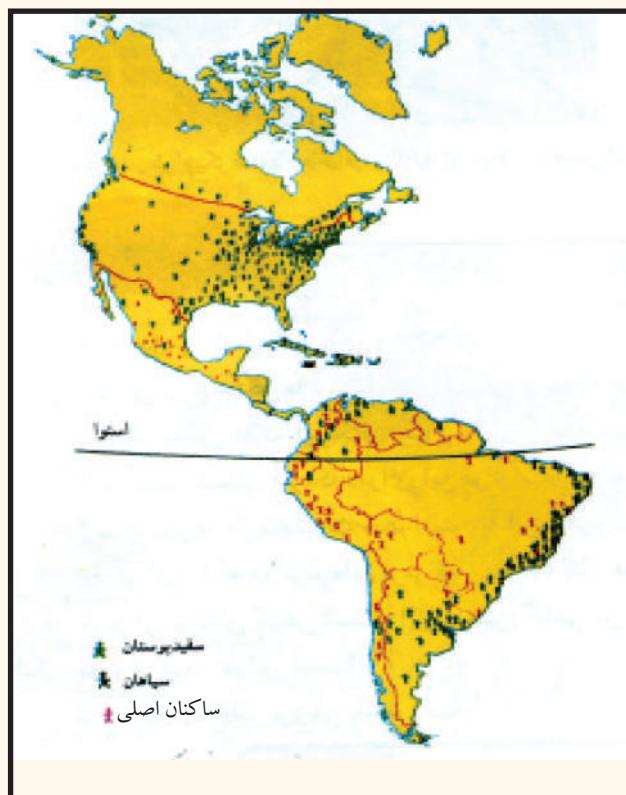
از قرن شانزدهم میلادی به بعد به تدریج مهاجران سفیدپوست اروپایی به امریکا آمدند و در آنجا زنده‌گی کردند و روز به روز به تعداد آن‌ها افزوده شد. امروز عده زیادی از مردم قاره امریکا دو رگه استند که از اختلاط نژاد و ملت‌های گوناگون به وجود آمده‌اند.

۳- سیاهپوستان

سیاهپوستان امریکایی در واقع فرزندان و نواسه‌های بردگان افریقاًی استند که در دوران استعمار به وسیله سفیدپوستان اروپایی برای کار در مزارع زراعی و معادن به اجبار به این قاره آورده شدند. امروز عده زیادی از سیاهپوستان در امریکای شمالی، مرکزی و جنوبی زنده گی می‌کنند.

در ایالات متحده امریکا سیاه پوستان بیشتر در جنوب شرقی این کشور و نیز در شهرهای بزرگی؛ چون شیکاگو و نیویارک زنده‌گی دارند و شرایط زنده‌گی آنان از نظر اقتصادی و اجتماعی در مقایسه با سفیدپوستان نامناسب است.

اسکان نژادها در قاره امریکا

آیا می‌دانید فرهنگ‌ها و زبان‌های رایج در قارهٔ امریکا کدام‌ها‌اند؟

الف- امریکای شمالی

در امریکای شمالی؛ یعنی در ایالات متحدهٔ امریکا و کانادا، انگلیسی‌ها در اثر مهاجرت و سکونت در اوایل قرن هفده و اوخر قرن هزده یک نوع فرهنگ انگلیسی را برقرار کردند که هنوز هم باقی است و مردم کانادا به زبان‌های انگلیسی و فرانسوی و مردم ایالات متحدهٔ امریکا به زبان انگلیسی تکلم می‌کنند.

امریکای لاتین

قسمتی امریکای مرکزی و امریکای جنوبی در مجموع به امریکای لاتین معروف است. نام این منطقه و هم روش زنده‌گی آنان نماینده‌گی از فرهنگ اروپایی لاتین، یعنی اسپانیا و پرتغال که زبان اسپانیوی زبان رایج ۱۸ جمهوری از ۲۰ جمهوری این منطقه می‌باشد. مردم برازیل به زبان پرتغالی و مردم هایتی به زبان فرانسوی تکلم می‌کنند.

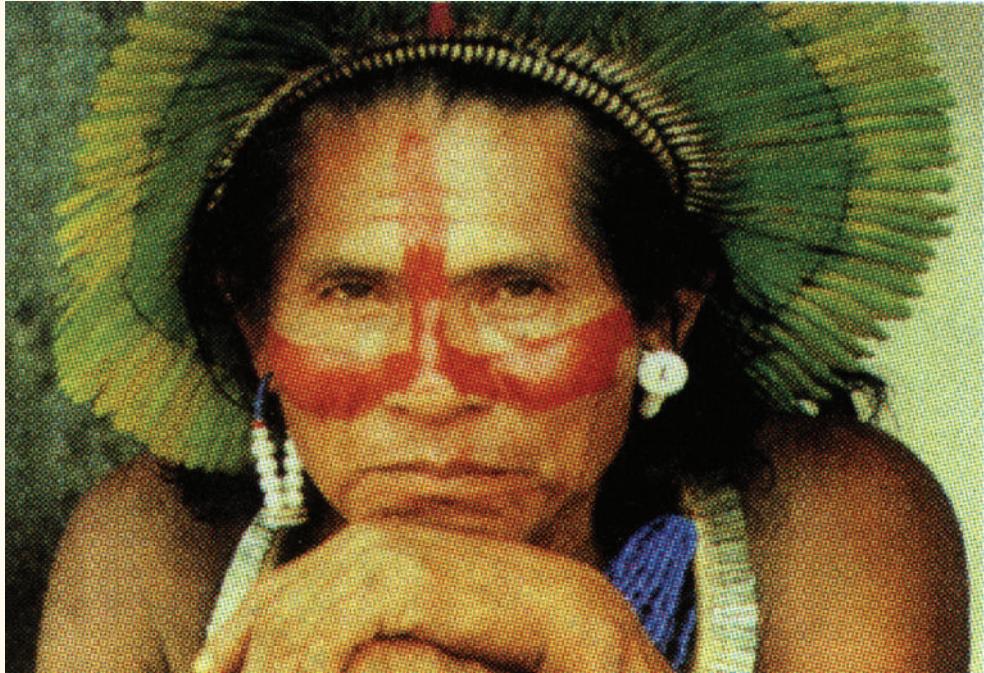
چهرهٔ سیاه پوست

چهرهٔ سفید پوست

تصویری از مردم سرخپوست

فعالیت داخل صنف

- شاگردان در گروه‌ها روی مطالب زیر با هم مباحثه کنند.
- امریکای لاتین به کدام بخشی از قاره امریکا گفته می‌شود و چرا؟
 - منشأ اصلی سیاهپوستانی که امروز در قاره امریکا سکونت دارند، از کجاست؟

سؤالات

جواب صحیح را انتخاب کنید.

- ۱- فرهنگ انگلوساکسون در کدام یک از کشورهای زیر وجود دارد؟
 - الف) کانادا
 - ب) برزیل
 - ج) ارجنتین
 - د) مکسیکو
- ۲- جمله زیر را تکمیل کنید.
در امریکای جنوبی فرهنگ رایج می‌باشد.
- ۳- آیا سیاهپوستان ایالات متحده امریکا شرایط اقتصادی و اجتماعی مناسبی دارند؟

در مورد نفوس و مذهب امریکا چه می‌دانید؟

نقشهٔ توزیع جغرافیایی نفوس قارهٔ امریکا به نقشهٔ توزیع جغرافیایی نفوس در قارهٔ امریکا دقت کنید که تراکم نفوس در امریکا را نشان می‌دهد.

امروزه بخش زیادی از نفوس قارهٔ امریکا را مهاجرین دو قاره؛ یعنی اروپا و افریقا که در شهرهای بزرگ مسکن گزین شده اند تشکیل می‌دهند.

تصویری از نیویارک پرنفوس‌ترین مناطق این قاره، امریکای شمالی و مرکزی

بوده که در سال ۲۰۰۰ م. بیش از ۴۸۰ میلیون نفر نفوس داشت و در امریکای جنوبی به بیش از ۳۴۶ میلیون نفر سکونت داشت. در مجموع نفوس قارهٔ امریکا ۸۲۷ میلیون نفر بود.

پرجمعیت‌ترین شهر در امریکای شمالی و مرکزی بندر نیویارک است که نفوس آن در سال ۲۰۰۵ م. به ۵، ۱۸ میلیون نفر رسید و در

امريکاي جنوبی شهر بوئنوس آيرس پايتخت ارجنتاین از شهرهای پرنفوس به شمار می‌رود که در سال ۲۰۰۵ م نفوس آن به ۱۳، ۳ ميليون نفر می‌رسيد. اين شهر از پرنفوس ترين شهرهای امريکاي جنوبی است و همچنان نفوس شهر ساو پائولو در برازيل در سال ۲۰۰۵ م. به ۱۸، ۳ ميليون نفر می‌رسيد. باید يادآور شد که رشد نفوس در امريکاي لاتين بيشتر از امريکاي شمالی است.

مردم امريکاي شمالی، به جز مكسيکو اكثراً از پيروان مذهب پروتستانت می‌باشند و بقیه مردم قاره امريكا پيرو مذهب کاتوليک اند که میراثی از اروپای جنوبی يا مدیترانه‌ی است. پيروان مذهب کاتوليک در امريکاي لاتين سکونت دارند و پيروان ساير اديان نظير اسلام و يهوديت نيز در قاره امريكا مسكون اند.

فعاليت داخل صنف

با توجه به نقشه توزيع جغرافياي نفوس در امريکا، شهرهای پر جمعیت این قاره را در نقشه سفید مشخص کنید.

سؤالات

- ۱- در کدام شهر امريکا سیاهپوستان بیشتر زنده‌گی می‌کنند؟
- ۲- رشد نفوس در امريکاي شمالی بيشتر است یا در امريکاي جنوبی و مرکزی؟
- ۳- مذهب پروتستان بيشتر در کدام بخش‌های اين قاره رایج است؟ نام ببريد.

در مورد جغرافیای اقتصادی امریکا چه می‌دانید؟

چه عواملی موجب پیشرفت اقتصادی امریکای شمالی شده‌اند؟

امریکای شمالی

در شرایط حاضر دو کشور امریکای شمالی (ایالات متحده امریکا و کانادا) به دلایل مختلف از پیشرفته‌ترین ممالک جهان به شمار می‌روند؛ به طور مثال: امریکای شمالی دارای معادن زیرزمینی فراوان، منابع سرشار طبیعی، زمین‌های وسیع، دریاهای پرآب و تنوع آب و هوا می‌باشد.

پس از کشف برابع‌تیم امریکا، اروپاییان به این قاره مهاجرت کردند. آن‌ها سرمایه‌های خود را با خود آورده بودند. و مهارت‌ها و استعدادهای خود را به کار انداختند و در مدت چند قرن تمدن جدیدی را به وجود آورden.

عوامل دیگری نیز در توسعه اقتصادی امریکای شمالی تأثیر داشته‌اند؛ مثلاً در جنگ جهانی دوم صنایع کشورهای اروپایی اغلب ویران شد؛ ولی ایالات متحده امریکا به دلیل دور بودن از منطقه جنگ آسیب ندید و توانست از رقبیان خود پیشی گیرد.

امریکای شمالی با جذب متخصصین و دانشمندان سایر کشورها توانسته است اقتصاد پیشرفتی بی‌داشتی باشد.

زراعت و مالداری

امريکاي شمالي منابع سرشار و وسیع طبیعی دارد که این امر باعث پیشرفت زراعت و مالداری در این منطقه شده است. در زمین های حاصل خیز، گندم و جواری به پیمانه زیاد زرع می شود.

نقشه اقتصادي امريکاي شمالي

نقشه مصور امریکی شمالي (کانادا و ایالتات متحدة امریکا)

فعالیت‌های زراعتی با استفاده از روش‌های علمی به نحو احسن انجام می‌گیرد. مالداری در نقاط مختلف امریکا از جمله کانادا و ایالات متحده امریکا از اهمیت ویژی برخوردار است و پرورش گله‌های عظیم گاو، گوسفند و بز و تربیت اسب در این کشورها صورت می‌گیرد.

معدن و صنایع

چاه‌های نفت، معادن زغال سنگ و آهن در سراسر قاره امریکای شمالی یافت می‌شوند؛ همچنین طلا، نقره، مس، نیکل (Nickel) و بسیاری فلزات دیگر از معادن مهم این قاره می‌باشد.

کارخانه‌های تولیدات صنعتی ایالات متحده امریکا بیشتر در شهرهای بزرگ، مانند: نیویارک و مناطق اطراف جهیل‌های پنج گانه قرار دارند.

تصویری از صنایع

ذوب فلزات، صنایع سنگین، تهیه فولاد، ساخت ماشین‌های زراعتی، راهسازی، تولیدات اسلحه، موترسازی، کشتی‌سازی، ساخت طیارات و بالآخره صنایع کیمیاواری، صنایع تصفیه نفت و ... از صنایع مهم و قابل ذکر امریکای شمالی به حساب می‌آیند.

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و هر گروه با توجه به جدول زیر عوامل طبیعی و بشری را که موجب پیشرفت کشورهای امریکای شمالی شده‌اند در دو ستون داده شده واضح سازند.

عوامل بشری	عوامل طبیعی
دور بودن از منطقه جنگ	زمین‌های وسیع حاصل خیز
.....
.....
.....

سؤال‌ها

- ۱- چند محصول مهم زراعتی امریکای شمالی را نام ببرید.
- ۲- مهمترین صنایع ایالات متحده امریکا را چه چیز‌ها تشکیل می‌دهند؟ بیان دارید.
- ۳- معادن مهم امریکای شمالی را نام ببرید.
- ۴- در مورد صنایع امریکای شمالی معلومات دهید.

فعالیت خارج از صنف

با استفاده از نقشه سفید و بدون نوشته، شهرهای صنعتی امریکای شمالی را در جاهای آن مشخص کنید و در ساعت درسی آینده جغرافیه در صنف ارائه کنید.

مزرعه‌ی بی در امریکای لاتین

اقتصاد امریکای لاتین از کدام منابع به دست می‌آید؟

کشورهای امریکای لاتین؛ مانند دو کشور ایالات متحده امریکا و کانادا پیش‌رفته نیستند.

تصویر کشت ککاو

زراعت

با تحولاتی که از اوایل قرن بیستم در زمینه زراعت به وجود آمد امریکای لاتین توانست مقام مهمی را در اقتصاد زراعی دنیا برای خود کسب کند، طوری که امروز از عمده‌ترین محصولات کشورهای امریکای جنوبی می‌توان از پنبه، نیشکر، کاکاو، قهوه، کیله و رابر نام برد. علاوه بر این‌ها غلات؛ به خصوص گندم و جواری نیز در بعضی از کشورهای این منطقه به میزان فراوان کشت می‌شوند.

کشور ارجنتاین از مراکز مهم تولید گندم و جواری به شمار می‌رود و برازیل مهمترین صادرکننده قهوه دنیا است؛ همچنین رابر خام جنگل‌های آمازون از منابع مهم و ثروت این قاره به حساب آید. کشت کیله، قهوه، کاکاو، نیشکر، انواع مرکبات و آناناس در جزایر کارابین و کشورهای امریکای مرکزی و بالآخره محصولات رابر، لبلبو، قند، کتان و بهر هبرداری از جنگلات در نقاط جنگلی در سراسر این قاره قابل توجه است.

مالداری

مالداری در نقاط مختلف امریکای جنوبی، از جمله برازیل و ارجنتاین از اهمیت خاصی برخوردار است. در این کشورها به سبب وجود دشت‌های وسیع و سرسیز گله‌داری و مالداری؛ به خصوص پرورش گاو رواج بیشتری دارد؛ چنانچه در سال‌های اخیر وسایل مجهر برای نگهداری و کنسرو گوشت تهیه گردیده که این امر باعث رشد بیشتر مالداری شده است.

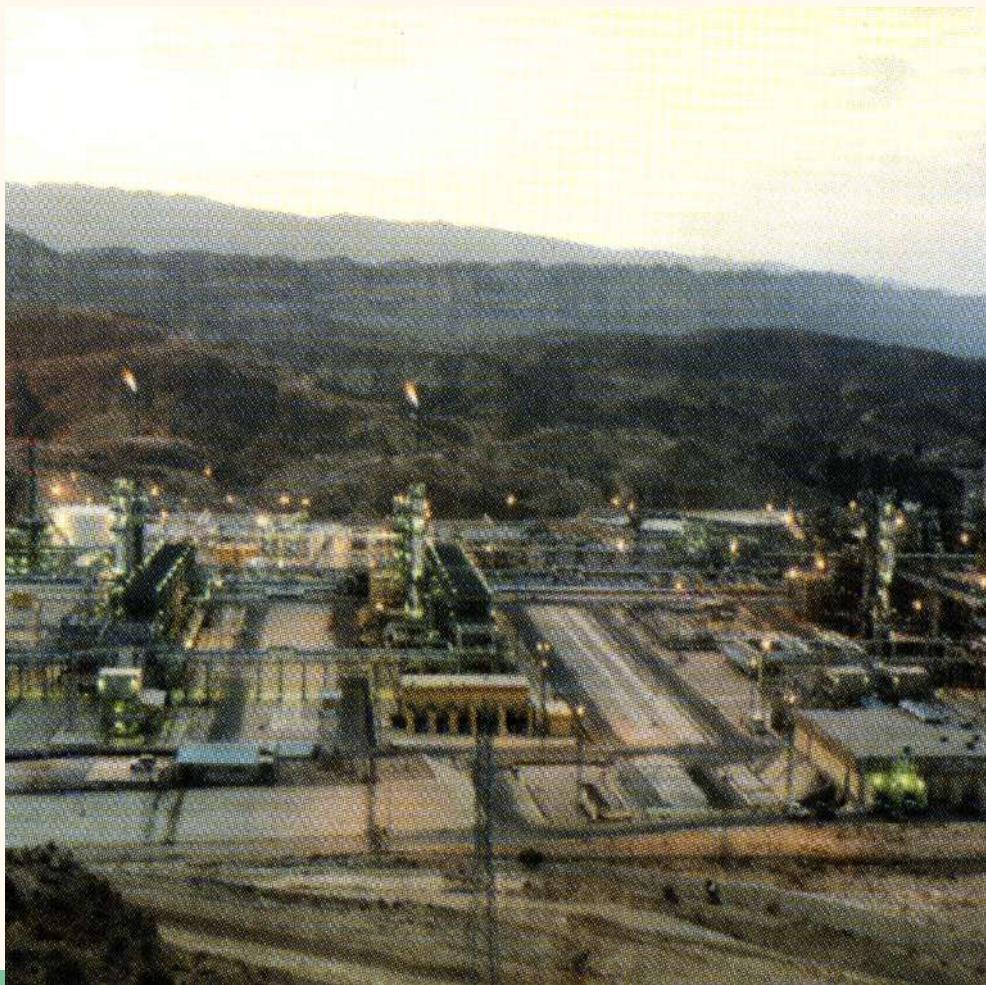
مالداری

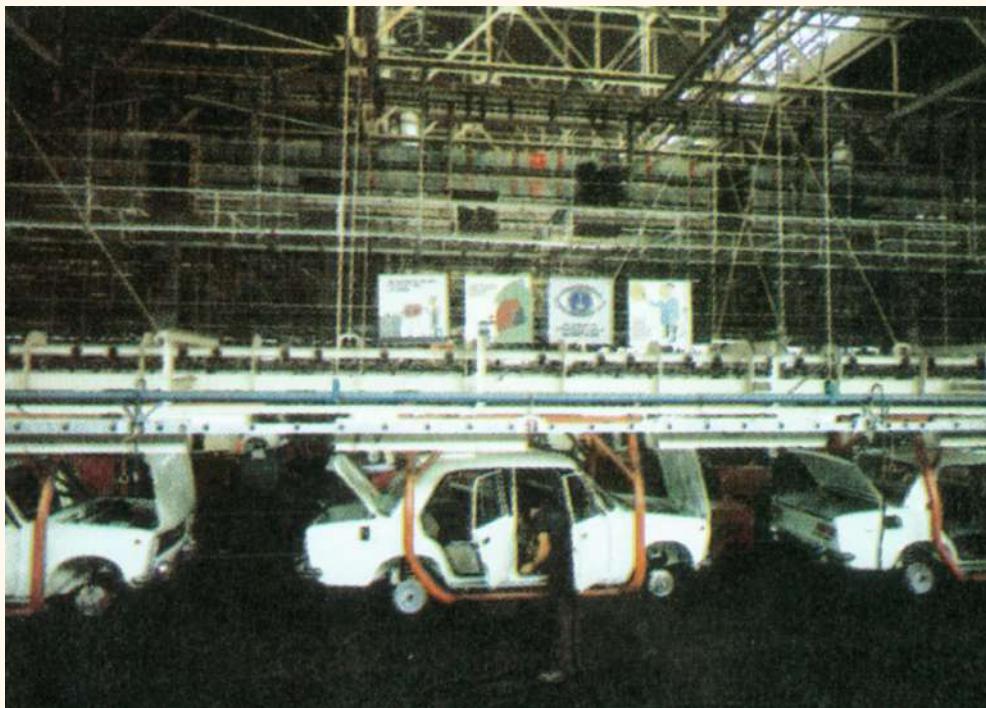
معدن و صنایع

امريکاي جنوبی از نظر منابع طبیعی قاره‌یی ثروتمند است. در اين قاره معدن نفت، طلا، مس، نقره و آهن وجود دارد و اين منطقه از لحاظ داشتن منابع نفتی نيز مورد توجه است. يكی از عواملی که پرتگالی‌ها و اسپانیوی‌ها را برای اشغال این قاره جلب کرد، فلزات قیمتی؛ مانند: طلا و نقره بود که بیشتر معدن نقره در مکسیکو و بوکسیت در جامیکا- که برای تولید المونیم به کار می‌رود- می‌باشند. صنعت نفت و انواع معدن، ذوب فلزات و معدن مهم مس در چیلی نیز قابل ذکر اند. در امریکای جنوبی توسعه صنایع مراحل اولیه را طی می‌کند.

تصفیه نفت

تصویری از کارخانه‌ها

فعالیت داخل صنف

شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و هر گروه اقتصاد امریکای شمالی و امریکای جنوبی را از نظر زراعت، مالداری، معادن و صنایع مقایسه کنند و نتیجه را به تمام هم‌صنفان ارائه کنند.

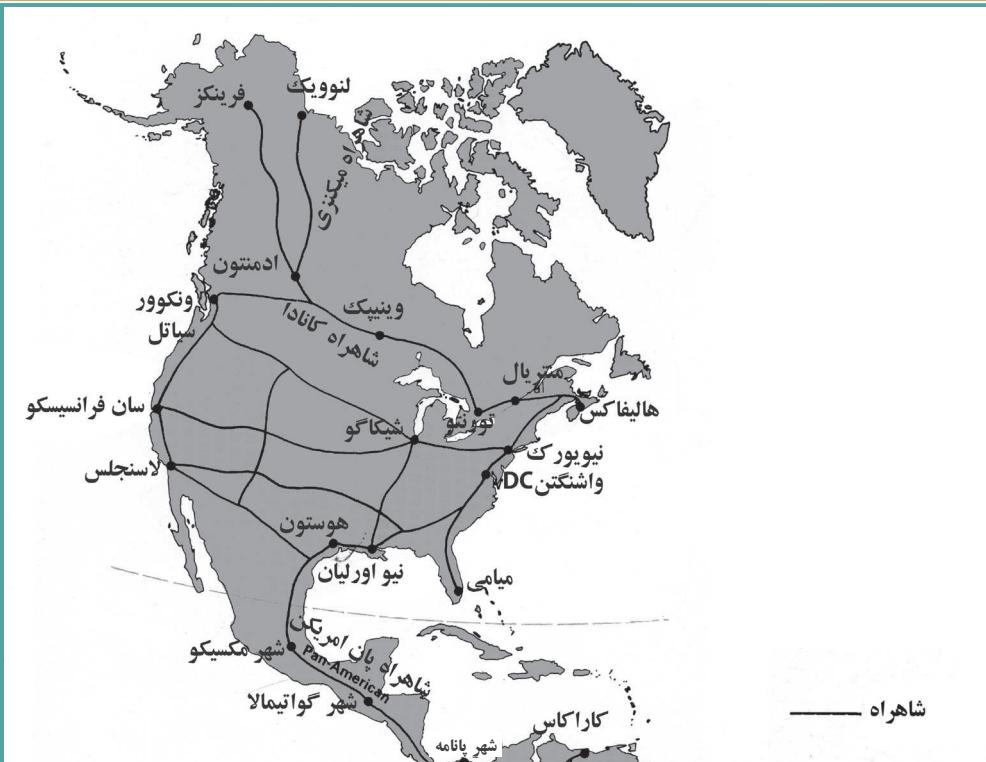
سؤالات

- ۱- اقتصاد امریکای جنوبی بیشتر متکی بر چه است؟
- ۲- مهمترین محصولات صادراتی امریکای جنوبی کدام‌ها اند؟
- ۳- دلایل توسعه گله‌داری و مالداری در کشورهای امریکای لاتین را بنویسید.
- ۴- مهمترین معادن امریکای جنوبی را نام ببرید.

فعالیت خارج از صنف

با مراجعه به کتابخانه مکتب و یا منابع دیگر، مطلبی در مورد مهاجرت پرتغالی‌ها و اسپانیوی‌ها به امریکای لاتین در چند سطر بنویسید و در ساعت آینده درسی جغرافیه در صنف ارائه کنید.

راجح به جغرافیای موصلاتی امریکا چه می‌دانید؟

شهرهای مهم امریکای شمالی

به نظر شما اهمیت راههای موصلاتی امریکای شمالی در چیست؟

جغرافیای موصلاتی عبارت از مطالعه ارتباطات بین محلات، شهرها و بندرگاههای مهم تجاری می‌باشد، که در این مسیر امتعه تجاری (واردات و صادرات) حمل و نقل افراد و اشخاص صورت می‌گیرد که انواع مختلف دارد.

راههای موصلاتی امریکا را می‌توان تحت دو عنوان جداگانه مطالعه کرد:

امریکای شمالی

(الف) موصلات زمینی

امریکای شمالی دارای شبکه‌های متراکم، شاهراه‌ها و راههای آهن است، که همه شهرها، مرکز استخراج معادن، مراکز صنعتی و مصرفی و بنادر کشورها را با هم مرتبط ساخته اند؛ یعنی خطوط آهن و شاهراه‌های کشورهای امریکای شمالی هم بین خود و هم با کشورهای ساحلی بحر الکاہل امریکای مرکزی وصل گردیده، که با استفاده از آن‌ها می‌توان به همه این کشورها سفر نمود و روابط تجاری قایم کرد.

شهراه

ب) موصلات آبی

موقعیت مناسب جغرافیایی امریکای شمالی در بین بحر اطلانتیک و بحر کاکاول و بریده‌گی‌های مناسب ساحلی باعث آن شده تا تأسیسات و بندرگاه‌ها، تجارت و صنعت کشتی رانی در این مناطق ارتقا یابد و با بیش از صد کشور ساحلی جهان از طریق آن تجارت کنند؛ همچنین با استفاده از راه‌های آبی و دریایی نیز می‌توان در داخل کشور و از طریق آن به راه‌های بین‌المللی راه یافت.

ج) موصلات هوایی

تصویر میدان هوایی

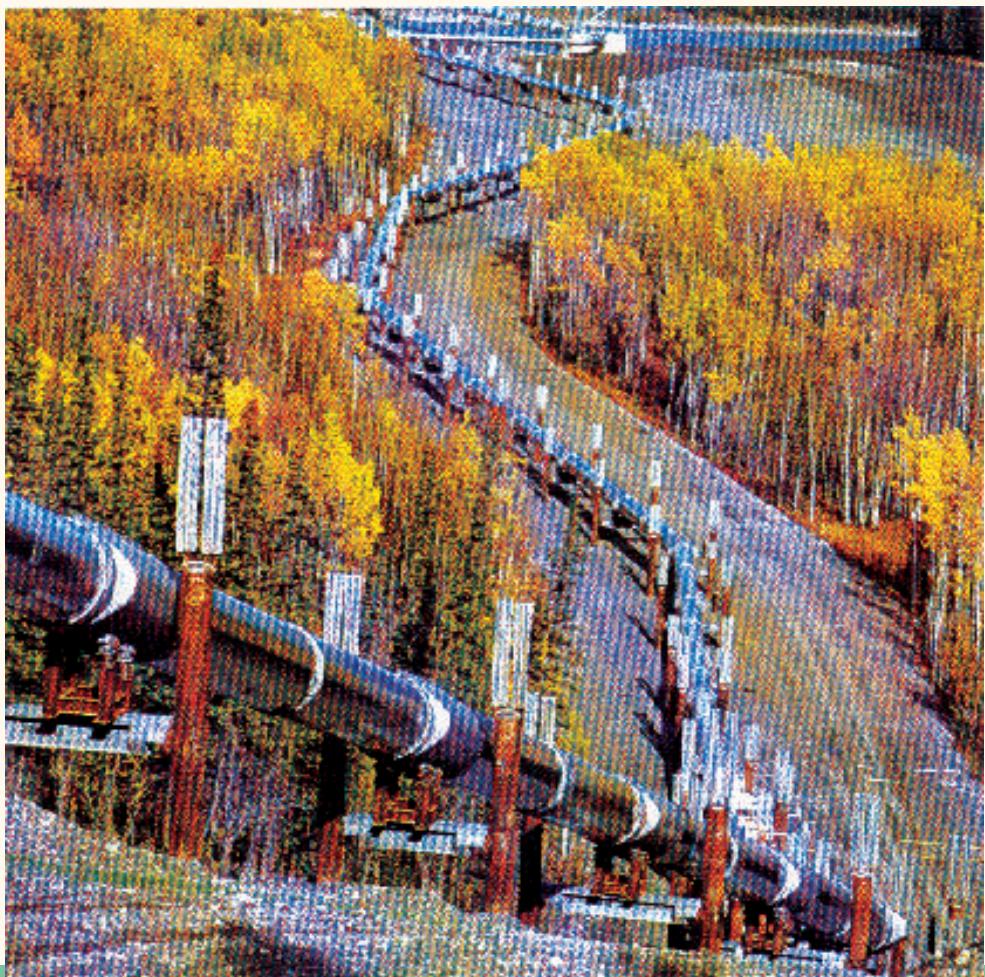
این ترانسپورت به طور معمول برای فاصله‌های دور غرض انتقال مسافرین و اموالی که وزن آن‌ها کم و ارزش آن‌ها بیشتر باشد، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بزرگترین کمپنی‌های ترانسپورت هوایی ایالات متحده امریکا و کانادا با داشتن تعداد زیادی از طیارات خرد و بزرگ خود در داخل و خارج کشور در عرصه ترانسپورتی فعالیت دارند.

حمل و نقل توسط پایپلین

توضیح پایپلین بیشتر حمل و نقل مایعات، بدون ضایعات و با سرعت زیاد به مراکز مصرفی صورت می‌گیرد. این حمل و نقل بیشتر در کشورهای امریکای شمالی اکشاف کرده و برای انتقال نفت، گاز و آب استفاده می‌شود.

لوشهای گاز

پایپ لین تکزاس - نیویارک طولانی‌ترین و مهمترین پایپ لین گاز ایالات متحده امریکا می‌باشد. در کانادا نیز از ایالت البرتا (در غرب کانادا) و نواحی مجاور آن، نفت و گاز توسط پایپ لین به نواحی مستهلك آن انتقال می‌یابد.

فعالیت داخل صنف

شاگردان در گروههای دونفری پهلوی هم تنظیم شوند و با استفاده از نقشه داده شده با هم مشوره کنند، که شهر صنعتی و تجاری شیکاگو (در ساحل جنوب غرب جهیل مشیگان ایالات متحده امریکا) توسط خطوط آهن و شاهراه‌ها به کدام بنادر و کشورهای هم‌جوار وصل گردیده است؛ بعد نتیجه کار خویش را به هم سایر صنفان خود ارائه کنند.

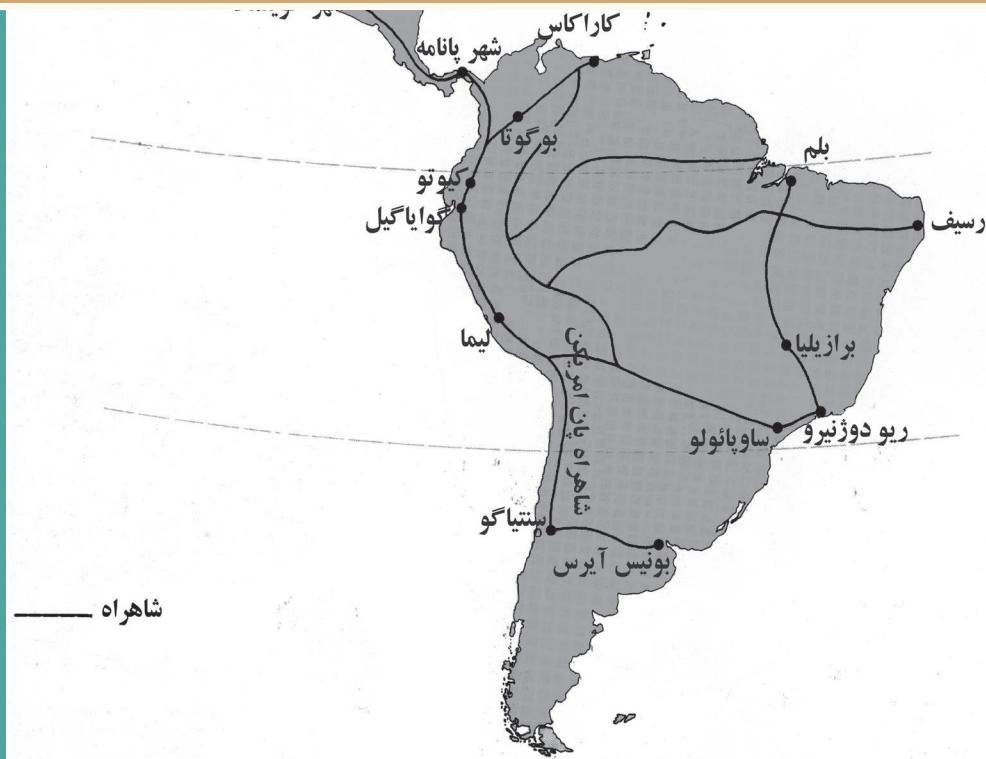
سؤال‌ها

- ۱- جغرافیه موصلاتی را تعریف کنید.
- ۲- خطوط آهن ایالات متحده امریکا با خطوط آهن کدام کشور وصل می‌گردند؟
- ۳- موقعیت جغرافیایی امریکای شمالی در بین سه بحر سبب توسعه کدام نوع ترانسپورت گردیده است؟
- ۴- کدام دریاهای بزرگ امریکای شمالی قابل کشتی رانی اند؟
- ۵- از ترانسپورت هوایی بیشتر در کدام موارد استفاده صورت می‌گیرد؟
- ۶- اهمیت ترانسپورت پایپ لین را توضیح کنید.

فعالیت خارج از صنف

با استفاده از نقشه داده شده، اگر بخواهیم از ایالت الاسکا توسط شاهراه به کشور پانامه سفر کنیم از کدام کشورها عبور می‌کنیم؛ معلومات خود را در این مورد بنویسید.

امریکای جنوبی

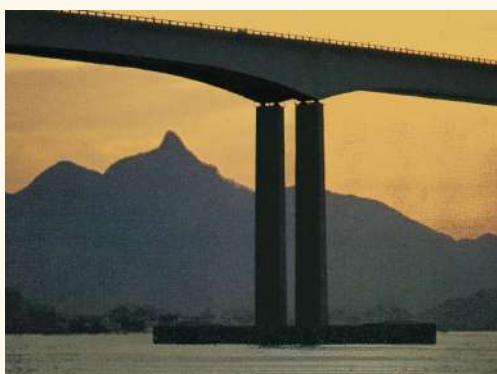
شهراهای مهم امریکای جنوبی

چرا در قاره امریکای جنوبی مواصلات زمینی رشد و انکشاف خوب نکرده است؟

- عوامل طبیعی در این قاره مانع بزرگ برای توسعه راههای ارتباطی می‌باشد. سلسله کوه‌های اندیز از یک طرف و جنگلات وسیع آمازون از طرف دیگر توسعه راههای ترانسپورتی را برای کشورهای ذی نفع کمتر ممکن ساخته است.

کشورهای امریکای جنوبی از نگاه راههای خشکه فقیر می‌باشند.

تصویر راه زمینی

موالات زمینی

خطوط آهن در امریکای جنوبی بیشتر در دو ناحیه پُرنفوس، منطقه قهقهه خیز برزیل در اطراف ریودوژنیرو و منطقه حاصل خیز پامپاس در اطراف بوئنس آیرس مرکز گردیده اند.

سرك و خط آهن

- خطوط مهم آهن امریکای جنوبی قرار ذیل اند:
- ۱- راه آهن سرتاسری کشور ارجنتین به کشور چیلی؛
 - ۲- خط آهن کشور ارجنتین به بولیویا؛
 - ۳- راه آهن ساحل شرقی از کشور ارجنتین به کشور برازیل؛
 - ۴- راه آهن کشور بولیویا به کشور چیلی.

شهرهایی به نام «پان امریکن» که بسیاری پایتخت‌های امریکای جنوبی را به هم وصل می‌کند، یکی از مهمترین شاهراه‌های امریکای جنوبی محسوب می‌شود.

موالات آبی

کشورهای امریکای جنوبی از نگاه راه‌های آبی غنی می‌باشند؛ زیرا بسیاری از دریاها به فاصله‌های خیلی زیاد قابل کشتی رانی اند. مثال: دریای امازون به طول ۴۰۰۰ کیلومتر قابل کشتی رانی است. از طرف دیگر واقع شدن آمریکای جنوبی در بین بحر الکاہل و بحر اطلسیک، سبب توسعه مواصلات آبی شده است. کanal پاناما که بحر اطلسیک را به بحر الکاہل وصل می‌کند، طول آن ۸۲ کیلومتر می‌باشد و دارای اهمیت خاص اقتصادی واستراتیژیکی است.

تصویر بندری در امریکای جنوبی

مواصلات هوایی

با توجه به محدودیت توسعه راه‌های زمینی در اکثر کشورهای امریکای جنوبی بیشتر به راه‌های هوایی توجه کرده‌اند. علاوه بر خطوط بین‌المللی هوایی که مورد استفاده قرار می‌گیرند، قسمت عمده ارتباطات داخلی؛ به خصوص بین برزیل و ارجنتین که وسعت خاک آن‌ها خیلی زیاد است، از راه هوایی تأمین می‌شوند.

تصویری از میدان هوایی

فعالیت داخل صنف

شاگردان در گروه‌های پنج نفری تنظیم شوند و هر گروه راجع به مشکلات ترانسپورت زمینی قاره امریکای جنوبی با هم بحث کنند و نتیجه کار خویش را به تمام هم‌صنفان ارائه کنند.

سؤال‌ها

- ۱- عوامل طبیعی که مانع توسعه راه‌های زمینی امریکای جنوبی شده اند را بگویید.
- ۲- خطوط آهن امریکای جنوبی بیشتر در کدام مناطق متصرف گردیده اند؟
- ۳- چرا ترانسپورت آبی امریکای جنوبی نسبت به ترانسپورت زمینی آن نسبتاً انکشاف یافته است؟
- ۴- علل انکشاف بیشتر ترانسپورت هوایی در امریکای جنوبی چیست؟

فعالیت خارج از صنف

نقشه ترانسپورتی امریکای جنوبی را به طور دقیق مطالعه کنید و بگویید، اگر بخواهیم از بوئنس آیرس، پایتخت کشور ارجنتین به شهر سانتیاگو، پایتخت کشور چیلی مسافت کنیم از کدام خطوط مواصلاتی استفاده کرده می‌توانیم.

خلاصه فصل امریکا

- *- قاره امریکا تنها قاره‌یی است که از قطب شمال تا قطب جنوب امتداد دارد.
- *- قاره امریکا در سال ۱۴۹۲ م. توسط کرستف کولمب کشف گردیده، شخص دیگری که به این قاره سفر کرده است امریکو وسپوچی بود که نام این قاره (امریکا) نیز از نام این شخص گرفته شده است.
- *- کوه‌های قاره امریکا به دو قسمت چون کوه‌های کم ارتفاع قدیمی؛ مانند: اپالاش و کوه‌های جوان و مرتفع، مانند: راکی و اندیز تقسیم شده اند.
- *- بزرگترین دریای قاره امریکای شمالی میسی سی پی است که به خلیج مکسیکو می‌ریزد و قابل کشتی رانی نیز می‌باشد.
- *- دریای آمازون یکی از پرآب‌ترین دریاهای جهان است که در امریکای جنوبی جریان دارد و قابل کشتی رانی نیز می‌باشد.
- *- بزرگترین جهیل‌های امریکای شمالی جهیل پنج گانه شامل سوپریر، مشیگان، هورن، ایری و انتریو است که آب آن‌ها شیرین می‌باشد و مرتفع‌ترین جهیل جهان (تی‌تی کاکا) در امریکای جنوبی واقع شده است.
- *- با توجه به موقعیت جغرافیایی بر اعظم امریکا این قاره دارای انواع اقلیم‌ها و نباتات متنوع است.
- *- ساکنان اصلی این قاره را سرخ‌پوستان تشکیل می‌دهند و منشأ سفید‌پوستان امریکا را مهاجرین سفید‌پوست اروپایی تشکیل می‌دهند.
- *- پرنفووس‌ترین شهر در امریکای شمالی نیویارک و در امریکای جنوبی بوئنس آیرس است.
- *- بحیره‌های امریکا دارای اهمیت اقتصادی و استراتژیکی می‌باشند.
- *- کanal پانامه متراکم‌ترین راه آبی می‌باشد که بحر الکاہل و بحر اطلانتیک را به هم وصل می‌کند.
- *- موقعیت مناسب این قاره در بین دو بحر بزرگ جهان (اطلانتیک و الکاہل) سبب ایجاد

خليج های متعدد می گردد، که وسیع ترین آن ها خليج مکسيکو است.

*- در برابر اعظم امریکا ۵۱ واحد سیاسی موجود است که از آن جمله ۳۵ کشور مستقل می باشد.

*- برابر اعظم امریکا دارای دو فرهنگ انگلوساکسون در امریکای شمالی و لاتین در امریکای جنوبی می باشد.

*- یکی از عواملی که باعث توسعه اقتصاد امریکای شمالی گردیده است، دوری از ساحة جنگ جهانی دوم بود. که صنایع اغلب کشورهای اروپایی ویران شده بود؛ اما ایالات متحده امریکا یگانه تأمین کننده آن در جهان بود.

*- نظر به موقعیت جغرافیایی برابر اعظم امریکا که در بین دو اقیانوس اطلانتیک و بحر الکاہل قرار دارد، ترانسپورت آبی آن بیشتر انکشاف کرده و همچنین برای انتقال مسافرین و اموالی که حجم آن ها کم و ارزش آن ها بیشتر باشد از ترانسپورت هوایی استفاده می شود.

جدول شماره چهارم خصوصیات جغرافیایی کشورهای امریکایی

شماره	اسم کشور	پایتخت	مساحت به کیلومتر مربع	نفوس در سال ۲۰۰۶	موقعیت
۱	ارجنتاین بوئنس آیرس		۲۷۸۰۰۹۲	۳۸۹۷۱۰۰۰	امریکای جنوبی
۲	آنتیگوا باربودا	ست جونز	۴۴۲	۷۸۲۰۰	امریکای مرکزی
۳	یوروگوای	مونته ویدئو	۱۷۶۲۱۵	۳۲۶۶۰۰۰	امریکای جنوبی
۴	اکوادور	کیتو	۲۷۲۰۴۵	۱۳۴۱۹۰۰۰	امریکای جنوبی
۵	السوادور	سان سالوادور	۲۱۰۴۱	۶۹۹۱۰۰۰	امریکای مرکزی
۶	ایالات متحده امریکا	واشنگتن دی سی	۹۳۶۳۳۶۴	۲۹۹۳۳۰۰۰	امریکای شمالی
۷	باربادوس	بریج تاوان	۴۳۰	۲۷۰۰۰	امریکای مرکزی
۸	بهاما	ناسائو	۱۳۹۳۹	۳۲۷۰۰۰	امریکای مرکزی
۹	بلیز	بلموبان	۲۲۹۶۵	۳۰۱۰۰۰	امریکای مرکزی
۱۰	بولیوی	لاپاز و سوکر	۱۰۹۸۵۸۱	۹۳۵۴۰۰	امریکای جنوبی
۱۱	پاراگوای	اسون سیون	۴۰۶۷۵۲	۵۹۹۳۰۰۰	امریکای جنوبی
۱۲	پانامه	پانامه ستی	۷۵۵۱۷	۳۱۹۱۰۰۰	امریکای مرکزی

شماره	اسم کشور	پایتخت	مساحت به کیلومتر مربع	نفوس در سال ۲۰۰۶	موقعیت
۱۳	پیرو	لیما	۱۲۸۵۲۱۶	۲۷۵۴۴۳۰۵	امریکای جنوبی
۱۴	ترینیدادویاگو	پرت آو اسپاین	۵۱۲۸	۱۳۰۱۰۰۰	امریکای جنوبی
۱۵	جمیکا	کینگستون	۱۰۹۹۱	۲۶۶۷۰۰۰	امریکای مرکزی
۱۶	دومینیکا	روسو	۷۵۱	۶۹۵۰۰	امریکای مرکزی
۱۷	دومینکن	سانتو دومینگو	۴۸۶۷۱	۹۰۲۱۰۰۰	امریکای مرکزی
۱۸	سنتر کیتس ورنویس	باستر	۲۶۱	۴۹۱۰۰	امریکای مرکزی
۱۹	سنتر لوسیا	کاسترس	۶۱۷	۱۶۵۰۰	امریکای مرکزی
۲۰	سنتر وین سنتر و گرانادین	کنکرتاون	۳۸۹	۹۶۸۰۰	امریکای مرکزی
۲۱	سورینام	پاراماریبو	۱۶۳۲۶۵	۵۰۲۰۰۰	امریکای جنوبی
۲۲	چیلی	سانتیاگو	۷۵۶۶۲۶	۱۶۴۳۶۰۰۰	امریکای جنوبی
۲۳	کاستاریکا	سان جوزه	۵۱۱۰۰	۴۲۷۴۰۰۰	امریکای مرکزی
۲۴	کانادا	اوتابوا	۹۹۷۰۶۱۰	۳۲۵۴۷۰۰۰	امریکای شمالی
۲۵	کلمبیا	بوگوتا	۱۱۴۱۷۴۸	۴۳۵۹۳۰۰۰	امریکای جنوبی
۲۶	کیوبا	هاوانا	۱۱۰۸۶۱	۱۱۲۹۴۰۰۰	امریکای مرکزی
۲۷	گرینادا	سنتر جورجز	۳۴۴	۱۰۷۰۰۰	امریکای مرکزی
۲۸	گواتیمالا	گواتیمالاستی	۱۰۸۸۹	۱۳۰۱۹۰۰۰	امریکای مرکزی
۲۹	گویان	جورج تاون	۲۱۴۹۶۹	۷۵۶۰۰۰	امریکای جنوبی
۳۰	مکسیکو	مکسیکوستی	۱۹۵۸۲۰۱	۱۰۴۰۳۸۰۰۰	امریکای مرکزی
۳۱	نیکاراگوا	ماناگوا	۱۳۰۷۰۰	۵۲۳۳۰۰۰	امریکای مرکزی
۳۲	وینزویلا	کاراکاس	۹۱۲۰۵۰	۲۷۲۱۶۰۰۰	امریکای جنوبی
۳۳	هایتی	پورتو پرنس	۲۷۷۵۰	۸۸۰۸۰۰۰	امریکای مرکزی
۳۴	هندوراس	تیگو سیگالا	۱۱۲۴۹۲	۷۳۲۷۰۰۰	امریکای مرکزی
۳۵	برازیل	برازیلیا	۸۵۴۷۴۰۴	۱۸۶۷۷۱۰۰۰	امریکای جنوبی

آبنا: مسیر طبیعی و باریک آب است که دو آب بزرگ (بحیره و اقیانوس) را متصل می‌سازد؛ مانند: آبنای جبل الطارق.

امواج: بخشی از آب بحیره یا اقیانوس که در اثر جریان باد به حرکت در می‌آید و به سوی ساحل پیش می‌آید، بالاترین قسمت آن را اوج و پایین ترین قسمت آن را نشیب می‌گویند.

آتش‌فشن: منفذی در قشر زمین که ناشی از مواد مذاب مگما (Magma) است که راه خود را با فشار زیاد به طرف سطح زمین باز می‌کند و مواد ذوب شده لava (Lava) از آن خارج می‌شود.

آبشار: ریختن آب دریا از بلندی به پایین را گویند که در مسیر دریاها تشکیل می‌شود؛ مانند: آبشار انجلی در کشور نزولیلا.

اقلیم قطبی: به نوعی اقلیم گفته می‌شود که دارای آب و هوای فوق العاده سرد و یخزدگان باشد. این نوع اقلیم مخصوص منطقه قطب شمال و جنوب است.

اورشیا: از دو کلمه اروپا و آسیا گرفته شده و هر دو قاره مذکور به عنوان یک نام (قاره اورشیا) یاد می‌شوند؛ زیرا این دو قاره با هم پیوسته‌اند.

آب و هوای کوهستانی: این آب و هوای مخصوص مناطق کوهستانی است ارتفاع عامل تعیین کننده را در این نوع آب و هوای دارد. در آنجا هوا سرد و معمولاً در زمستان باران و برف زیاد می‌بارد.

اتاژوونی: فرانسوی‌ها کشور ایالات متحده امریکا را به این نام مسما ساخته‌اند.

استعمار: در اصطلاح امروزه اعمال نفوذ و مداخله دولت‌های قوی در کشورها و سرزمین‌های دولت‌های ضعیف است، به بهانه آبادی آن‌ها.

بندر بحری: شهری در کنار بحر است که کشتی‌ها در آنجا لنگر می‌اندازند و در آنجا حمل و نقل کالاهای تجاری صورت می‌گیرد.

تکتونیک: کلیه نیروهای درون زمین را گویند که منجر به پدید آمدن پدیده‌هایی؛ مانند: آتش‌فشن، زلزله و ... در قشر زمین می‌شوند.

تمدن: شهرنشین شدن، به رسم و رواج شهری عادت کردن و آماده ساختن اسباب ترقی و آسایش خود را گویند.

تندرار: کلمه روسی است که به مناطق بدون درخت با پوشش نباتات خاص شمال روسیه گفته می‌شود که زمستان آنجا سرد و طولانی است و تابستان آنجا بسیار کوتاه و دارای حرارت کمتر از ده درجه می‌باشد.

تروپیک (آب و هوای استوایی): آب و هوایی که در حد فاصل عرض‌البلد جغرافیایی پنج درجه شمالی و ده درجه جنوبی خط استوا به سبب وجودیت اقیانوس‌ها مسلط است. از خصوصیات آن گرمای زیاد و یک‌نواخت در طول سال، عدم وجود فصول مشخص و باران فراوان می‌باشد. آفتاب در طول سال در این منطقه عمود و یا نزدیک به عمود می‌تابد. وجود رطوبت دائمی و جنگل‌های انبوی از خصوصیات این نوع آب و هوای است.

سیاح: از نظر تاریخی به اشرافزاده‌گان فرانسوی که برای تحصیل و کسب تجربیات زنده‌گی به سفر می‌رفتند، توریست می‌گفته‌اند. اصطلاح توریست از قرن ۱۹ میلادی معمول شد؛ بعدها در فرانسه این

اصطلاح را برای کسانی به کار برند که به سرگرمی و گذراندن اوقات فراغت در فرانسه سفر می‌کردند.

به این گونه سفرهای بعدها اصطلاح سیاحت (جهانگردی) یا توریزم را اختصاص داده‌اند.

پامپاس: علفزارهای بلند و فراوان یا جلگه‌های علفی امریکای جنوبی را گویند که در عرض‌های متوسط جغرافیایی این قاره از کوههای اندیز تا اقیانوس اطلس کشیده شده و از جنوب برازیل تا اوروگوای و ارجنتین ادامه دارند. امروز قسمت‌های وسیعی ازین علفزارها زیر کشت گندم، جواری، برنج و کتان قرار دارند و مالداری در آنجا توسعه بسیار یافته است. اصطلاح پامپاس برای سایر جلگه‌های امریکای جنوبی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جهیل: آب‌های وسیع ایستاده که توسط خشکه به شکل طبیعی اش احاطه شده باشند؛ یعنی چهار طرف آن خشکه باشد.

جزیره‌نما یا شبه‌جزیره: بخشی از خشکه که در آب پیش رفته و سه طرف آن توسط آب احاطه شده باشد.

جزیره: یک قطعه خشکه که در میان آب اقیانوس، بحیره، جهیل یا دریا قرار داشته باشد.

جريان بحری: حرکت عریض آب سطح بحر است، که به دو بخش عمده جريان آب گرم و سرد تقسیم می‌شود. استعمال اصطلاح آب گرم و سرد برای یک جريان حرارت آن نسبت به اطراف شان می‌باشد؛ مانند: جريان آب گرم گلف‌ستریم و کوروشیو و جريان آب سرد لابرادور، هامبولت (پیرو) و جريان بنگوئلا.

جمهوری: نظامی که در آن رئیس دولت از طرف مردم برای مدتی معین انتخاب می‌شود.

حوضه دریا: منطقی که دریای اصلی با تمام معاونین آن در آنجا جريان دارد.

خلیج: عبارت از پیشرفته‌گی وسیع و عمیق آب در خشکه است که سه طرف آن به خشکه و یک طرف آن به آب محدود شده باشد.

دوران اول جیولوجیکی: این دوره از ۲۷۵ میلیون سال قبل ادامه یافته است که در آن کوههای بزرگ اروپا و آسیا و سلسله اپالاش در امریکای شمالی تشکیل شده است.

دریا: جريان آب که به صورت طبیعی در قسمتی از سال یا تمام سال در یک مسیر روان باشد، دریا گفته می‌شود. دریاهای معمولاً به طرف بحیره‌ها، جهیل‌ها، باتلاق‌ها یا دریاهای دیگر جريان دارند. این مسیری که دریاهای در آن جريان دارند بستر دریا نامیده می‌شود.

زنله: لرزه سریع و محسوس آنی قشر زمین است که بر اثر آزاد شدن انرژی‌های تمرکز یافته و فعالیت‌های شدید مگما یا سایر عوامل در طبقات زیر زمین به وجود می‌آید که ممکن است باعث تغییرات زیادی در سطح زمین و بروز خسارات جانی و مالی فراوان شود.

ساحل: سرحد مشترک بین خشکه با سطح آب دریا یا حد فاصل بین آب و خشکه می‌باشد.

سب تروپیک: آب و هوایی که در تابستان خشک و در زمستان مرطوب و معتدل باشد.

صخره: جمعی از أحجار و سنگ‌ها که متشکل از یک یا چند نوع منوال باشند.

عرض البلد: دوایر موازی با خط استوا بوده که استقامت شرقی و غربی دارند و به دوایر طول‌البلد عمود می‌باشند. بزرگترین دایره آن خط استوا و کوچکترین آن دایره ۹۰ درجه می‌باشد.

غرب الهند: این اصطلاح اولین بار به جزایر اطلاق شد که در بین بحیره کارابین قرار دارند این جزایر شامل انتیل بزرگ (کیویا، بهاما، دومنکین و هایتی) و انتیل کوچک (ترینیداد و توباگو) استند.

طغیان: افزایش ناگهانی آب یا سیلابی شدن یک دریا را گویند که بر اثر بارندگی زیاد یا آب شدن سریع برف‌ها ایجاد می‌شود.

طول‌البلد: خطوطی که بین قطب شمال و جنوب امتداد دارد و بالای عرض البلدها عمود می‌باشد.

فدرال: خصوصیات حکومت‌هایی که به صورت اتحادیه بی از ایالت‌های خود مختار تشکیل شده، در امور سیاسی و نظامی تابع حکومت مرکزی می‌باشد.

فرمان‌روایی‌عام: بالاترین مقام اداری در یک ایالت یا کشور می‌باشد که در کشورهای مشترک-المنافع انگلستان بیشتر جنبه تشریفاتی دارد.

قله: بلندترین نقطه کوه را قله گویند؛ به طور مثال: قله شاه‌فولادی در کوه بابا.

قاره: خشکی‌های بسیار بزرگ و وسیع در میان آب بحیره‌ها، اقیانوس‌ها و کوه‌ها را قاره می‌گویند مانند آسیا، اروپا، افریقا، امریکا، استرالیا و اقیانوسیه و انترکتیکا.

کوه‌های جوان: کوه‌هایی که در دوره سوم جیولوژیکی به وجود آمده‌اند. این کوه‌ها مرتفع، دندانه دار و پرنشیب بوده، دارای قله‌های تیغه‌دار و دره‌های عمیق می‌باشند. مانند: کوه‌های هندوکش در افغانستان، راکی و اندیز در قاره امریکا و سلسه‌آلپ در اروپا.

کافال: کندن خشکه به منظور ارتباط دو بحر، بحیره و یا دریاها توسط انسان برای سهولت حمل و نقل؛

کوه‌های پیرو: کوه‌هایی که در دوران پالیوزویک به وجود آمده‌اند این کوه‌ها کم ارتفاع، گندب شکل و کم نشیب با دره‌های باز و کم عمق مانند کوه اپالاش می‌باشند.

گلف‌ستروم: جریان آب‌های گرمی که از خلیج مکسیکو عبور کرده تا سواحل کانادا پیش‌رفته سپس به طرف اروپا متماطل شده و باعث گرم شدن آب سواحل شمال غربی برابر اعظم اروپا می‌گردد.

مشترک‌المنافع: خصوصیات کشورهایی است که به نحوی باهم متحد‌اند و مهمترین عامل وحدت بین آن‌ها عامل اقتصادی است؛ مانند جامعه کشورهای مشترک‌المنافع.

مد و جزر: بالا آمدن و پیش آمدن منظم و یا مسلسل و دوره‌یی آب اقیانوس‌ها، بحیره‌ها، خلیج‌ها و جهیل‌ها است به علت نیروهای جاذبه ماه و آفتاب که در هر ۲۴ ساعت دو بار تکرار می‌شود.

منطقه استراتیژیک: عبارت از منطقه‌یی است که از نظر سیاسی، نظامی و اقتصادی دارای اهمیت می‌باشد.

منطقه معتقدله: به منطقه که بین عرض‌البلدهای $\frac{1}{2}$ ۲۳ درجه الی $\frac{1}{2}$ ۶۶ درجه شمالی و جنوبی موقعیت دارد، گفته می‌شود و چهار فصل سال یکی از خصوصیات مهم آن است.

محصب: جایی را که آب دریا، بحیره، جهیل، بحر یا دریایی بزرگ به آن می‌ریزد مصب می‌نامند.

معاون: رودخانه‌های کوچکی که آب آن‌ها از سمت راست یا چپ به دریایی بزرگ می‌ریزد.

مستعمره: سرزمین یا کشوری که دولت بیگانه آن را تصرف کرده باشد.

منجمد: به سرزمین‌های یخ‌بسته می‌گویند.

منابع طبیعی: منابع اقتصادی‌ی که ایزد متعال برای استفاده انسان‌ها آماده ساخته است؛ مثل معادن، خاک حاصل‌خیز، جنگل، نیروی آب، حیوانات بحیری و غیره. در حال حاضر منابع طبیعی به دو دسته عمده: مستهلك و تجدیدشونده تقسیم می‌شوند. منابع طبیعی تجدیدشونده عبارت اند از منابعی که در صورت استفاده، تجدید شده و مجدد قابل استفاده می‌باشند؛ مثل انرژی حاصل از باد و خورشید و منابع استهلاکی که بر اثر استفاده غیر معقول قابل تجدید نبوده و از بین می‌روند؛ مثل معادن زغال سنگ، نفت و گاز و....

وادی: عبارت از ساحة نسبتاً وسیع است بین دو کوه که دریا در آن جاری بوده و زمینه را برای حیات بشر، حیوان و نبات مساعد می‌سازد.

یخچال: کتله‌های عظیم و ضخیم یخ‌های دائمی.